CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

पूर्णिमा

इतिहास-प्रधान त्रैमासिक पत्रिका

११८

पू

र्णा

ङ्क

संशोधन-मण्डल

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

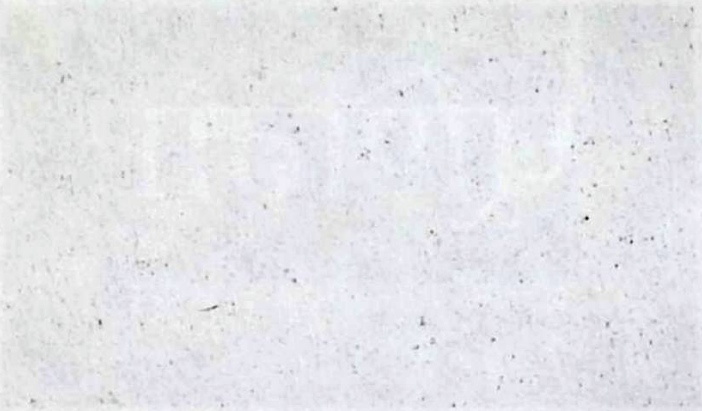

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

का.मे.अ.द.नं १५५/२४९

तदिह न गुणदोषौ योजनीयावलीकौ
कथमपि महता यत् संस्कृतोऽयं श्रमेण ।

– बापूदेव शास्त्री

[धेरै मिहिनेत गरी यो तयार गरिएको छ । यस कारण यहाँ भूटो गुण अथवा दोष नलाइदिनुहोला ।]

पूर्णिमा

३० वर्ष

(इतिहास-प्रधान त्रैमासिक पत्रिका)

२ अङ्क

सम्पादक –
महेशराज पन्त
दिनेशराज पन्त

प्रकाशक –
दिनेशराज पन्त
(संशोधन-मण्डलद्वारा)

यस अङ्कको मूल्य रु. ८०/-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

विषयसूची

१. संसारदेवीको प्रतिमास्थापना गरी राखिएको ताम्रपत्रको
सिद्धिहर्ष वज्राचार्य(वि.सं. १९३६-२००९)ले पढेको पाठ र गरेको उल्था – महेशराज पन्त १-१७

२. वि.सं. १५१४ देखि १८२५ भित्रका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ८ वटा पत्र – महेशराज पन्त १८-३०

३. वि.सं. १५३८ देखि १८३६ भित्रका, ताडपत्रमा लेखिएका,
अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ११ वटा लिखतपत्र – महेशराज पन्त ३१-५२

४. संसारदेवीगूठीसम्बन्धी, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ५ वटा पत्र – महेशराज पन्त ५३-६७

बिक्रीमा भएका, संशोधन-मण्डलले बेच्ने गरेका हाम्रा कृति

१.	*इतिहास-संशोधन* (१-६८ सङ्ख्या)*	३५०।-
२.	*कौटलीय अर्थशास्त्रको ऐतिहासिक व्याख्या* (१-२ सङ्ख्या)*	३०।-
३.	*व्याकरण-संशोधन* (१-१० सङ्ख्या)*	३५।-
४.	*पञ्चाङ्ग-संशोधन* (१-१७ सङ्ख्या)	३०।-
५.	*सावधान-पत्र* (१-३१ सङ्ख्या)*	१००।-
६.	*इतिहास-संशोधनहरूको अभिनन्दन-ग्रन्थ*	५।-
७.	*विद्या-रक्षा* (१-१५ सङ्ख्या)	५०।-
८.	*अभिलेख-संग्रह* (१-१२ भाग)*	२००।-
९.	*पूर्णिमा* (१-११८ पूर्णाङ्क)*	३९०५।-
१०.	*रत्नदीप*	२।५०
११.	*वृत्तशतक*	३।-
१२.	*श्री ३ महाराज पद्मशमशेरका कुरा*	१२।-
१३.	*नेपालसंवत्को राष्ट्रिय मान्यताको अनौचित्य*	५।-
१४.	*इनेप्ट् स्पेस्इमिन् ?*	२०।-
१५.	*गोरखाको इतिहास* (१-४ भाग)	५००।-
१६.	*ह्वट् डिड् अंशुवर्मन् राइट् ?*	४०।-
१७.	*पशुपतिनाथको दर्शन स्पर्शन पूजनसम्बन्धमा समीक्षा*	८०।-
१८.	*आदर्श, ए सप्लिमन्ट् टु पूर्णिमा, द जर्नल् अफ् द संशोधन-मण्डल* (१-२ सङ्ख्या)	५५०।-

---

* यिनका कुनै कुनै सङ्ख्या/पूर्णाङ्क फोटोकपीमा छन् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

संसारदेवीको प्रतिमास्थापना गरी राखिएको ताम्रपत्रको सिद्धिहर्ष वज्राचार्य(वि.सं. १९३६-२००९)ले पढेको पाठ र गरेको उल्था

– महेशराज पन्त

वाङ्मुख

काठमाडौँ टुँडिखेलको भद्रकालीस्थानमा रहेको गूठीलगत तथा अभिलेखशाखाकार्यालयमा २ सङ्ख्याको पोकोमा संसारदेवीगूठीसम्बन्धी केही पत्र छन् । माइक्रोफिल्मबाट हेर्दा ती पत्र कागजको मूठो बनाएर राखिएका जस्ता देखिन्छन् । सबभन्दा पहिले त्यहाँ वि.सं. १९८१ फाल्गुन १ गतेको पत्रको पुछारको भाग देखिन्छ ।[१] त्यसपछि देउपाटनका वैद्यहरूलाई संसारदेवीगूठी थामिदिई वि.सं. १९३१ आषाढकृष्णपञ्चमी (ज्येष्ठ २४ गते)को दिन जङ्गबहादुर राणाले गरिदिएको रुक्का सारिएको छ ।[२] त्यस रुक्कापछि संसारदेवीको प्रतिमास्थापना गरी राखिएको ताम्रपत्रको मूलपाठ र नेपालीमा उल्था दिइएको छ ।[३] अनि त्यस गूठीका गुठियारहरूले सरकारलाई चढाएको लगतमुचुल्का दिइएको छ ।[४] त्यसपछि गूठीलगतजाँचअड्डाबाट त्यस गूठीको विषयमा पशुपतिनाथ भण्डारतहबीलमा वि.सं. १९७७ पौष १० गते पठाइएको पुर्जी दिइएको छ ।[५] त्यस पुर्जीपछि त्यस गूठीको आम्दानीखर्चसम्बन्धी वि.सं. १८६७ मार्गकृष्णसप्तमी (मार्ग ५ गते)को पत्र सारिएको छ ।[६] पुछारमा देउपाटन अमालबाट गूठीलगतअड्डालाई पठाइएको पत्रको सिरान त्यहाँ भेट्टाइन्छ ।[७] त्यहाँ यसरी ७ वटा सामग्री भए तापनि सबभन्दा अघिल्लो र सबभन्दा पछिल्लोचाहिँ अपूरा रहेछन् भन्ने स्पष्ट छ ।

संसारदेवीको प्रतिमास्थापना गरी राखिएको ताम्रपत्र भनेको पशुपतिमन्दिरको गर्भगृहमा यक्ष मल्ल र जीव मल्लले आफ्नी आमा संसारदेवीको ४५ दिनमा उनको प्रतिमा राखी त्यस विषयमा लेखी राखेको ताम्रपत्र हो । त्यो मूल ताम्रपत्र हाल पशुपतिगोस्वाराको भण्डारमा छ । गूठीलगत तथा अभिलेखशाखाकार्यालयमा रहेको, त्यस ताम्रपत्रको माथि चर्चा गरिएको, पाठ र उल्था सारिएको कागजमा बायाँपट्टि मूलपाठ र दायाँपट्टि त्यसको उल्था दिई सकल् तामापत्रबमोजिं उल्था गरेका दुरुष्ट भनि सहिछाप गर्ने पण्डित् सिद्धिहर्ष वज्राचार्य्य असन् तक्षेबाहाल् भनी बायाँ किनारामा लेखिएको छ ।

---

१. यही निबन्धको ३ पृष्ठ ।
२. यही पूर्णाङ्कका ५८-६० पृष्ठ ।
३. यही निबन्धका १५-१७ पृष्ठ ।
४. यही पूर्णाङ्कका ६०-६५ पृष्ठ ।
५. यही पूर्णाङ्कका ६५-६६ पृष्ठ ।
६. यही पूर्णाङ्कका ५३-५७ पृष्ठ ।
७. यही पूर्णाङ्कको ६६ पृष्ठ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

गूठीलगत तथा अभिलेखशाखाकार्यालयमा त्यस ताम्रपत्रको पाठ र उल्था भएको अर्को प्रति ४ सङ्ख्याको पोकोमा छ । त्यसमा पनि बायाँपट्टि मूलपाठ र दायाँपट्टि त्यसको नेपालीमा उल्था दिई सकल तामापत्रबमोजीम उल्था गरेको दुरुस्त छ भनि सहीछाप गर्ने पंडीत सिद्धीहर्ष वज्राचार्य्ये असन तक्षेबाहाल भनी बायाँ किनारामा लेखिएको छ ।

२ सङ्ख्याको पोकोमा रहेको प्रतिमा वीरपुस्तकालयको र सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको छाप लागेकाले र ४ सङ्ख्याको पोकोमा रहेको प्रतिमा सिद्धिहर्ष वज्राचार्यकै नाउँसुद्धा पंडीत सिद्धीहर्ष वज्राचार्य्ये भनी अशुद्ध लेखिएकोले र कुनै छाप नलगाइएकोले पनि २ सङ्ख्याको पोकोमा रहेको प्रति सिद्धिहर्ष वज्राचार्यकै हस्ताक्षरको हो भन्ने देखिन्छ ।

४ सङ्ख्याको पोकोमा रहेको प्रतिचाहिँ सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको हस्ताक्षरको प्रतिबाट कसैले सारेको देखिन्छ । सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको हस्ताक्षरको प्रति सामान्यतया शुद्ध भएकोमा यस प्रतिमा ह्रस्वदीर्घ आदि निकै नै बिग्रेको छ तापनि सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको हस्ताक्षरको प्रतिमा भ्रमवश छुटेका वा अशुद्ध लेखिएका अक्षर यस प्रतिमा कहींकहीं सच्चिएका छन् । ४ सङ्ख्याको पोकामा रहेको प्रतिमा येसको सकल हाल नंबर १०६ का मीसील सनसारदेवीगुठीका मीसीलमा गासेको छ भनी लेखिएकोले यो प्रति गूठीअड्डामै रहेको अझ अर्को प्रतिबाट सारेको देखिन्छ ।

सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको हस्ताक्षरको प्रतिको शिरमा ताम्रपत्रको पाठ दिनुभन्दा ठीक माथि वीर-पुस्तकालयको छाप[८] लगाइएको छ र त्यही छापको हाराहारीमा दायाँपट्टि लगत्तै घंटाघर पुष्टक्-षानाबाट भनी उनकै हस्ताक्षरमा लेखिएकोले गूठीसम्बन्धी कुनै विवाद पर्दा सर्वसाधारणले नबुझने लिपि र भाषामा लेखिएको यस ताम्रपत्रको उल्था गर्न वीरपुस्तकालयमा पठाइएको देखिन्छ ।

देउपाटनका वैद्यहरूले चलाइआएको संसारदेवीगूठीमा कचिङ्गल उठ्दा त्यहाँका १७ जना वैद्यहरूलाई नै त्यो गूठी चलाउने अख्तियार जङ्गबहादुर राणाले थामिदिएको कुरा माथि चर्चा गरिएको, उनको वि.सं. १९३१ को रुक्काबाट बुझिन्छ । रुक्काको त्यस नकलमा बायाँ किनारामा सकल्बमोजीं नकल् दुरुस्त छ भनी सकल् बुझी ली हामीहरुका जीम्मामा छ भनी स्हीछाप गर्ने बीजयानंद बैद्द डचौपाटं भनी लेखिएको छ ।

त्यस गूठीको खेतपाखो कति छ, हाल ती खेतपाखा कमाउने मोहीहरूको नाउँवतन के हो, त्यसको दैदस्तुर कति हो, गूठीमा गर्नुपर्ने खर्च के कति हो र गूठीलाई भएको सनदसमेतको लगतको सोधनी सरकारबाट हुँदा गुठियार वैद्यहरूले जङ्गबहादुरले गरिदिएको रुक्कासमेत गाभी सबै विवरण

---

८. गोलो छापमा वृत्त काटी त्यसभित्र सबभन्दा माथि चापाकार पारेर अङ्ग्रेजीमा बिर् लाइब्रेरि, त्यसको मुनि सोझो पारेर रोमन लिपिमै नेपाल्, त्यसको मुनि बीचमा पारेर देवनागरीमा श्री, त्यसको मुनि देवनागरीमै सर्कारी पुस्तकखा, त्यसको मुनि बीचमा पारेर ना, त्यसको मुनि देवनागरी अङ्कमा १९५७ लेखिएको छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

खुलाई सरकारमा पेश गरेको कुरा त्यस लगतमुचुल्काबाट बुझिन्छ । त्यसै प्रसङ्गमा ती गुठियारमध्ये एक जनाले जङ्गबहादुरको रुक्काको नकल सकलबमोजिम दुरुस्त छ भनी सहीछाप गरी आफ्नो छापसमेत लगाएको र त्यस नकललाई वीरपुस्तकालयले आफ्नो छाप लगाई पुष्टि गरेको स्पष्ट हुन्छ । वि.सं. १९३१ मा जुन १७ जना गुठियारहरूको नाउँमा सनद जारी गरिएको थियो, तीमध्ये एक जना मात्र त्यस वेला बाँचेकाले अरूका स्वास्नी, छोरा, बुहारी वा नातिले गूठीको अभिभारा लिएको पनि त्यस लगतमुचुल्काबाट स्पष्ट हुन्छ । तर त्यसको पछिल्लो अंश नभेट्टाइएकोले त्यो पत्र कुन सालको हो भनी भन्न सकिएन ।

त्यस गूठीमा विवाद पर्दा ती वैद्यहरूले त्यस ताम्रपत्रको पाठ पढिदिन र उल्था गरिदिन वीरपुस्तकालयमा निवेदन गरेको यी सबै कुराबाट अडकल गर्न सकिन्छ । वीरपुस्तकालयबाट पनि पाठ र उल्था तयार गरी आफ्नो छाप लगाई उनीहरूलाई दिएपछि उनीहरूले वि.सं. १९३१ सालको रुक्काको नकलसमेत गाँसी अड्डामा पेश गरेको देखिन्छ ।

सकल तामापत्रबमोजिम उल्था गरेको दुरुस्त छ भनी सिद्धिहर्ष वज्राचार्यले सहीछाप गरेकाले र वज्राचार्यशाक्यहरूमा पुरानो लिपि र भाषा पढ्न सक्ने परम्परा केही मात्रामा भए पनि बाँकी रहेकोले पुरानो नेवारी लिपिले संस्कृत र नेवारी भाषामा लेखिएको त्यस ताम्रपत्रको पाठ पढ्ने र त्यसको उल्था गर्ने काम पनि उनले गरेको देखिन्छ ।

वि.सं. १९७७ पौष १० गतेको दिन गूठीलगतजाँचअड्डाले पशुपतिनाथको भण्डारतहबीलअड्डामा पठाएको पुर्जीमा त्यस तहबीलअड्डाबाट त्यस लगतजाँचअड्डामा आएको ताम्रपत्रको उल्थाको चर्चा परेकोले यो उल्था यसैताका गरिएको हो कि जस्तो देखिन गएको छ ।

संसारदेवीगूठीसम्बन्धी, माथि चर्चा गरिएका कागजातमध्ये पहिलो पत्र अपूरो भए पनि यसै प्रसङ्गमा त्यसको पनि चर्चा गर्नुपरेको छ । त्यहाँ यस्तो

मुषीया हिराबाहादुर मास्के — १

ईती सम्बत १९८१ साल फागुण १ गते रोज ५[१] सुभम ——————[१०]

लेखी यी २ पङ्क्तिमध्ये अघिल्लोको उठानमा सानो र पछिल्लोकोमा ठूलो छाप लगाइएको छ । छापका

---

९. संवत् १९८१ फाल्गुनकृष्णः (सिल्लागा) ... फरवरी १९२५ धाता उत्तरायणं शिशिरः

[गते]	[वार]	[तिथि]	[घडी पला]	[नक्षत्र]	[घडी पला]	[योग]	[घडी पला]	[करण]	[घडी पला]
[माघ]	२९	बु	३	५५।५९	पू	१२।२६	सु	४४।१५	व	२५।४४

[आनन्दादि योग]	[चन्द्रको राशि घडी पला]	[दिनमान]	[सूर्योदय घण्टा मिनेट]	[तारीख]
स्थिर	२७५०	२७२४	६।३१	११

कुम्भे कं: ५४।३८ भ २५।४४ उ ५५।५९ या अश्विन्यां ४ भौमः ८

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

अक्षर अस्पष्ट भएकाले पढ्न नसकिए तापनि यी सबै पत्रलाई प्रमाणित गर्न पहिलो छाप सम्बद्ध अधिकारी अर्थात् मुखिया हीराबहादुर मास्केको र दोस्रो छाप सम्बद्ध अड्डाको लगाइएको देखिन्छ । आवश्यक कागजात सबै समेटी वि.सं. १९८१ फाल्गुन १ गतेको दिन गूठीअड्डाले संसार-देवीगूठीसम्बन्धी मिसिल खडा गरेको थियो कि जस्तो यताबाट देखिन गएको छ ।

जङ्गबहादुरको रुक्काको शिरमा अर्थात् देवता र आदरणीय मानिसहरूको नाउँ दिइएको ठाउँमा र संसारदेवीगूठीका गुठियारहरूले सरकारलाई चढाएको लगतमुचुल्कामा तलबाट उठाई द मु ठाकरमान् लेखिएकोले ठाकुरमान भन्ने मुखियाले दस्तखत गरी यी नकललाई प्रमाणित गरेको देखिन्छ ।

अब केही कुरा सिद्धिहर्ष वज्राचार्यबारे । सिद्धिहर्ष वज्राचार्य (वि.सं. १९३६[11]-२००९[12])ले गूठीअड्डाको लागि वीरपुस्तकालयमार्फत पुराना शिलापत्र, ताम्रपत्र, ताडपत्र आदिको पाठ पढ्ने र तिनको नेपालीमा उल्था गर्ने काम प्रशस्त गरेका छन् । केसरशमशेर जङ्गबहादुर राणा र हेमराज पण्डितमार्फत उनले सिल्विं लेविको लागि शिलापत्र पढेको प्रमाण पनि मैले भेट्टाएको छु, त्यस विषयमा फुर्सदमा लेख्ने मेरो विचार छ । उनीसँग सिल्विं लेविले केही नेवारी सिकेको कुरा पनि प्रकाशमा आइसकेको छ ।[13] विनयतोष भट्टाचार्य्यले बौद्ध प्रतिमालक्षणको विषयमा लेख्दा आफूलाई सिद्धिहर्ष वज्राचार्यले मदत गरेको कुरा खुद उनले नै लेखेका छन् ।[14] सुनीतिकुमार चाटुर्ज्याले

[गते] [वार] [तिथि] [घडी पला] [नक्षत्र] [घडी पला] [योग] [घडी पला] [करण] [घडी पला]
[फाल्गुन] १ वृ ४ ५५।१० उ १४।० धृ ४०।५१ व २५।३४
[आनन्दादि योग] [चन्द्रको राशि घडी पला] [दिनमान] [सूर्योदय घण्टा मिनेट] [तारीख]
मात कं २७।२७ ६।३० १२ संक्रान्तिः
(तोयनाथशर्मणामन्तेवासी १९८१)

१०. नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ८७/२५ ए मा यसको माइक्रोफिल्म भएको छ ।

११. नागेन्द्रमणि कुलिशाचार्य(२०५३:३२)ले सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको जन्म ने.सं. ९९९ श्रावणशुक्लदशमीमा भयो भनी लेखेका छन् ।

१२. उनै(२०५३:३५)ले सिद्धिहर्ष वज्राचार्य ने.सं. १०७२ मा परलोक भए भनी लेखेका छन्, तर सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको जन्ममा जस्तो तिथि भने दिएका छैनन् । सुनीतिकुमार चाटुर्ज्या(२०३१:समर्पणपृष्ठ)ले सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको समय १८७९-१९५२ दिएका छन् । त्यसैले ने.सं. १०७२ मा ९३७ र ई.सं. १९५२ मा ५७ जोडेर वि.सं. २००९ भनी माथि लेखिएको हो ।

१३. सिल्विं लेविले धर्मादित्य धर्माचार्यलाई लेखेको चिठीमा यो कुरा छ । सम्बद्ध अंश नागेन्द्रमणि कुलिशाचार्य २०५३:३३ मा पनि छापिएको छ ।

१४. विनयतोष भट्टाचार्य्य २००५:*प्रिफेस्* (प्रस्तावना)को १ ।
उही २०१०:४९-५० ।
उही २०१५:प्रस्तावनाखण्डको १० ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

आफ्नो एउटा पुस्तकमा सबभन्दा अगाडि सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको नाउँ हाली अरू ४ जना भारतीय र १ जना अङ्ग्रेजलाई सो पुस्तक समर्पण गरेको कुरा पनि यस प्रसङ्गमा भन्नुपर्छ ।[१५] यसबाहेक उनीसँग नेवारी लिपि र भाषा सिक्ने नेपाली, भारतीय, जापानी र पाश्चात्त्य विद्वान्हरूको लामै फेहरिस्त छ ।[१६] बाबुराम आचार्य(वि.सं. १९४४[१७]-२०२९[१८])ले स्वान्तसुखको लागि नेपालको

१५. सुनीतिकुमार चाटुर्ज्या २०३१:समर्पणपृष्ठ ।

१६. नागेन्द्रमणि कुलिशाचार्य २०५३:३३, ३५ ।

बाबुराम आचार्य र नयराज पन्तलाई पनि सिद्धिहर्ष वज्राचार्यले नेवारी लिपि सिकाएको कुरा त्यहाँ लेखिएको छ । बाबुराम आचार्यलाई त उनले नेवारी लिपि सिकाए सिकाएनन् मलाई थाहा छैन, तर नेपालको प्राचीन कालको इतिहासमा आफ्नो प्रवेश कसरी भयो भन्ने प्रसङ्गमा वैद्य जीवमङ्गल वज्राचार्यमार्फत टेबहालमा सङ्कटाको मन्दिरमुन्तिर बसी चिना पनि हेर्ने एक जना गुभाजूकहाँबाट प्राचीन लिपिका वर्णमाला आफूले ल्याएको कुरा नयराज पन्त(२०४३:*उपोद्घात* ९)ले लेखेकाले[१] उनले[२] सिद्धिहर्ष वज्राचार्यसँग प्राचीन लिपि सिकेको जस्तो लाग्दैन ।

सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको चर्चा नयराज पन्तले एक ठाउँमा गरेको मलाई सम्झना छ । उनलाई नयराज पन्तले घण्टाघरका गुभाज्यू भनी लेखेका छन् । धर्मकीर्तिको *प्रमाणवार्तिक्को* ताडपत्रमा सारिएको पुस्तकको प्रसङ्गमा यो चर्चा आएको हो । त्यसअनुसार *प्रमाणवार्तिक्को* सो पुस्तक हेमराज पण्डितले घण्टाघरका गुभाज्यूसँग लिएका थिए, मेरो यो पुस्तक गुरुज्यूले फिर्ता गर्नुभएन भनी ती गुभाज्यूले नयराज पन्तसँग गुनासो गरेथे ।[३] *प्रमाणवार्तिक्को* त्यस पुस्तकको चर्चा विदेशमा धेरै चलेको थियो । फर्काउने शर्तमा हेमराज पण्डितसँग त्यो पुस्तक जुसेप्पे तुच्चिले लिएको कुरा उनले हेमराज पण्डितलाई लेखेको चिठीबाट खुलस्त हुन्छ ।[४] हेमराज पण्डितसँग त्यो पुस्तक भएको कुरा जयचन्द्र विद्यालंकारबाट थाहा पाएका राहुल साङ्कृत्यायनले वि.सं. १९९१ मा आफू नेपाल जाँदा हेमराज पण्डितसँग त्यो पुस्तक हेर्ने इच्छा प्रकट गरेथे । जुसेप्पे तुच्चिले फर्काउँछु भनी लिएर गएका थिए, उनले फर्काएनन् भनी हेमराज पण्डितले जवाफ दिए भनी राहुल सांकृत्यायनले लेखेका छन् ।[५]

१. जीवमङ्गल वज्राचार्यको सहायताबाट आफूले प्राचीन लिपिका प्रतिलिपि पाएको कुरा उनले अन्यत्र (नयराज पन्त २०३४:६९ = २०४४:इ-ई) पनि लेखेका छन् ।

२. मदनपुरस्कारगुठीको *नेपाली (त्रैमासिक)*को यस्तो नीति

> समालोचना र सम्पादनका क्रममा जीवित तथा मृत दुवैथरी कवि लेखक तथा महामनाहरूलाई 'तपाई' नभनी ऐतिहासिक 'तिमी' नै प्रयोग गर्ने विधि 'नेपाली' ले अपनाएको छ । त्यसलाई हाम्रा श्रद्धेयहरूको असम्मान नठानियोस् भन्ने आग्रह छ ।

मैले आफ्नो लेखमा पनि लिएको छु ।

३. नयराज पन्त २०२९ ख:२४५, २४ टिप्पणी ।

४. यो चिठी मैले देखेको छैन । एन्रीक गर्जिल्लि २०५८:१२१ मा माथि लेखेको कुरा परेको छ । जुसेप्पे तुच्चिले हेमराज पण्डितलाई लेखेको एउटा चिठीमा गुरुवरका कोशिशबाट पाइएको, अर्को पुरानो लेखोट पुस्तक सम्पादन गर्न आफ्नो घरमा ल्याएर कृतार्थ भएको छु । ... यहाँका कोशिशविना यो गहिरो आध्यात्मिक ग्रन्थ नष्ट हुन्थ्यो र धर्मकीर्तिको मत पनि बुझ्न गाह्रो हुन्थ्यो* भनी लेखेकाले धर्मकीर्तिले बनाएको यो पुस्तक हेमराज पण्डितको निजी नभई उनको कोशिशबाट जुसेप्पे तुच्चिको हात परेको र त्यो उनले आफूकहाँ लग्न सकेको देखिन्छ ।

५. नयराज पन्त २०२९ ख:२४५ ।

* यो मूल पत्र र त्यसको आफूले गरेको नेपाली उल्था ज्ञानमणि नेपाल(२०५७:१५७ र १७१)ले छपाएका छन् । उनले गरेको उल्थामा आवश्यक हेरफेर गरी माथिको उल्था तयार गरिएको हो ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

इतिहासको खोजी गर्न थालेकै ताका[१९] अर्थको लागि अरूको निमित्त गुमनाम जस्तै भएर सिद्धिहर्ष वज्राचार्यले नेपालको इतिहासका आकरको पाठ पढ्ने र उल्था गर्ने काम गर्ने गरेका थिए । संसारदेवीको प्रतिमास्थापना गरी राखिएको ताम्रपत्रको, उनले पढेको पाठ र उनले गरेको उल्था त्यही कामकै एउटा नमूना हो ।

सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको विद्याको इयत्ताको विषयमा म अहिले धेरै भन्न सक्दिनँ । उनीउपर अत्यन्त श्रद्धा गरी उनको विषयमा लेख्ने नागेन्द्रमणि कुलिशाचार्य(२०५३:३२)अनुसार उनले पण्डित गङ्गादत्त शर्मासँग संस्कृत व्याकरण र काव्य पढेका थिए । यी गङ्गादत्त शर्मा भनेको त्यसताकाका प्रसिद्ध वैयाकरण र नैयायिक गङ्गादत्त गोतामे देखिन्छन् ।[२०] यताबाट सिद्धिहर्ष वज्राचार्य पण्डितराज सोमनाथ सिग्देल(वि.सं. १९४१[२१]-२०२९[२२])का सतीर्थ्य[२३] हुन गएका छन् । संसारदेवीको प्रतिमा-

---

जुसेप्पे तुच्चिले हेमराज पण्डितसँग लिएर गएको पुस्तक पनि तुच्चिका चेला रन्येरो न्योलिले आफूले सम्पादन गरेको *प्रमाणवार्तिक*मा उपयोग गरेको देखिन्छ ।[१]

१७. नयराज पन्त २०२९:१३१ ।

१८. उही:१४८ ।

१९. वि.सं. २०१६ मा लेखिएको[२] बाबुराम आचार्यसम्बन्धी एउटा लेख (आनन्ददेव भट्ट २०१७:३०)मा खुद बाबुराम आचार्यले म खालि ४० वर्ष यता इतिहासमा भिजेको हुं भनी बोलेको कुरा छापिएकोले वि.सं. २०१६-४० = वि.सं. १९७६ देखि उनी नेपालको इतिहासमा लागेको देखिन्छ । ७६ सालमा बाको अस्तु लिएर बनारस जाँदा बाटामा विहारको आरा भन्ने ठाउँमा बास पऱ्यो । नेपालमा किताब नपाइने, खोज्दै एउटा पसलमा पुगियो, त्यहाँ नेपालको शिलालेखसम्बन्धी एउटा पुस्तक रहेछ । केही ज्ञान भयो । जिज्ञासा बढ्दै गयो (दमन ढुङ्गाना २०४६:१९-२०)[३] र [१९७६ सालको] हिउँदको वेला थियो, पिताजी स्वर्गे हुनुभएकोले उहाँको अर्थि[४] सेलाउन बनारसतिर जाँदा एक दिन आरामा बस्नुपऱ्यो । कता कताबाट त्यहीं एउटा प्राचीन लेख माला (प्राचीन लिपिमाला) भन्ने पुस्तक पाएँ, समय कटाउन उक्त पुस्तक पढ्दापढ्दै जयदेवको शिलालेख पनि त्यहाँ उद्धृत रहेछ । त्यो पढ्दा हाम्रो देशमा पनि यस्ता-यस्ता राजा रहेछन् ए ! भने जस्तो लागेर किताब किन्न खोजें, तर पाइन । बनारस पुगेपछि देवीप्रसाद सापकोटाको सल्लाहले नागरी प्रचारिणी सभामा गएर अरू ऐतिहासिक पुस्तकहरू पनि पढ्न थालें । केही पुस्तक किनेर ल्याएँ । अनि सिंभू चाँगु आदिका एकान्त स्थलहरूमा गएर स्वान्तःसुखाय त्यहाँ रहेका अभिलेखहरू पढ्दा-पढ्दै यस विषयप्रति गहिरो जिज्ञासा बढ्दै गयो (भैरव अर्याल २०४६:१५६) भनी उनले बोलेको कुरा छापिएकोले पनि उनी वि.सं. १९७६ देखि नेपालको इतिहासमा लागेको देखिन्छ ।

२०. नयराज पन्त २०२९क:२०२ ।

२१. उही ।

---

१. एन्रीक गर्जिल्लि २०५८:१२१, २४ टिप्पणी ।

२. यस लेखको अन्त्यमा वि.सं. २०१६।७।२३।२ (आनन्ददेव भट्ट २०१७:३८) लेखिएकोले यो लेख वि.सं. २०१६ मा लेखिएको स्पष्ट हुन्छ ।

३. यही लेखको अघिल्लो संस्करण(दमन ढुङ्गाना २०२७:१०)मा यस घटनाको संवत् ७७ साल दिइएको छ । यही लेख *बाबुराम आचार्य स्मृतिग्रन्थ*मा फेरि छापिँदा भने ७६ साल (दमन ढुङ्गाना २०४६:१९) भएर सच्चिएको छ । यो लेख उद्धरण गरी त्यस *स्मृतिग्रन्थ*मा छपाउँदा साभार- 'सञ्चय' वर्ष १, अङ्क ६ काठमाडौं, २०२७ भनी अन्त्यमा लेखिएको छ । तर त्यस *स्मृतिग्रन्थ*का दिग्गज सम्पादकहरूले मूल लेखमा ७७ साल भएको कुराको चर्चा नगर्नु उदेकलाग्दो छ ।

४. अस्थि हुनुपर्ने ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

स्थापना गरी राखिएको ताम्रपत्रको सबभन्दा पहिलो श्लोकको पहिलो पाउको पाठ **स्तन्येन्दुवन्हि-त्रयलोचनाय** पढी शिवजीको विशेषणको रूपमा आएको यस समस्तपदको अर्थ **स्तनमण्डल भै चन्द्रमा भै आगो भै तिन् नेत्र भयेका** भनी सिद्धिहर्ष वज्राचार्यले गरेकाले उनले आफ्ना गुरुको विद्या राम्ररी लिएको जस्तो लाग्दैन ।[२४]

सिद्धिहर्ष वज्राचार्यले कुलमान वज्राचार्यसँग बौद्ध धर्म पढेका हुन् भनी तिनै नागेन्द्रमणि कुलिशाचार्य(२०५३:३२)ले लेखेका छन् । सिल्विं लेवि नेपाल आउँदा अर्थात् वि.सं. १९४४ मा वज्राचार्यहरूमा सबभन्दा जान्नेसुन्ने भनी गनिएका यिनै कुलमान थिए भन्ने कुरा हामी सिल्विं लेविको लेखबाट बुझ्छौं ।[२५] उनले कुलमानको बौद्ध धर्मको र संस्कृतको ज्ञानको खिल्ली उडाई[२६] कुलमानले आफूलाई संस्कृतमा लेखेका चिठी पनि आफ्नो नेपालको इतिहासमा छपाएका छन्[२७] र ती चिठीलाई **स्थानीय बौद्ध संस्कृतको नमूना**[२८] भनी लेखेका छन् । लिङ्ग, विभक्ति, सन्धि आदि बिग्रिएको, कुलमानको संस्कृतभाषाबाट उनलाई प्रभाव नपर्नु स्वाभाविकै हो । सिल्विं लेविले कुलमानको मात्र होइन, जुनजुन नेवार वज्रयानी पण्डितसँग उनको भेट भयो, ती सबैको ज्ञान तुच्छ भएको कुरा उनले स्पष्टसँग लेखेका छन् ।[२९] एक जना वज्रयानी पण्डितको विषयमा त मलाई जति तुर्की आउँछ, त्यति नै उनलाई संस्कृत आउँछसम्म भनेर उनले लेखेका छन् ।[३०] सिल्विं लेविले नेवार वज्रयानी पण्डितहरूको बारेमा जे लेखे, त्यो अतिशयोक्ति होइन वास्तव कुरा हो । यस विषयमा थप प्रमाण जुटाई कुनै वेला लेख्ने मेरो पनि विचार छ ।

---

२२. उही:२२५ ।

२३. रानीपोखरीपाठशालामा सोमनाथ सिग्देलले पढ्दा उनका गुरुहरूमा गङ्गादत्त गोतामे पनि थिए (उही:२०३) ।

२४. सिद्धिहर्ष वज्राचार्यलाई संस्कृत राम्रो नआउने कुराको यो त एउटा नमूना मात्र हो । यही ताम्रपत्रको संस्कृतखण्डको उल्था मात्र हेर्दा पनि उनले अन्तअन्त पनि बिराएको नदेखिने होइन ।

२५. सिल्विं लेवि १९६१/६२ क:३४२ = २०४१ क:२७-२८ ।

२६. उही:३४२ = २०४१ क:२७-२८, ३५९ = २०४२:१९, ३६३ = २०४२:२१ ।

२७. श्रीकुलमानपण्डितेन भवतां श्रीमतां प्रणामपुर:सरेण प्रार्थना कृतं भवतां उक्तं पुस्तकं महायानसूत्रालंकार अत्र नेपाले अतिदुर्लभमेव तथापि भवतामाज्ञां शिरे धृत्वा अहं लिखित्वा समर्प्पयामि अहं तु एकमेव बद्धनिकाय्र्योऽस्ति(??) तथापि भवतां शेवा करिष्यामि अने सदृशो न कर्तुमर्हसि राजगृहे पुस्तकलिखितसमये दिनं प्रति एको मोहर दत्तोऽस्ति तथापि भवतां अवलोक्य दातुमर्हसि इति शुभं ॥

(सिल्विं लेवि १९६१/६२ क:३५९ मा रोमन लिपिमा छापिएकोबाट देवनागरीमा परिवर्तन गरिएको)

भवतां श्रीमतां प्रणम्य भवतामाज्ञापितपुस्तकानाम् मद्गृहे अस्ति वा न अस्ति मया न ज्ञातं भवतां कृपा चेत् तर्हि लिखित्वा अन्यगृहे मया गन्तुमन्यत्पुस्तकम् भवतामग्रे यः पुस्तकानि समर्पयामि ।

(उही:३५९-६० मा रोमन लिपिमा छापिएकोबाट देवनागरीमा परिवर्तन गरिएको)

२८. उही:३५९ = २०४२:१९ ।

२९. उही:३१७ = २०४१:१३, ३२३-३२४= २०४१:१६, ३२५= २०४१:१७, ३३८ = २०४१:२३, ३८१= २०४२-४३:१५ ।

३०. उही:३९० = २०४२-४३:२० ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

यसो हेर्दा हाम्रा सिद्धिहर्ष वज्राचार्य अहिले नाउँ चलेका हेमराज शाक्य[३१] र बद्रीरत्न वज्राचार्य जस्तै आफ्नो समयमा प्रसिद्ध देखिन्छन् । मीनबहादुर शाक्य र नरेशमान वज्राचार्य जस्ता संस्कृतविद्याबाट पराङ्मुख वज्रयानी पण्डित नजन्मेको जमानामा उनको घोषवृद्ध[३२]को काम राम्ररी चलेको देखिन्छ ।

यसै प्रसङ्गमा सिल्विं लेविको संस्कृतज्ञानको विषयमा पनि केही लेख्नु अप्रासङ्गिक नहोला । संस्कृतभाषामा उनको कति अधिकार थियो भन्ने कुराको दसी त आफूले लेखेको नेपालको इतिहासमा छापिएका उनका संस्कृत लेख नै छन् ।[३३] नेवार वज्रयानी पण्डितहरूको संस्कृत जस्तो च्युतसंस्कृतिले उनको लेख दूषित नभए पनि उनले बनाएका श्लोकमा ठाउँठाउँमा छन्द नमिलेको टड्कारो देखिन्छ ।

---

३१. हेमराज शाक्यको विषयमा मेरो विचारको लागि महेशराज पन्त २०४९:१२८-१३१ हेर्नू ।

३२. केही अपवाद छोडेर मैले (महेशराज पन्त २०४३:२३) हाम्रा बुद्धिजीवीहरूलाई **सत्री, बन्दी, नागरक र घोषवृद्ध** गरी ४ वर्गमा सूत्ररूपमा बाँडेको छु । यसको व्याख्या गर्न अझै बाँकी छ ।

३३.

धीरो धीरसंभवो यः प्रथमं वीरतां गतः ।
ततः समुन्नतिक्रमाद् देवत्वं प्राप्य संबभौ ॥
मलिनत्वं परिहाय यत्कीर्त्या चन्द्ररूपया ।
दिवि प्रतिविम्बमात्रो न्यक्क्रियते निशापतिः ॥
स जयति
शमशेरजङ्गवंशः
यस्य प्रसादेन च सौहार्देन च
नेपालवर्णनमेतत्
समुदपादि
कृतज्ञ उपहारं प्रयच्छति
ग्रन्थकारो ऽतिथिः

(सिल्विं लेवि १९६१/६२ मा समर्पणवाक्य)

बुभुक्षितां व्याघ्रीं दृष्ट्वा स्वशरीरमयाचितः ।
पशावपि करुणार्द्रो बोधिसत्वः पुरा ददौ ॥
आगतमतिथिं श्रुत्वा श्रुत्वा धर्मार्थिनं तथा ।
पुस्तकानां पण्डितेन दीयते नैव दर्शनम् ॥
कृतपारमिताभ्यासः स्वर्गं याति न संशयः ।
दानपारमितां त्यक्त्वा पुण्यलाभः कथं भवेत् ॥

(सिल्विं लेवि १९६१/६२ क:३५९ मा रोमन लिपिमा छापिएकोबाट देवनागरीमा परिवर्तन गरिएको)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

सिल्विं लेविको संस्कृतज्ञानको विषयमा नयराज पन्तले लेखेको कुराको उद्धरण गर्नु पनि प्रासङ्गिक नै होला –

> लेभी तुलनात्मक भाषाविज्ञानका असल पण्डित थिए तापनि संस्कृतभाषाका व्याकरण, काव्य, कोशहरूमा उनको प्रौढ पाण्डित्य थिएन । यो कुराको परीक्षा पं. लेभीले आफ्नै हातले लेखेका संस्कृतभाषाका चिठीहरूबाट तपाई गर्न सक्नुहुन्छ ।[३४]
>
> हेमराजसँग विशाल पुस्तकसङ्ग्रह थियो भन्ने कुरा त सबैलाई थाहा छ । विदेशी विद्वान्हरूलाई आफूले पठाएका पत्रका नकल र उनीहरूले आफूलाई लेखेका पत्र पनि उहाँले सङ्ग्रह गरी राख्नुभएको रहेछ । लेभी आदि विद्वान्हरूले उहाँलाई लेखेका र उहाँले उनीहरूलाई लेखेका चिठीपत्र उहाँले एक दिन मलाई बाँच्दै सुनाउनुभयो । त्यस वेला लेभीहरूका संस्कृत लेख देखेर म अचम्म परें । लेभीलाई मैले संस्कृतका ठूला विद्वान् सम्झेको थिएँ । तर उनले संस्कृतमा लेखेका चिठी भने केटाकेटीले लेख्ने खालका थिए । कस्तो खालको संस्कृत रहेछ भनी मैले भन्दा हेमराजजीले यिनीहरूको संस्कृत यस्तै हो भनी भन्नुभयो ।
>
> लेभीले आफ्नो ले नेपालको समर्पणवाक्य संस्कृतमा ... लेखेका छन् ...
>
> लेभीले हेमराजलाई विंशिका त्रिंशिका समर्पण गरेका छन् । त्यस ग्रन्थको समर्पणवाक्य संस्कृतमा छ । सो संस्कृत पनि माथिल्लो कोटिको छैन ।[३५]

सिल्विं लेविले नेवार वज्रयानी पण्डितहरूको विषयमा लेखेको कुरा नै मैले आफ्नो शब्दमा भन्ने हो भने संस्कृतभाषामा र बौद्ध दर्शनमा कुलमान वज्राचार्य एक जनाको मात्र अधिकार नभएको नभई धेरैजसो नेवार वज्रयानी पण्डित त्यस्तै त्यस्तै खालका छन्, कोही उन्नाइस छन् त कोही बीस । यसै गरी संस्कृतमा प्रौढ पाण्डित्य नहुने पाश्चात्त्य विद्वान्हरूमा सिल्विं लेवि एक जना मात्र होइनन्, त्यस शिक्षापद्धतिबाट शिक्षा पाउने सबै यस्तै यस्तै छन् । यस विषयमा मैले अलिकति २६ वर्षअगाडि नै लेखिसकेको हुँ ।[३६] नेपालका दिग्गज पण्डितहरूमा नगनिएका छविलाल ढुङ्गेल (वि.सं. १८९६-१९६४)ले संस्कृतमा लेखे जति लेख्नु पनि प्रकाण्ड वेदज्ञ कहलाएका म्याक्स मूलरको लागि असम्भव थियो भन्ने कुरा म्याक्स मूलरले आफैंले[३७] लेखेको सम्झनु पनि यस प्रसङ्गमा उपयुक्त नै हुन्छ ।

सिल्विं लेविले संस्कृतमा लेखेका चिठी दिनेशराज पन्त २०४८:६०, ज्ञानमणि नेपाल २०५७:१४३-१४५ र एन्रीक गर्जिल्लि २०५८:१४५-१४७ मा छापिएका छन् । ज्ञानमणि नेपाल २०५७:१४३ मा छापिएको चिठी एन्रीक गर्जिल्लि २०५८:१४५-१४७ मा मूलको फोटोसहित छापिएको छ । फोटोसँग दाँजेर हेर्दा ज्ञानमणि नेपालले दिएको पाठ ठाउँठाउँमा मूलअनुसारको छैन भन्ने स्पष्ट देखिन्छ । ज्ञानमणि नेपाल २०५७:५७-१४० मा हेमराज पण्डितको डायरीको पाठ दिँदा ठाउँठाउँमा बिग्रिएको कुरा एन्रीक गर्जिल्लि(२०५८:१२९, ४४ सङ्ख्याको टिप्पणी)ले लेखेको कुरा पनि यस प्रसङ्गमा स्मरणीय छ ।

३४. नयराज पन्त २०५९:११ ।
३५. उही २०३३:९१-९२ ।
३६. महेशराज पन्त २०३५:१२९-१४४ ।
३७. नयराज पन्त २०३३:८९ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

नयराज पन्तको शब्दमा भन्ने हो भने

> ... ग्रीक, ल्याटिन आदि भाषा जसरी पश्चिमाहरूले पढे, त्यसरी संस्कृत पढ्न उनीहरूले नसकेकाले वा नखोजेकाले संस्कृतभाषाको उच्च ज्ञान उनीहरूमा आएन । संस्कृतका पश्चिमा विद्वान्हरूका चेला भारतीयहरूले पनि आफ्ना गुरुले देखाइदिएको बाटोभन्दा पर गई संस्कृत पढ्ने चेष्टा गरेका छैनन् । यस कारण अहिले चलेको शोधपद्धति दोषपूर्ण छ ।[३८]

अझ अर्को शब्दमा भन्ने हो भने फरासीस विद्वान् आँक्तिल-दुपेरों (वि.सं. १७८८-१८६२)ले जसरी हामी ग्रीकहरूको र रोमनहरूको परिशीलन गर्छौं त्यसै गरी भारतीयहरूको परिशीलन गरौं[३९] भन्ने इच्छा राखे पनि पाश्चात्त्यहरूले त्यसको अनुसरण नगरेकाले यस्तो अवस्था आएको हो ।

सिद्धिहर्ष वज्राचार्यले संसारदेवीको प्रतिमास्थापना गरी राखिएको ताम्रपत्रको पाठ पढी त्यसको उल्था गरेको ५० वर्ष जतिपछि[४०] डिल्लीरमण रेग्मीले त्यसको पाठ छपाए ।[४१] त्यसको झण्डै ३३ वर्षपछि गोविन्द टण्डनले त्यही ताम्रपत्रको पाठ र उल्था छपाए ।[४२] डिल्लीरमण रेग्मीले त सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको पाठ र उल्था भेट्टाएको जस्तो मलाई लाग्दैन, गूठीअड्डामा पशुपतिसम्बन्धी कागजात खोतल्न लगातार डेढ वर्ष जति बिताई[४३] पशुपतिसम्बन्धी सबै सामग्री बटुलेर ढड्डु किताप लेख्ने गोविन्द टण्डनले भने सिद्धिहर्ष वज्राचार्यका पाठ र उल्था देख्नु धेरै सम्भव छ । त्यस ताम्रपत्रको डिल्लीरमण रेग्मीले छापेको पाठ तथा गोविन्द टण्डनको पाठ र उल्थासँग दाँजेर हेरी नेपालको इतिहासको खोजीको इतिहास लेख्दा सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको अवदान प्रकाशमा आओस् भन्ने अभिप्रायले उनले पढेको पाठ र गरेको उल्था प्रकाश गर्दैछु ।

सिद्धिहर्ष वज्राचार्यले पढेको पाठ र उनले गरेको उल्था माइक्रोफिल्म[४४]को रीडर प्रिन्टबाट सारिएको हो । उनले पदच्छेद राम्ररी नगरी पुरानै शैलीमा एकनासले लेखेकोमा पदच्छेद गरेर र पद्यको हकमा हरेक पाउको अन्त्यमा पङ्क्ति छुट्टचाएर र उनको पाठ र उल्थामा चाहिँ पदच्छेद गरेर यहाँ दिइएको छ ।

---

३८. उही २०३३:९४ ।

३९. विल्हेल्म हाल्व्फास २०४४:६६ मा उद्धृत मूल फरासीसबाट *हाम्रो वक्तव्य* २०६०:४ मा उल्था गरिएको ।

४०. सिद्धिहर्ष वज्राचार्यले यस ताम्रपत्रको पाठ पढेको र उल्था गरेको ठीक मिति हामीलाई थाहा छैन । वि.सं. १९७७ पौष १० गतेको गूठीलगतजाँचअड्डाको पुर्जीबाट त्यस वेला यस ताम्रपत्रको उल्था भइसकेको देखिएकोले र संसारदेवीगूठीसम्बन्धी मिसिलमा सिद्धिहर्ष वज्राचार्यले पढेको पाठ र गरेको उल्था गाभिएकोले वि.सं. १९७७ को पुर्जीमा चर्चा गरिएको उल्था वि.सं. १९३६ मा जन्मेका सिद्धिहर्ष वज्राचार्यले नै गरेको हुनु धेरै सम्भव छ ।

४१. डिल्लीरमण रेग्मी २०२३:१खण्ड, ५८-६१ = ५६ सङ्ख्याको अभिलेख ।

४२. गोविन्द टण्डन २०५६:१२५-१३० = ४ परिशिष्ट ।

४३. गोविन्द टण्डन २०६१:८७ ।

४४. यसको माइक्रोफिल्म नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाबाट भएको छ । २ सङ्ख्याको पोकामा रहेको प्रतिको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ८७/२५ बी र ४ सङ्ख्याको पोकामा रहेको प्रतिको माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ६९/२० हो ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

यो लेख लेख्दा काम लिइएका पुस्तकपात्रा र लेखको छोटकरी र पूरा रूप खुलाइएको, रचयिताको नाउँको वर्णक्रमअनुसारको तालिका*

आनन्ददेव भट्ट २०१७

= वि.सं. २०१७ मा काठमाण्डूबाट मदनपुरस्कारगुठीद्वारा प्रकाशित *नेपाली (त्रैमासिक)* ३ पूर्णाङ्कका २५-३८ पृष्ठमा छापिएको, आनन्ददेव भट्टको *इतिहास शिरोमणि श्री बाबुराम आचार्यका संबन्धमा* ।

एन्रीक[1] गर्जिल्लि २०५८

= ई.सं. २००१ (वि.सं. २०५८) मा विस्बादनबाट फ्रन्त्स श्थाइनर फेर्लाकद्वारा प्रकाशित *जर्नल् अफ् द नेपाल् रिसर्च् सेन्टर्* (नेपाल रिसर्च् सेन्टर्को पत्रिका) १२ भागका ११५-१४९ पृष्ठमा छापिएको, एन्रीक[1] गर्जिल्लिको *ए स्यान्स्किट् लेट्अर् रिट्न् बाइ सिल्भिं लेवि इन् १९२३ टु हेमराज शर्मा, अलङ् विद् सम् हिद्अर्टु अन्नोन् बाइअग्रफ्इक्ल् नोट्स्* (सिल्भिं लेविले वि.सं. १९८० मा हेमराज शर्मालाई संस्कृतमा लेखेको चिठी; अहिलेसम्म थाहा नभएका, जीवनीसम्बन्धी केही टिप्पणीसँगै) ।

कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, ज्ञानमणि नेपाल, गोविन्द टण्डन, माधव भट्टराई र श्रीकृष्ण आचार्य २०४६

= वि.सं. २०४६ मा काठमाडौँबाट इतिहास-शिरोमणि बाबुराम आचार्य शतवार्षिकसमारोहसमितिद्वारा प्रकाशित; कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, ज्ञानमणि नेपाल, गोविन्द टण्डन, माधव भट्टराई र श्रीकृष्ण आचार्यद्वारा सम्पादित *बाबुराम आचार्य स्मृतिग्रन्थ* ।

गोविन्द टण्डन २०५६

= वि.सं. २०५६ मा काठमाडौँबाट भरेन्द्र शम्शेर ज.ब.रा. र मञ्जु राणाद्वारा प्रकाशित, गोविन्द टण्डनको *पशुपतिक्षेत्रको सांस्कृतिक अध्ययन* २ भाग ।

गोविन्द टण्डन २०६१

= वि.सं. २०६१ मा काठमाडौँबाट दायित्ववाङ्मयप्रतिष्ठानद्वारा प्रकाशित *दायित्व* ५० पूर्णाङ्कका ८५-९१ पृष्ठमा छापिएको, गोविन्द टण्डनको *अमृतानन्द बाँडा र सुन्दरानन्द बाँडासम्बन्धी थप कुरा* ।

ज्ञानमणि नेपाल २०५७

= वि.सं. २०५७ मा दाङबाट महेन्द्रसंस्कृतविश्वविद्यालयद्वारा प्रकाशित, ज्ञानमणि नेपालको *पं. हेमराज शर्मा– उनका कृति र समीक्षा* ।

डिल्लीरमण रेग्मी २०२३

= ई.सं. १९६६ (वि.सं. २०२३) मा कलकत्ताबाट फर्मा के.एल. मुखोपाध्यायद्वारा प्रकाशित, डिल्लीरमण रेग्मीको *मेड्इईभल् नेपाल्* (मध्यकालको नेपाल) ३ भाग ।

तोयनाथशर्मणामन्तेवासी (तोयनाथ शर्माका चेला) १९८१

= काठमाडौँबाट प्रकाशित, तोयनाथ शर्माका चेलाको *कुनागाङ्कशशाङ्क १९८१ मिताब्दस्य नेपालदेशीयपञ्चाङ्गम्* (संवत् १९८१ को नेपाल देशको पात्रो) ।

---

* कुनै कृतिमा रचयिताको नाम नदिइएको हकमा कृतिको शीर्षक वर्णक्रमअनुसार राखिएको छ ।

१. यस नाउँको उच्चारण हलन्त नगरी अजन्त गर्नुपर्छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

दमन ढुङ्गाना २०२७

= वि.सं. २०२७ मा काठमाडौँबाट बासु शशीद्वारा प्रकाशित *संचय* ६ अङ्कका ९-१५ पृष्ठमा छापिएको, दमन ढुङ्गानाको *जो आँखा देख्दैन तर शिलालेख पढ्न सक्छ* ।

दमन ढुङ्गाना २०४६

= वि.सं. २०४६ मा काठमाडौँबाट इतिहास-शिरोमणि बाबुराम आचार्य शतवार्षिकसमारोहसमितिद्वारा प्रकाशित; कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, ज्ञानमणि नेपाल, गोविन्द टण्डन, माधव भट्टराई र श्रीकृष्ण आचार्यद्वारा सम्पादित *बाबुराम आचार्य स्मृतिग्रन्थ*का १९-२२ पृष्ठमा केही संशोधन गरी फेरि छापिएको, दमन ढुङ्गानाको *जो आँखा देख्न सक्दैन, तर शिलालेख पढ्न सक्दछ* ।

दिनेशराज पन्त २०४८

= वि.सं. २०४८ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ८३ पूर्णाङ्कको ६० पृष्ठमा छापिएको, दिनेशराज पन्तको *हेमराज पण्डितज्यूलाई सिल्विं लेविले पठाएको पत्र* ।

नयराज पन्त २०२९

= वि.सं. २०२९ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* २७ पूर्णाङ्कका १२७-१५३ पृष्ठमा छापिएको, नयराज पन्तको *विद्वत्पूजा* ।

नयराज पन्त २०२९ क

= वि.सं. २०२९ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* २८ पूर्णाङ्कका १८९-२२८ पृष्ठमा छापिएको, नयराज पन्तको *विद्वत्पूजा (२ सङ्ख्या)* ।

नयराज पन्त २०२९ ख

= *पूर्णिमा* २८ पूर्णाङ्कका २२८-२५२ पृष्ठमा छापिएको, नयराज पन्तको *गुरुज्यू हेमराजको विषयमा विदेशी विद्वान्हरूको विचार* ।

नयराज पन्त २०३३

= वि.सं. २०३३ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ३४ पूर्णाङ्कका ८३-९४ पृष्ठमा छापिएको, नयराज पन्तको *वेदाङ्गज्यौतिष र लिच्छवि-कालगणना* ।

नयराज पन्त २०३४

= वि.सं. २०३४ मा काठमाडौँबाट वाल्मीकि क्याम्पसद्वारा प्रकाशित *मर्यादा* १३ पूर्णाङ्कका ६६-८५ पृष्ठमा छापिएको, नयराज पन्तको[२] *सुमतितन्त्र तथा कालचक्रको ज्यौतिषभागको साधर्म्य तथा वैधर्म्य* ।

नयराज पन्त २०४३

= वि.सं. २०४३ मा काठमाडौँबाट नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठानद्वारा प्रकाशित, नयराज पन्तको[३] *लिच्छविसंवत्को निर्णय* ।

नयराज पन्त २०४४

= वि.सं. २०४४ मा दाङबाट महेन्द्रसंस्कृतविश्वविद्यालयद्वारा प्रकाशित, नयराज पन्त र दिनेशराज पन्तको *कालचक्रको ज्यौतिषभाग र त्यसको विवेचना*का अ-ऋ पृष्ठमा छापिएको, नयराज पन्तको *प्रस्तावना* ।

---

२. यसमा सहायक दिनेशराज पन्त ।

३. यसमा सहायक देवीप्रसाद भण्डारी र केशवचन्द्र न्यौपाने ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

नयराज पन्त २०५९

= वि.सं. २०५९ मा काठमाडौँबाट खिलशर्म-राजीवलोचनजोशीस्मारक-प्रतिष्ठानद्वारा प्रकाशित, नयराज पन्तको *हाम्रो उद्देश्य र कार्यप्रणाली* ।

नागेन्द्रमणि कुलिशाचार्य २०५३

= वि.सं. २०५३ मा काठमाडौँबाट नेपालभाषा परिषद्द्वारा प्रकाशित *नेपाल ऋतु-पौ* (आर्तव पत्रिका नेपाल) ८३ पूर्णाङ्कका ३२-३५ पृष्ठमा छापिएको, नागेन्द्रमणि कुलिशाचार्यको *बौद्ध विद्वान् पण्डित सिद्धिहर्ष वज्राचार्य (बाबुकाजी गुरूजु)* ।

बाबुराम आचार्य स्मृतिग्रन्थ

= कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, ज्ञानमणि नेपाल, गोविन्द टण्डन, माधव भट्टराई र श्रीकृष्ण आचार्य २०४६ मा हेर्नू ।

भैरव अर्याल २०४६

= वि.सं. २०४६ मा काठमाडौँबाट इतिहास-शिरोमणि बाबुराम आचार्य शतवार्षिकसमारोहसमितिद्वारा प्रकाशित; कृष्णचन्द्रसिंह प्रधान, ज्ञानमणि नेपाल, गोविन्द टण्डन, माधव भट्टराई र श्रीकृष्ण आचार्यद्वारा सम्पादित *बाबुराम आचार्य स्मृतिग्रन्थ*का १५५-१५९ पृष्ठमा फेरि छापिएको, भैरव अर्यालको *खरदारबाजे र इतिहासको ठेली* ।

महेशराज पन्त २०३५

= ई.सं. १९७९ (वि.सं. २०३५) मा काठमाडौँबाट महेशराज पन्तद्वारा प्रकाशित, उनैको *अन् स्यान्स्किट् एड्युकेशन्* (संस्कृतशिक्षाको विषयमा) ।

महेशराज पन्त २०४३

= वि.सं. २०४३ मा काठमाडौँबाट महेशराज पन्तद्वारा प्रकाशित, ज्ञानमणि नेपालको *पशुपतिनाथको दर्शन स्पर्शन पूजनसम्बन्धमा समीक्षा*को प्रस्तावनाखण्डका १-२५ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *किन म यस पुस्तकको प्रकाशक बनें ?*

महेशराज पन्त २०४९

= वि.सं. २०४९ मा ललितपुरबाट बोधिपरिषद्द्वारा प्रकाशित, सत्यमोहन जोशीद्वारा सम्पादित *हेमराज भिंतुना-देछा अभिनन्दन-ग्रन्थ* (हेमराजलाई शुभकामनासमर्पण– अभिनन्दनग्रन्थ)का १२८-१३१ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *हेमराज शाक्यको वैशिष्ट्य मेरो दृष्टिमा* ।

विनयतोष भट्टाचार्य्य २००५

= ई.सं. १९४९ (वि.सं. २००५) मा बडोदाबाट अर्इएन्टल इन्स्टिट्युटद्वारा प्रकाशित, विनयतोष भट्टाचार्य्यको *निष्पन्न-योगावली अफ् महापण्डित अभयाकरगुप्त* (महापण्डित अभयाकरगुप्तको *निष्पन्नयोगावली*) ।

विनयतोष भट्टाचार्य्य २०१०

= वि.सं. २०१० मा काठमाडौँबाट नेपाल-सांस्कृतिक परिषद्द्वारा प्रकाशित *नेपाल-सांस्कृतिक परिषद्-पत्रिका* २ वर्ष २ अङ्कका ४८-५२ पृष्ठमा छापिएको, विनयतोष भट्टाचार्य्यको *अध्येताको स्वर्ग (नेपाल)* ।

विनयतोष भट्टाचार्य्य २०१५

= ई.सं. १९५८ (वि.सं. २०१५) मा कलकत्ताबाट फर्मा के.एल. मुखोपाध्यायद्वारा प्रकाशित, विनयतोष भट्टाचार्य्यको *द इन्डिअन् बुद्इस्ट् आइकन्अग्रचाफि* (भारतीय बौद्ध प्रतिमालक्षण) २ संस्करण ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

विल्हेल्म हाल्ब्फास २०४४

= ई.सं. १९८८ (वि.सं. २०४४) मा आल्बनीबाट स्टेट यूनिभर्सिटि अफ नू योर्क प्रेसद्वारा प्रकाशित, विल्हेल्म हाल्ब्फासको *इन्डिअ यान्ड् युरप् यान् एस्ए इन् अन्डर्स्टयान्ड्इङ्* (भारतवर्ष र यूरोप– समझको बारे निबन्ध) ।

सिल्विं लेवि १९६१/६२

= ई.सं. १९०५ (वि.सं. १९६१/६२) मा प्यारिसबाट एर्नेस्त लरूद्वारा प्रकाशित, सिल्विं लेविको *ल नेपाल् एत्यूद् इस्तोरीक् दँ ल्वायोम् एँदू* (नेपाल– हिन्दू राज्यको इतिहासको परिशीलन) १ भाग ।

सिल्विं लेवि १९६१/६२ क

= ई.सं. १९०५ (वि.सं. १९६१/६२) मा प्यारिसबाट एर्नेस्त लरूद्वारा प्रकाशित, सिल्विं लेविको *ल नेपाल् एत्यूद् इस्तोरीक् दँ ल्वायोम् एँदू* २ भाग ।

सिल्विं लेवि २०४१

= वि.सं. २०४१ मा काठमाडौँबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागद्वारा प्रकाशित *प्राचीन नेपाल* ८३ संख्याको अङ्ग्रेजी खण्डका १३-२४ पृष्ठमा *नेपाल्* नाउँले छापिएको, सिल्विं लेविको *ल नेपाल्को* अङ्ग्रेजी उल्था ।

सिल्विं लेवि २०४१ क

= वि.सं. २०४१ मा काठमाडौँबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागद्वारा प्रकाशित *प्राचीन नेपाल* ८४ संख्याको अङ्ग्रेजी खण्डका २७-२८ पृष्ठमा *नेपाल्* नाउँले छापिएको, सिल्विं लेविको *ल नेपाल्को* अङ्ग्रेजी उल्था ।

सिल्विं लेवि २०४२

= वि.सं. २०४२ मा काठमाडौँबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागद्वारा प्रकाशित *प्राचीन नेपाल* ९० संख्याको अङ्ग्रेजी खण्डका १९-२६ पृष्ठमा *नेपाल्* नाउँले छापिएको, सिल्विं लेविको *ल नेपाल्को* अङ्ग्रेजी उल्था ।

सिल्विं लेवि २०४२-४३

= वि.सं. २०४२-४३ मा काठमाडौँबाट श्री ५ को सरकार शिक्षा तथा संस्कृतिमन्त्रालय, पुरातत्त्वविभागद्वारा प्रकाशित *प्राचीन नेपाल* ९२-९७ संख्याको अङ्ग्रेजी खण्डका १४-२९ पृष्ठमा *नेपाल्* नाउँले छापिएको, सिल्विं लेविको *ल नेपाल्को* अङ्ग्रेजी उल्था ।

सुनीतिकुमार चाटुर्ज्या २०३१

= ई.सं. १९७४ (वि.सं. २०३१) मा कलकत्ताबाट एसियाट्इक ससाइइटिद्वारा प्रकाशित, सुनीतिकुमार चाटुर्ज्याको *किरात-जन-कृति, द इन्डो-मङ्गलइड्ज् देर् कन्ट्रिब्युशन्ज् टु द हिस्टरि यान्ड् कल्चर् अफ् इन्डिअ* (किरातजन-कृति, मङ्गोलजातिका भारतीय– भारतको इतिहास र संस्कृतिमा तिनीहरूको अवदान) २ संस्करण ।

हाम्रो वक्तव्य २०६०

= वि.सं. २०६० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १०४ पूर्णाङ्कका ३-८ पृष्ठमा छापिएको *हाम्रो वक्तव्य– स्वर्गवासी नयराज पन्तको विषयमा* ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

[मूलपाठ]	[उल्था]
ॐॐ नमः पशुपतये ॥	श्रीपशुपतिनाथलाई नमस्कार ॥
स्तन्येन्दुवन्हित्रयलोचनाय नागेन्द्रकर्णोवृतकुण्डलाय ॥ वामाङ्ग गौरी सह संगताय श्रीकण्ठकण्ठाय नमः शिवाय	स्तनमण्डल भै चन्द्रमा भै आगो भै तिन् नेत्र भयेका कानमा नागको कुण्ड पैऱ्हेका बाजातिर आङ्मा पार्वतिसहित भै विराजमान भयेका श्रीकण्ठ छ घाटि जस्का यस्ता शिवजिलाई नमस्कार[1]
दिवंगताया प्रतिमां जनन्या जाम्बुनदाभाकृतिनिर्म्मितांगा ॥ स पुण्यपुण्येन स कृत्रिमेण ब्रह्मत्व मोक्षत्व शिवत्व भूयात् ॥	स्वर्गवास भयेका आमाकी जांम्बुनद सुन् जस्तो तेज भयाको शरिर जस्का[2] येस्ता मूर्त्ति प्रतिमा बनायाका तस् पुण्यले ब्रह्मत्व मोक्षत्व शिवत्व होस्
सौवर्ण[3]प्रतिबिम्बकान्तिगवरी संसारदेव्याकृतिं तत्संस्थाप्य कृतामिमां पशुपतेः प्रादगर्भालये ॥ यावद्वाशुकिनागक्षत्र कथितं स्तावङ्गता वाग्मती शम्भूमाशदृशी यथा भ्वतु मां शैवे तथा लीयतां	सुनको प्रतिबिम्ब भै सुन्दर तेज भयाकी चुल्ठी भयाकी आमा संसारदेवीको प्रतिमा बनायेर पशुपतिका देवल्भित्र स्थापना गरे जाहासंम वाशुकि नागक्षत्र कहिंछ ताहासंम गयाकी वाग्मती भंछ जस्तै महादेव पार्वती बरावर भयाकि हुंछ तस्तै महादेवमा म लीन हुन्
नेपालभूखण्ड पवित्रयन्तौ श्रीयक्षमल्लौ सह जीवमल्लौ ॥ मातुः समुद्देशकृतार्थहेतो सुच्छ्रद्धयो स्वर्गपुरं नयन्तु ॥ पक्षत्रये ब्राह्मणसत्समीपे संकल्पयन्त बहुधा प्रधानां ॥ मातुः समुद्देशित तत्प्रदाना- द्ब्रह्मत्व मोक्षत्व शिवत्व भूयात् ॥	नेपालक्षेत्र पवित्र गरियेका श्रीयक्ष मल्ल जीव मल्लले सहित भई आमाको उपदेश सिद्ध गर्नानिमित्त र आमा सुद्ध भयेका स्वर्गवा गर्नानिमित्त ४५ दिन्मा सत्ब्राह्मणका समिपमा मुख्य कुरो संकल्प गर्ने भयाका आमाको उपदेश गरेर त्यो दान दिनाले आमा ब्रह्मत्व मोक्षत्व शिवत्व होस्
दानेन पुण्येन अनेन भूयात् समृद्धिमारोग्य सपुपौत्रं ॥ युगान्तकल्पान्तगतावधिस्के श्रीराज्यलक्ष्मी भवतु ह्यखण्डम् ॥	यो दान गरेका पुण्यले छोरानातिहरुको आरोग्यता भै ऐश्वर्य्य प्राप्त होस् युगान्तकालसम्म र कल्पान्तकालसम्म जहासम्म अवधि छ अखण्ड भयाको श्रीराज्यलक्ष्मी होस्

---

१. सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको हस्ताक्षरमा नमस्का भएकोमा अर्को प्रतिमा नमस्कार छ ।
२. सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको हस्ताक्षरमा जसस्का भएकोमा अर्को प्रतिमा जसका छ । सिद्धिहर्ष वज्राचार्यले जस्का लेख्न खोजेकोमा भ्रमवश जसस्का लेख्न पुगेको देखिन्छ ।
३. सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको हस्ताक्षरमा सौवर्णा° भएकोमा अर्को प्रतिमा सौवर्ण° छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

नादे स्कन्दमुखे ह्यनंगविशिखे नेपालसम्बत्सरे
मासादौ शितसप्तमी वरुणभे योगेशनौ गीस्पतौ ॥
हाहाकार कृतं जनस्य निखिलं संत्यक्त लक्ष्म्यापदां।
तत्कैलाशपुरं जगाम दिवसे संसारदेवीति सा

नेपाली सम्बत् ५६७ साल मार्गशिलशुक्लसप्तमी शतभिषानक्षत्र शनिश्चर र बृहस्पति एकै राशमा बसेको योगमा तेस् दिन सबै मानिस्हरु हाहाकार गराई लक्ष्मिले छादेको भै ति संसारदेवि कैलाशपूरमा जाडा भईन्

संसारदेवी ठकुरिणीस प्रतिमा गोरीसके दिनप्रति अखण्ड याङन जोगारपे भोजा वेक वुन्हछिन थुया जा अमस छता क्ये स्वता चि चेकन थ्वतेन त्यवत्या के हाने थ्व भोजा गौरीसके न्हव ताव संसारदेवी ठकुरिणीसतं न्हिथङ् दुखि देशान्तरि सुद्धा पोव बिये यिनकोया मेसधरि पाटछि १ फलवेक वुन्हछि १ थ्व निसराव गौरीसके न्हव ताव संसारदेवी ठकुरिणीसत न्हिथङाव हयि लावड पालन बिये यिनकोयातं मेत चिकन अष्टाछि १ गौरीसवेन्वो पशुपतिसवेन्वो संसारदेवी ठकुरीणीसतं न्हिठङाव न्हिथावुं मेता बियाव छोयेके ठिसला पुनिशि कोन्हु ईह्मढे त्यवछि केन द्वाको छोङाव येने प्वस पुनिशि कोन्हु म्वाटमढे त्यवछि केन द्वांको छोङाव येने दिनक्षयसंक्रांति कोन्हु हामलजा घेल साषर थ्वतेनं फछि केनं द्वाको येने चितला पुनिशि कोन्हु चाकुमधि त्यवछि केन द्वाको येने पसादचवदश कोन्हु डोनयेला चतामढे त्यवछि केनं द्वाको छोङाव येने चगुणिला विश्वसंक्राति कोन्हु चतावमधि त्यवछि केन द्वाको छोङाव येने कन्हबन्ह सिठि कोन्हु कन्हबन्हमढे त्यवछि केनं द्वाक छोङाव येने गुणिला पुनिशि कोन्हु प्वरपमंढे ढुलिढलाक्यें त्यवछि केन द्वाको येने मोहनी नवमि कोन्हु छोसलावो फलकेवन फंछि केनं द्वाको येने सुखरात्रि कोन्हु धरि ख्ये कस्ति धाज्य साखर माठ लड्डुवा थ्वतेनं ने फा केनं द्वाको येने जुधान पुनिशि कोन्हु सकेमाङा दुदु दाया फछि केनं द्वाको येने भोजा

संसारदेवी थकुरीणिमा प्रतिमा मूर्त्ति गौरीलाई प्रतिदिन अखण्ड गरि जोरदाम गर्ने भुजा पकाउने चावल कुरुवा १ पकायेको भात् अमस भंने एक र तिउन् तिन् थोक तेल नुन् एति सान्हे दुई कुरुवा चावलले गर्नु त्यो भुजा गौरीलाई देषाई चन्हायेर संसारदेवी ठकुरिणीका नाउले दुःखिदेशांतरिहरुलाई दिनु त्योपछि भंसिका दुदको दहि कटरा एक १ खत्या अथवा स्याबजि कुरुवा एक १ सिन्हा गौरीलाई देखायेर चढाई संसारदेवी थकुरिणिका नाउले हयि लाबद भन्नेलाई सिन्हा दिनु त्योपछि बति बालनुके तेल् सवा मुठि गौरिलाई र पशुपतिलाई संसारदेवीको नाउले बति दियेर दिन्कोदिन् बालनु मार्गशीरपूर्णेका दिनमा ईदुमधि भंने रोति द्विई कुरुवा चावलले जति भयेको पकाई लानु पौषका पूर्णेका दिनमा म्वात्तमधि भंन्ने रोति द्विई कुरुवा चावल्को जति भयेको पकाई लानु मक्रसंक्रांतिका दिन तिल्भात र घ्यउ सखर पाठि एक चावल्ले भयेको जति लानु फाल्गुणका पूर्णेका दिन चाकुमढे भंने रोति द्विई कुरुवा चावलले भयेको जत्ति लानु पिशाचचतुर्दशिका दिन दोनयेला भंने मासु र चतामढे भंने रोति कुरुवा द्विईका चावलले जति भयेका पकायेर लानु चैत्र मैन्हा विश्वसंक्रांतिका दिनमा चतामधे भंने रोति द्विई कुरुवा चावल्ले भयेको जति पकायेर लानु जेठशुक्लषष्टिका दिनमा करबन्हमढे भंने रोति दुई कुरुवा चावल्ले जत्ति भयेका पकायेर लानु श्रावणका पूर्णेमाका दिन प्वरपमंढे भंने रोति र ढुलिढलाक्ये भंने तेस् दिनको क्वातिका सार्दाम् द्विई कुरुवा चावलले जति भयाको लानु थुला दशाईका नवमिमा छोसला भंने मासु र खत्या अथवा स्याबजि पाठि एकको चावलले भयेको जत्ति लानु कार्त्तिक्बदि औसिका दिन दहि फुल मह घ्यौ सखर अैंटा लड्डु एति द्विई पाठि चावल्ले भयेको जति लानु जुगादिपूर्णे अर्थात् कार्त्तिक्शुक्लपूर्णिमाका दिनमा उसेको पिनालु र दुद् अलैचि एक पाठि चामलले भयेको जति लानु भुजा

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

निसरावबाहिकनं थ्वते ताबुंको शीपघाट लिस्यें येन गौरीसके न्हव ताव संसारदेवी थकुरिणीस न्हिठङाव दुखी देशान्तरी बिये पशुपतिस स्नान याकोबु संसारदेवी ठकुरिणिसत न्हीथङन न्हिन स्वपोल धारे गाडु ढालपे दंश बछली कोन्हु दश दशं स्वकन क्वाक्वन सेले सेले धुनङाव गौरिढ्व पशुपतिढ्वो पंचामृतस्नान याये धरि दुदु घेल कस्ति दम्मछि १ साषर दमछि १ स्वान डचाङ् छाये दम्मछि १ दक्षिणा गौरिसतं पशुपतिसतनं दंमछि दक्षिणा पूजावारियातं दामछि १ न्हस दामनं लिपीट डचाङाव गावो पाढाबो हिले थ्वते धुनङाव पूजावारि द्वाकोबु भंडिरि द्वाकोबु ब्यष्ट द्वाकोबु गुठि द्वाकोबु मुङनं भोज याये धरी फलके ला बजि मच्छ दाम ११ हाने थ्व समस्ता बसपेयातां आय दुंत तये मागलको बुया गंग्व वा पं ङय पं ५० धारे प्यंड काये ननिसालया बढंदाम शिवका पि ४ धारे काये बु रोव १६ स्वाढगाऱ्हको बु रोव ३ वंधबु बु रोव १५ काब्बंको बु रोव ११ बढाबु बु रोव ९ स्वाढगाऱ्ह बु रोव १२ पेकबहारको बु रोव ३ पेकबहारको बु रोव ९ स्वाढगाऱ्ह थ्वते आयस लोभमोहन ग्रासरपो द्वाकाले आयेन गाक्व चोस्यें तको ताबुं गुठिन मनिस्तप्या काले श्रीश्रीश्रीपाशुपतिस निग्रह लाक जुरो दिवगत मामो देवीस उदेसनं श्रीश्रीजयजक्ष मलदेव प्रभु थाकुरसन श्रीश्रीश्रीजय-जीव मलदेव प्रभु थाकुरसन उभयस्यं दुंता जुरो अंनदान आदिन थ्वते दानया फलनं माम संसारदेवी ठकुरिढ्वं शिवलोक विष्णुलोक सप्राप्तो भवतु भोजा येन भो पाटछि १ मेतत थङ येने कंस बाडलट पाटछि १ निसराव येने सभोचा पाटछि १ कंस सोपारिट्वाकछि थ्वते गुठियाके च्वंग्व शुभमस्तु सर्वजगतां गाडु ढारलपेयातं दि बु रोव १२ स्वाढगाऱ्ह लावड हयि आदिनं पूजाबारि द्वाकांस्तं

र सिन्हाबाहेक[४] यति थोक् तल सीपघाटबाट लगेर गौरीलाई देखायेर संसारदेवीका नाउमा दुखिदेशान्तरिलाई दिनु पशुपतिमा स्नान[५] गर्नेहरु संसारदेवी ठकुरिणीका नाउमा दिनका तिन् फेरा गाडु भंने कार्य्य गर्नु वर्षबंदनका दिनमा वर्षवर्षाउदै कर्कलो सुकेको पकायेका पानिले धुउनु धोईसकेपछि गौरि र पशुपतिलाई पंचामृतले स्नान गर्नु दहि दुद घ्यो मह एक दाम् १ सषर दाम् १ फुल आफुले राषि चढाउने दाम् १ दक्षीणा श्रीगौरिलाई पशुपतिलाइ पनि दाम् १ दक्षिणा पूजावारिलाई १ दाम् दक्षिणा सात् दाम् पछिलाई डचाग षायेर[६] पछ्यौरा वस्त्र फेरनु एति गरेसकेपछि पूजावारि जत्ति छ भंडिरि भंने जति छ बेष्ट भंने जति छ गुठिमा जति भयाको छ ज्मा भई भोज गर्नु दहि खत्या अथवा स्याबजि मासु च्युरा माछा दाम् ११ ले गर्नु यो काम् सबै चलाउनालाई राखेको भयो मागलको षेत्को सुकेको धान् पाठि पचास् ५० पाठि कुट् लिनु ननिसाल भंने थाउको बढंदाम भंनेको दाम् ४ लिनु रोपनि १६ स्वाढगाढको खेत रोपनि ३ बंधबु खेत् रोपनि १५ कांब्बंको षेत् रोपनी ११ बढाबु षेत रोपनि ९ स्वाढगाह खेत् रोपनी १२ पेकबहारको खेत् रोपनि ३ पेकबहारको षेत् रोपनि ९ स्वाढगाह एति लिनेमा लोभमोहले खानु मन् गरि लियो भने पुकेको जत्तिले लेखियाबमोजिं गुठि नचलायेको कालमा श्रीश्रीश्रीपशुपतिनाथको शेष खायाका भयो स्वर्गवास भयाका आमा संसारदेवीका उपदेशवचनले श्रीश्रीजयजक्ष मल राजा ठाकुरबाट र श्रीश्रीजय-जीव मल राजा ठाकुरबाट ई दुई जनाले राखेको भयो अंनदान आदि गरियेका पुण्यफल जस्तै यो दानका फलले आमा संसारदेवी ठाकुरीणि शिवलोक विष्नुलोक प्राप्त होस् भुजा लानुलाई थाल् थान् १ बत्ति भर्नुलाई काशाको बत्ति बालने भाडा १ सिन्हा लानुलाई सानु थाल् १ काशाको सोपारि भंने त्वाक एक १ यति गुठियारका जिंमा भयो सबै प्राणिहरुको शुभ होस् गाडु भंने कार्य्य गर्नेलाई खेत् रोपनि १२ स्वाढगाऱ्ह लावड हयि भंनेहरुलाई र पूजाबारि सबैलाई भयो

---

४. सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको हस्ताक्षरमा सिन्हाबाहेहेक भएकोमा अर्को प्रतिमा सिन्हाबाहेक छ ।
५. सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको हस्ताक्षरमा स्ना भएकोमा अर्को प्रतिमा स्नान छ ।
६. सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको हस्ताक्षरमा षारेर भएकोमा अर्को प्रतिमा षायेर छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

नादे स्कन्दमुखे ह्यनंगविशिखे नेपालसम्बत्सरे
मासादौ शितसप्तमी वरुणभे योगेशनौ गीस्पतौ ॥
हाहाकार कृतं जनस्य निखिलं संत्यक्त लक्ष्म्यापदां।
तत्कैलाशपुरं जगाम दिवसे संसारदेवीति सा

नेपाली सम्बत् ५६७ साल मार्गशिलशुक्लसप्तमी शतभिषानक्षत्र शनिश्चर र बृहस्पति एकै राशमा बसेको योगमा तेस् दिन सबै मानिस्हरु हाहाकार गराई लक्ष्मिले छादेको झैं ति संसारदेवि कैलाशपूरमा जाडा भईन्

संसारदेवी ठकुरिणीस प्रतिमा गोरीसके दिनप्रति अखण्ड याङन जोगारपे भोजा के कुन्हछिन थुया जा अमस छता क्ये स्वता चि चेकन थ्वतेन त्यवत्या के हाने थ्व भोजा गौरीसके न्हव ताव संसारदेवी ठकुरिणीसतं न्हिथङ् दुखि देशान्तरि सुद्धा पोव बिये यिनकोया मेसधरि पाटछि १ फलके कुन्हछि १ थ्व निसराव गौरीसके न्हव ताव संसारदेवी ठकुरिणीसत न्हिथङाव हयि लावड पालन बिये यिनकोयातं मेत चिकन अष्टाछि १ गौरीसवेन्वो पशुपतिसवेन्वो संसारदेवी ठकुरीणीसतं न्हिठङाव न्हिथावुं मेता बियाव छोयेके ठिसला पुनिशि कोन्हु ईह्रमढे त्यवछि केन द्वाको छोङाव येने प्वस पुनिशि कोन्हु म्वाटमढे त्यवछि केन द्वांको छोङाव येने दिनक्षयसंक्रांति कोन्हु हामलजा घेल साषर थ्वतेनं फछि केनं द्वाको येने चितला पुनिशि कोन्हु चाकुमधि त्यवछि केन द्वाको येने पसादचवदश कोन्हु डोनयेला चतामढे त्यवछि केनं द्वाको छोङाव येने चगुणिला विश्वसंक्राति कोन्हु चतावमधि त्यवछि केन द्वाको छोङाव येने कन्हबन्ह सिठि कोन्हु कन्हबन्हमढे त्यवछि केनं द्वाक छोङाव येने गुणिला पुनिशि कोन्हु ष्वरपमंढे ढुलिढलाक्यें त्यवछि केन द्वाको येने मोहनी नवमि कोन्हु छोसलावो फलकेवन फंछि केनं द्वाको येने सुखरात्रि कोन्हु धरि ख्ये कस्ति धाज्य साखर माठ लड्डुवा थ्वतेनं ने फा केनं द्वाको येने जुधान पुनिशि कोन्हु सकेमाङा दुदु दाया फछि केनं द्वाको येने भोजा

संसारदेवी थकुरीणिमा प्रतिमा मूर्त्ति गौरीलाई प्रतिदिन अखण्ड गरि जोरदाम गर्ने भुजा पकाउने चावल कुरुवा १ पकायेको भात् अमस भंने एक र तिउन् तिन् थोक तेल नुन् एति सान्हे दुई कुरुवा चावलले गर्नु त्यो भुजा गौरीलाई देषाई चन्हायेर संसारदेवी ठकुरिणीका नाउले दुःखिदेशांतरिहरुलाई दिनु त्योपछि भंसिका दुदको दहि कटरा एक १ खत्त्या अथवा स्याबजि कुरुवा एक १ सिन्हा गौरीलाई देखायेर चढाई संसारदेवी थकुरिणिका नाउले हयि लाबद भन्नेलाई सिन्हा दिनु त्योपछि बति बालनुके तेल् सवा मुठि गौरिलाई र पशुपतिलाई संसारदेवीको नाउले बति दियेर दिन्कोदिन् बालनु मार्गशीरपूर्णेका दिनमा ईदुमधि भंने रोति द्विई कुरुवा चावलले जति भयेको पकाई लानु पौषका पूर्णेका दिनमा म्वात्तमधि भंन्ने रोति द्विई कुरुवा चावल्को जति भयेको पकाई लानु मक्रसंक्रांतिका दिन तिल्भात र घ्यउ सखर पाठि एक चावल्ले भयेको जति लानु फालुणका पूर्णेका दिन चाकुमढे भंने रोति द्विई कुरुवा चावलले भयेको जत्ति लानु पिशाचचतुर्दशिका दिन दोनयेला भंने मासु र चतामढे भंने रोति कुरुवा द्विईका चावलले जति भयेका पकायेर लानु चैत्र मैन्हा विश्वसंक्रांतिका दिनमा चतामधे भंने रोति द्विई कुरुवा चावल्ले भयेको जति पकायेर लानु जेठशुक्लषष्टिका दिनमा करबन्हमढे भंने रोति दुई कुरुवा चावल्ले जत्ति भयेका पकायेर लानु श्रावणका पूर्णेमाका दिन ष्वरपमंढे भंने रोति र ढुलिढलाक्ये भंने तेस् दिनको क्वातिका सार्दाम् द्विई कुरुवा चावलले जति भयाको लानु थुला दशाईका नवमिमा छोसला भंने मासु र खत्त्या अथवा स्याबजि पाठि एकको चावलले भयेको जत्ति लानु कार्त्तिक्बदि औसिका दिन दहि फुल मह घ्यौ सखर अँटा लड्डु एति द्विई पाठि चावल्ले भयेको जति लानु जुगादिपूर्णे अर्थात् कार्त्तिक्शुक्लपूर्णिमाका दिनमा उसेको पिनालु र दुद् अलैचि एक पाठि चामलले भयेको जति लानु भुजा

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

निसरावबाहिकनं थ्वते ताबुंको शीपघाट लिस्यें येन गौरीसके न्हव ताव संसारदेवी थकुरिणीस न्हिठङाव दुखी देशान्तरी बिये पशुपतिस स्नान याकोबु संसारदेवी ठकुरिणिसत न्हीथङन न्हिन स्वपोल धारे गाडु ढालपे दंश बछली कोन्हु दश दशं स्वकन क्वाक्वन सेले सेले धुनङाव गौरिढ्व पशुपतिढ्वो पंचामृतस्नान याये धरि दुदु घेल कस्ति दम्मछि १ साषर दमछि १ स्वान उचाङ् छाये दम्मछि १ दक्षिणा गौरिसतं पशुपतिसतनं दंमछि दक्षिणा पूजावारियातं दामछि १ न्हस दामनं लिपीट उचाङाव गावो पाढाबो हिले थ्वते धुनङाव पूजावारि द्वाकोबु भंडिरि द्वाकोबु ब्यष्ट द्वाकोबु गुठि द्वाकोबु मुङनं भोज याये धरी फलके ला बजि मच्छ दाम ११ हाने थ्व समस्ता बसपेयातां आय दुंत तये मागलको बुया गंग्व वा पं डय पं ५० धारे प्यंड काये ननिसालया बढंदाम शिवका पि ४ धारे काये बु रोव १६ म्वाढगाःहको बु रोव ३ वंधबु बु रोव १५ काब्बंको बु रोव ११ बढाबु बु रोव ९ म्वाढगाःह बु रोव १२ पेकबहारको बु रोव ३ पेकबहारको बु रोव ९ म्वाढगाःह थ्वते आयस लोभमोहन ग्रासरपो द्वाकाले आयेन गाक्व चोस्यें तको ताबुं गुठिन मनिस्तप्या काले श्रीश्रीश्रीपाशुपतिस निग्रह लाक जुरो दिवगत मामो देवीस उदेसनं श्रीश्रीजयजक्ष मलदेव प्रभु थाकुरसन श्रीश्रीश्रीजय-जीव मलदेव प्रभु थाकुरसन उभयस्यं दुंता जुरो अंनदान आदिन थ्वते दानया फलनं माम संसारदेवी ठकुरिढ्वं शिवलोक विष्णुलोक सप्राप्तो भवतु भोजा येन भो पाटछि १ मेतत थङ येने कंस बाडलट पाटछि १ निसराव येने सभोचा पाटछि १ कंस सोपारिद्वाकछि थ्वते गुठियाके च्वंग्व शुभमस्तु सर्वजगतां गाडु ढारलपेयातं दि बु रोव १२ म्वाढगाःह लावड हयि आदिनं पूजाबारि द्वाकांस्तं

र सिन्हाबाहेक[४] यति थोक् तल सीपघाटबाट लगेर गौरीलाई देखायेर संसारदेवीका नाउमा दुखिदेशान्तरिलाई दिनु पशुपतिमा स्नान[५] गर्नेहरु संसारदेवी ठकुरिणीका नाउमा दिनका तिन् फेरा गाडु भंने कार्य्य गर्नु वर्षबंदनका दिनमा वर्षवर्षाउदै कर्कलो सुकेको पकायेका पानिले धुउनु धोईसकेपछि गौरि र पशुपतिलाई पंचामृतले स्नान गर्नु दहि दुद घ्यो मह एक दाम् १ सषर दाम् १ फुल आफुले राषि चढाउने दाम् १ दक्षीणा श्रीगौरिलाई पशुपतिलाइ पनि दाम् १ दक्षिणा पूजावारिलाई १ दाम् दक्षिणा सात् दाम् पछिलाई डचाग षायेर[६] पछ्यौरा वस्त्र फेरनु एति गरेसकेपछि पूजावारि जत्ति छ भंडिरि भंने जति छ बेष्ट भंने जति छ गुठिमा जति भयाको छ ज्मा भई भोज गर्नु दहि खत्या अथवा स्याबजि मासु च्युरा माछा दाम् ११ ले गर्नु यो काम् सबै चलाउनालाई राखेको भयो मागलको षेत्को सुकेको धान् पाठि पचास् ५० पाठि कुट् लिनु ननिसाल भंने थाउको बढंदाम भंनेको दाम् ४ लिनु रोपनि १६ म्वाढगाढको खेत रोपनि ३ बंधबु खेत् रोपनि १५ कांब्बंको षेत् रोपनी ११ बढाबु षेत रोपनि ९ म्वाढगाह खेत् रोपनी १२ पेकबहारको खेत् रोपनि ३ पेकबहारको षेत् रोपनि ९ म्वाढगाह एति लिनेमा लोभमोहले खानु मन् गरि लियो भने पुकेको जत्तिले लेखियाबमोजिं गुठि नचलायेको कालमा श्रीश्रीश्रीपशुपतिनाथको शेष खायाका भयो स्वर्गवास भयाका आमा संसारदेवीका उपदेशवचनले श्रीश्रीजयजक्ष मल राजा ठाकुरबाट र श्रीश्रीजय-जीव मल राजा ठाकुरबाट ई दुई जनाले राखेको भयो अंनदान आदि गरियेका पुण्यफल जस्तै यो दानका फलले आमा संसारदेवी ठाकुरीणि शिवलोक विष्णुलोक प्राप्त होस् भुजा लानुलाई थाल् थान् १ बत्ति भर्नुलाई काशाको बत्ति बालने भाडा १ सिन्हा लानुलाई सानु थाल् १ काशाको सोपारि भंने त्वाक एक १ यति गुठियारका जिंमा भयो सबै प्राणिहरुको शुभ होस् गाडु भंने कार्य्य गर्नेलाई खेत् रोपनि १२ म्वाढगाःह लावड हयि भंनेहरुलाई र पूजाबारि सबैलाई भयो

---

४. सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको हस्ताक्षरमा सिन्हाबाहेहेक भएकोमा अर्को प्रतिमा सिन्हाबाहेक छ ।
५. सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको हस्ताक्षरमा स्ना भएकोमा अर्को प्रतिमा स्नान छ ।
६. सिद्धिहर्ष वज्राचार्यको हस्ताक्षरमा षारेर भएकोमा अर्को प्रतिमा षायेर छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

वि.सं. १५१४ देखि १८२५ भित्रका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ८ वटा पत्र

– महेशराज पन्त

यहाँ अहिले प्रकाश गरिन लागेका पत्रको सकल मैले देखेको छैन । यिनका नकल भने काठमाडौँ टुँडिखेलको भद्रकालीस्थानमा रहेको गूठीलगत तथा अभिलेखशाखाकार्यालयमा छन् । यी नकलको माइक्रोफिल्म नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाबाट भएको छ । तिनै माइक्रोफिल्मको रीडर प्रिन्टबाट यी पाठ उतारिएका हुन् ।

गूठीअड्डामा रहेका धेरैजसो नकलमा हिज्जे आदि सकलबमोजिम नहुने कुरा मैले अन्त लेखिसकेकोले[1] यी नकलका प्रकृतिको बारे फेरि यहाँ दोहऱ्याउनुपर्दैन । नकलअनुसार पङ्क्ति छुट्टचाई मैले यहाँ पाठ दिएको छु । एउटै पत्रका एकभन्दा बढी नकल पाइँदा भने पङ्क्ति नछुट्टचाई सरासर पाठ दिइएको छ ।

यी पत्रको मूलपाठमा प्रयोग भएका चिह्नको विषयमा

१. मूल पत्रको कुनै भाग नष्ट हुँदा पत्र सार्नेले आफूले छोडेको अक्षर जनाउन उनले यस्तो – चिह्नको प्रयोग गरेका छन् ।
२. सरोटमा हामीले पढ्न नसकेको अक्षर यस्तो * चिह्नले जनाइन्छ ।
३. सरोट फाट्दा नष्ट भएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो ( ) कोष्ठभित्र पढिन्छ ।
४. सरोट फाट्दा नष्ट भएको अक्षर भर्न नसकिँदा यस्तो x चिह्नले जनाइन्छ ।
५. सरोट प्रमाणित गर्न लगाइएको छापले छोपिएको अक्षर भर्न नसकिँदा यस्तो ● चिह्नले जनाइन्छ ।

१ सङ्ख्या

ताडपत्रमा लेखिएको, ने.सं. ५७८ (वि.सं. १५१४) कार्तिकअमावास्याको फार्छेपत्र

गूठीलगततहसीलको २ सङ्ख्याको पोकोमा रहेको ३७ सङ्ख्याको फाइलमा राखिएको ८ सङ्ख्या = माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ३६८/७२

यस नकलमा बायाँपट्टि मूलपाठ र दायाँपट्टि चित्तहर्ष वज्राचार्यले नेपालीमा गरेको, त्यसको उल्था छ । यसको सिरानमा वीरपुस्तकालयको छाप लगाइएको छ ।[2] त्यस छापको हाराहारीमा पुस्तक्खानाबाट लेखिएको छ । एउटै छाप एकचोटि मूलपाठ दिइसकेपछि, अर्कोचोटि उल्था दिइसकेपछि र तेस्रोचोटि ताडपत्रबमोजिम उल्था गरेको दुरुस्त छ भनी लेख्दा लगाइएको छ । छाप अस्पष्ट भएकोले त्यसका अक्षर राम्ररी बुझिँदैनन् ।

---

१. महेशराज पन्त २०६०:३४-३५, २०६० क:४४ ।
२. यस छापको बयानको लागि *पूर्णिमा*को यही पूर्णाङ्कको २ पृष्ठमा ८ सङ्ख्याको टिप्पणी हेर्नू ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

मूलपाठ

१. श्रयोस्तु ॥ सम्बत् ५७८ कार्तिककृष्णअमावास्यां ति-
२. थौ श्रीयंबुब्रुमायां श्रीगांगुलंगे श्रीषडक्षरीमहावि-
३. हारिपश्चिमपृष्टगृहाधिवास्तव्यभ्रात्यसखुकस्य
४. नाम्ना सकासात् ॥ तत्रैव गृहाधिवास्तव्यजेस्टाउ-
५. दयकस्य नामधेयाया सुत्रीयं सुभुज्यमानिकं ॥ भू-
६. माराणसीवाटिकानामसंज्ञकं ॥ मूलमार्गात् प-
७. श्चिमतः ॥ मजानत्यंत्वा कमण्डलज – कस्य वाटिका
८. – – – ननिशालगोष्टिकस्य वाटिकायाः पूर्वतः ॥ से-
९. व द्वडनबहिरि साकभिक्षु श्रीवज्ररक्षतजुस वाटिका-
१०. या दक्षिणतः एतेषां मध्ये सार्द्धाद्विकमेककर्षाङ्कतोपि
११. अङ्के च वल कर्ष १॥ तलपति पौ १ सह ॥ ततवाटि-
१२. कायाः यथादेशकालसम्वर्तमानसञ्चारार्घेण सु-
१३. वर्णमूलमादायः स्वादिनानिवर्तकं न्यायेन क्रिवीक्री-
१४. त्तम्भवति ॥ तत्वाटिकाकस्य धारणकस्य निमिते – –
१५. – – – वादोऽस्ति तदा धारणकेन परिसोधनियश्च ॥ प्र-
१६. ते न्हा श्व वल बन्दकन दाम त्याङतास ॥ अव श्व वलन तु-
१७. लनं तुलावन दाम बिस्ये क्रीविक्री याङन चोस्ये काया ॥
१८. अत्र पत्रार्थे दृष्टसाछि श्रीतेदोबहार यंताछे तेहु जुरो
१९. मेकप्रमाणश्चेति जुरो ॥ ॥

(बायाँ फट्केमा छाप लगाई लेखिएको)

१. यो तारपत्रबमोजीम् उल्था गरेको दुरुष्ट छ भनि सहिछाप गर्ने पं.
२. चितहर्ष वज्राचार्य्य असन्————१

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१ सङ्ख्या

ताडपत्रमा लेखिएको,

ने.सं. ६५६ (वि.सं. १५९३) चैत्रशुक्लअष्टमी आर्द्रानक्षत्र ध्रुवयोग बुधवारको दानपत्र

१४ सङ्ख्याको पोकोमा रहेको पत्र = माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के १०५/२९

यस नकलमा बायाँपट्टि मूलपाठ र दायाँपट्टि चित्तहर्ष वज्राचार्यले नेपालीमा गरेको, त्यसको उल्था छ । यसको सिरानमा वीरपुस्तकालयको छाप लगाइएको छ । त्यस छापको हाराहारीमा पुस्तकखानाबाट लेखिएको छ । चित्तहर्षको छाप एकचोटि मूलपाठ दिइसकेपछि, अर्कोचोटि उल्था दिइसकेपछि र तेस्रोचोटि पाठअनुसार उल्था गरेको दुरुस्त छ भनी लेख्दा लगाइएको छ ।

यस पत्रको पाठ अत्यन्त भ्रष्ट छ । यो कागज तारपत्रबमोजीम् उल्था गरेको भनी चित्तहर्ष वज्राचार्यले फट्केमा लेखेकाले उनले मूल ताडपत्र देख्न नपाएको र अरूले कागतमा उतारेको पाठको आधारमा उल्था गरेको देखिन्छ ।

मूलपाठ

१. स्वस्ति श्रीश्रीनेपालभुवणे उतअदे वाराहा करि-
२. जन्ने भतखण्डे जंबुदीप हेमवपाण्डे वासुकिक्ष-
३. त्रे श्रीश्रीश्रीपासुप्तिसंणीदाने श्रीश्रीश्रीवाग-
४. मतीयां पुर्व्वकुरे आज्योवत्त्रदेस्ये श्रीनकदेस
५. दथुनणी यंता छे गृहवास्त्रव्यलोहाकार-
६. कनककसें नाम्नकेन सुकियं शुभुज्यमानि-
७. कं ॥ थानस्यं दिस उत्त्रप्रदेस्यं मूलनंदिसिमा-
८. यां पश्चिमत श्रीश्रीराजकुरस क्षत्रं उतरत
९. पूर्वत दुह्मया नाथुकस्य क्षत्रे दक्षिनर्त एतेषां
१०. मध्ये -------- तस्य क्षत्रांक --
११. - रोव सलनसे १२ थेस यितिथरि क्षत्रनं
१२. तिनि रोपनि रोव स्व ३ चतुर्दिग् मूलमार्ग-
१३. स शिमाया पश्चिमत बोदेया कमलकस्य
१४. क्षत्रा उतरत बोदे हेराजीवकस्य क्षत्रे पू-
१५. र्वतो सनाथगुथिभाडस क्षत्रे दक्षिणत-
१६. श्च एतेषां मध्य प्रीवेस्थितं नकदेश म-
१७. ललाक्षस श्रीश्रीश्रीमैनायभाजवोर्स्येत-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१८. या गुठिकास दुन्ता तयाव करपूजाणीमिता-
१९. र्थेन ॥ जोजमानलोहाकारकनककस्य नाम्ना
२०. पद्वसनं
भूमिदानं यथासास्त्र फलस पुण्य
२१. ---
---
२२. ---- ते स्वर्गगामिनी ॥
सुलभं तां पदं
२३. तां वा जो हलति वसुन्धरा
स विष्टायां तु रुकि
२४. न रु मग्रवा विस ॥
गोहथ्या ब्रह्महथ्यास नुजो
२५. वापिन वारव्या
न राहरसाहरतं संप्रदतं ॥
२६. समवत् ६५६ चैत्रमासे शुक्लपक्षे अष्ट-
२७. म्यायां तिथौ आद्रानक्षत्रे ध्रुवयोगे बुधवास-
२८. रे तनक्षत्र एष दानपत्र शुभाशुभ ॥ थ्वते-
२९. या बिसकसक्रांति न्हेथु खुनु ईको ---
३०. के फं डा ५ कतुबाहाथ थुगु - थुकुन्हु सान्ह
३१. १० म्वात कुड १ मास कुड १ डा बाजु पारु बाजु X
३२. बिसकराति कुन्हु ------ पूजा फ ३
३३. गाड छुये जुव २ ला द्यापके स्वला पायं धरी प
३४. जुव १ फलके द्या पं जुव थेमि क्वरुकपात कु-
३५. न्हु वाहान फसि ह्यं १ ॥ थेस एदयात पूर्णिसि
३६. क्वन्हु ईनको दान यायके फ डा ५ वाभुया थ्वथु-
३७. स बुति कुड १० म्वात कुड १ मास कुड १ डा बाजु X
३८. पारु XX X जव १ करगुडा पिंस्वान डा पि जव-
३९. छि थ्वस गुथिभाजजु सिनतो आग दस्य माना-
४०. न्तिनं जीवराज धगुलि - ताजु भावो तचला

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

४१. भावो लुताजु भावो गुणसिंड भावो ----
४२. ------ श्वति निस्त्रपं संकाले सुक्ल
४३. याना शुभस्तु सफल भवस्तु दा शुभम् ॥ थेस
४४. ईनाय देवखतया थाम छाय यंकार न्वाक डा
४५. ५ जुरो श्वतेया दृष्टसाक्षि थेमि थटोल वषा-
४६. छे नाथु दुवार भारो मेकप्रमाण ॥ लिखित का-
४७. यष्ट जीतकेश शुभम् ॥ पुन भाषा आदायात
४८. पुण्य कुन्हु दान यके फ स्व ३ कुड नसि २ जिव-
४९. श्व थुये जुल थेस न्हुथया दान पतत पाप्ति
५०. मदु चोस्ये — — — — — — — — —

(बायाँ फट्केमा चित्तहर्षको छाप लगाई लेखिएको)

यो कागज तारपत्रबमोजीम् उल्था गरेको दुरुष्ट छ भनि सहिछाप गर्ने पं. चितहर्ष वज्राचार्य्य ———१

३ सङ्ख्या

ताडपत्रमा लेखिएको, ने.सं. ६९७ (वि.सं. १६३३) मार्गशुक्लएकादशीको दानपत्र

गूठीबन्दोबस्तको ८ ग सङ्ख्याको पोकोमा रहेको पत्र = माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ४६०/५१

यस नकलमा बायाँपट्टि मूलपाठ र दायाँपट्टि चित्तहर्ष वज्राचार्यले नेपालीमा गरेको, त्यसको उल्था छ । यसको सिरानमा वीरपुस्तकालयको छाप लगाइएको छ । त्यस छापको हाराहारीमा पुस्तक्खानाबाट लेखिएको छ । चित्तहर्षको छाप एकचोटि मूलपाठ दिइसकेपछि, अर्कोचोटि उल्था दिइसकेपछि र तेस्रोचोटि ताडपत्रबमोजिम उल्था गरेको दुरुस्त छ भनी लेख्दा लगाइएको छ ।

यस नकलअनुसार यस पत्रको संवत् ने.सं. ५९७ छ । क्वालखु कौमारीलाई ८ रोपनी खेत दान गरी लेखिएको यो पत्र पढ्दा कसले दान गरेको हो भन्ने खुल्दैन तापनि दान गर्ने मान्छेको ठाउँ खुलाउँदा एक ठाउँमा **श्रीश्रीश्रीगंगारानि स्वभूमे सनिधानेन** लेखिएकोले ने.सं. ६७९ (वि.सं. १६१५) कार्तिकशुक्ल-अष्टमीको दिन आफ्ना पति विश्व मल्ल परलोक[३] भएपछि छोरा त्रैलोक्य मल्ल र त्रिभुवन मल्लसँगै भक्तपुरमा कमसेकम ने.सं. ७२३ (वि.सं. १६६०) सम्म[४] राज्य चलाउने गङ्गादेवीलाई सङ्केत गरेको हो कि जस्तो देखिन्छ । त्यसो हो भने यहाँ दिइएको संवत् मिल्दैन भनी भनिरहनुपर्दैन । त्यसमाथि यस पत्रमा अरबी भाषावाट आएको, तद्भव शब्द खर्च परेकोले र यस पत्रको नेवारी पनि त्यति पुरानो नलागेकोले यसलाई सय वर्ष तल घचेटी ६९७ भनी सच्याउने आँट गरेको छु ।

---

३. योगेश राज २०५६:११ = मूलको ज पृष्ठ ।
४. डिल्लीरमण रेग्मी २०२३:२१३ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

मूलपाठ

१. शुभ ॥ अद्ये वालाहा श्रीवसुनमदरे किलिजुग्य भरतगते जंबुदिपे
२. हमवदपादे श्रीनेपालदेषु मेवमे वासुखीक्षत्रे श्रीश्रीश्रीगंगा-
३. रानि स्वभूमे सनिधानेन वागमतिपूर्वकुले श्रीश्रीश्रीक्वलाषु-
४. कोमारीयाता नकदेश लुबु ल्वव च्या पि ८ दुता जुरो थ्वतेया आ-
५. यनं श्रीबिसकाया खर्च यायमालग्व जुरो थ्वतेया
भूमीदान
६. जथासगति
सदत प्रदत वा जो हरति
मा १ थ्वतेया पिसत
७. पाप नि २ प्रमान दुवार कस्त समुचरयन अछिद्र यायमा-
८. ल यातसा लक्ष्मीवृद्धि जुयमाल मयातसा ग्वलहथ्या
९. वहाहथ्या त्रिहथ्या बालहथ्या पंचमहापाद लाक्व निसपं-
१०. यं कारे रछिमिविधिरस्तु मनं थ्वते श्रीवा अस्तु थ्वतेया दृष्टसा-
११. छि पंचपद ददपानि वज्राचार्य्य जयमासिं दुवाल ग्वाछे रा-
१२. म दुवाल लिखिष्ट कायस्त काष्ट विराज सम्बत् ५९७ माग-
१३. शिरशुदि ११ शुभं

(बायाँ फट्केमा छाप लगाई लेखिएको)

१. तारपत्रबमोजीम उल्था गरेको दुरुष्ट छ भनि
२. सहिछाप गर्ने पं. चितहर्ष वज्राचार्य्य असन् १

४ सङ्ख्या

ने.सं. ७०४ (वि.सं. १६४०) मार्गपूर्णिमाको दानपत्र

माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ५६/१३

यस नकलको बीचमा पहिलो पङ्क्तिभन्दा माथिदेखि दोस्रो पङ्क्तिसम्म ओगट्ने गरी श्री ५ को सरकार भक्तपुर मेजिष्ट्रेट अफिसको एउटा छाप र बीचमै ५ पङ्क्तिदेखि ८ पङ्क्तिसम्म ओगट्ने गरी रजिष्ट्रेशन-सम्बन्धी अड्डाको अर्को छाप गरी २ वटा छाप पानाको पछाडिपट्टि लगाइएका छन् । पछिल्लो छाप गोलो छ । पछाडिपट्टिको पानाको माइक्रोफिल्म नभएकोले अगाडिपट्टिबाट हेर्दा ती छाप उल्टो देखिन्छन् । छाप अस्पष्ट भएकाले तिनका सबै अक्षर बुझिँदैनन् । सकलबमोजिम नकल दुरुस्त छ भनी लेख्दा भने आँठाछाप लगाइएको छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

मूलपाठ

१. १ स्वस्ति श्रीश्रीश्रीकोटखु कोमारी परमेसोरस्तु श्रीश्रीश्रीजयेगंगादेवी थकुरीनस श्रीश्रीश्रीजयेत्रैलोक
२. मरदेव थाकुलस श्रीश्रीश्रीजयेत्रीभुवण मलदेव थाकुरस दुता तया जुरो बाधाया तीपुषु गांडो-
३. र बु लोव ३ डोको थामाथौ रोव बा वाटो चो रो ॥ थ्वेते स्वथान बुया बय कयाव हाने थीलापुन्ही
४. षुनुनीस्ये स्वो चा पेन्हु श्रीनवदुर्गागणपुजा यायमाल बालास देवगणपुजा यायमार. पसाचदे-
५. स बाला दयेके श्रीश्रीश्रीकोलषु प्रमेश्वरया जात्रा यायता पंचप्रमाणयाके मीषुती भ्यां स्व-
६. य मीखुती भ्यांया मुर बीये ध्येबा आना चीया बीय बालास हयाव उ कोन्हास गुठीजन ह्मा १७ ह्म-
७. ती पुजा हयाव गोल १ ह्मती छगोल् षेंज हयमाल् कोन्हास गुठीजनया पुजा ल्हायेमाल बउ को-
८. न्हास पुजा याये देवबाजा थाकेमाल. देस्ये दको भुतगन देव वृ ●●[५] बउ होले कोन्हास मीषु
९. भ्यां स्याये. मीषु भ्यां बांया आल्हां पिकायाव देयाता छाय. मीषु भ्यांया गचाषो कयाव न्हापां
१०. मुह्मा देता स्यचो नुगचो खचोष्व कयाव बौ कोन्हास छाये देवताभोजन याके धुनकाव गु-
११. ठीजनयाता सह्मे भये कोन्ह्मा बउ जात्र वने. श्रीश्रीश्रीकोलषु पलमेसोया देवगल्स न्हापा
१२. मुह्मा देना छाये फैचाया खचोष्वो गचाषो छष्वो गोजा छगो छतु बउ क्रयाव छाये देगोलस
१३. चोह्मा गणेसके जवस गोलछी १ खेज गोलछी गोज छाय देसस उले थासथासता बीयाव बाकी दे-
१४. उगल छाये थुली धुनकाव लीहां वने क्रमी भपीके जुरो. धाको यातसा सर्गप्रपती धाको मयातसा
१५. पंचमापाप लाई थोतेया गुथीन ह्मा १७ भीमन्हेह्मसे अछीन्न यायमाल ॥ सुभ संम्बत् ७०४ मा-
१६. र्गसीलसुदि १५ ॥ सुभं लीषी कायेष्ठ दिवीदत कायेष्ठ

(बायाँ फट्केमा औंठाछाप लगाई लेखिएको)

१. सकलबमोजींको नकल दुरुस्त छ भनी सहीछप गर्ने
२. सूर्यलाल थापा श्रेष्ट भ.पु.ईउ – ईनायेतोल्

५ सङ्ख्या

ने.सं. ८१२ (वि.सं. १७४८) फाल्गुनकृष्णप्रतिपदा उत्तरफाल्गुनीनक्षत्र मूलयोग बवकरण सोमवारको दानपत्र

गूठीबन्दोबस्तको १२ सङ्ख्याको पोकोमा रहेको ३ सङ्ख्याको पत्र
= माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के २४७/२६

गूठीबन्दोबस्तको १२ सङ्ख्याको पोकोमा रहेको ६४ सङ्ख्याको पत्र
= माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के २४८/६

---

५. वृभन्दा पछाडिका अक्षरका सामै देखिन्छन् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

यस पत्रका २ थरी नकल पाइएका छन् । के २४७/२६ सङ्ख्याको पत्र सकलबाट सारिएको र के २४८/६ को पत्रचाहिँ नकलको नकलबमोजिम उतारिएको हुनाले होला, अघिल्लो पाठ पछिल्लोको दाँजोमा केही प्रामाणिक देखिन्छ । तल हामीले जुन पाठ दिएका छौं, त्यो पाठ दुवै थरी पाठको आधारमा तयार गरिएको, सकेसम्म शुद्ध पाठ हो ।

के २४७/२६ को पत्रको सिरानमा बीचमा गोलो छाप लगाइएको छ । के २४८/६ कोमा चाहिँ ठाउँठाउँमा गरी ५ चोटि छाप लगाइएको छ । तर दुवै पत्रमा लगाइएका छाप स्पष्टसँग नआएकाले तिनका अक्षर पढ्न सकिएनन् ।

के २४८/६ को पत्रमा नकलको नकलबमोजिम दुरुस्त छ भनी लेख्दा केदारनाथको छाप लगाइएको छ ।

मूलपाठ

१ स्वस्ति ॥ ॐ अद्ये ब्रह्मनो द्वीतीयपर्राध्र्ये श्वेतवराहकल्पे वैवसुतमनोरस्तावींसतीतमस्ये चुतुरयुगसे २ ले प्रथमपाडे जंम्बुद्वीपे भरतषन्डे भारतवर्षे आर्ज्यावर्तदेसे हिमवर्तदक्षीणपादे नेपालमन्डले श्री ३ पसुपतिसंनीधाने वासुकीक्षेत्रे वागमत्या पुर्वकुले श्रीभक्तपत्तने राजधान्या इहैव पुंन्येभुमौ यवं वीसीस्ततरे फाल्गुणमासे कृष्णपक्षे प्रतिपतिथौ पुर्वफाल्गुणप्रउत्तरफालगुननक्षेत्रे मुलयोगे बबकर्ने स्वमवासरे कुंह्मरासीगते सवितरे कन्यारासीगते चन्द्रमसि यवं पुन्येदीने भक्तपटननामये यकादसचामीकर्कलसप्रमंडीतत्रृडसालैभुतमनोरम-प्रासाडनीवासीनी श्री २ लुतोश्वरीचरणसरोजधुरीरंजीतसीरोरुहसस्त्रसास्त्रसंगीतादीसकलवीद्यापारग-माहाराजाधीराजनेपालयेश्वरवीदग्धचुडामनीसकलराजचक्राधीश्वरभानुवंससंभवमहाराजाधीराज-कोत्याहुतीकर्ता सुनयोंनतप्रतापवीराजमानमानवगोत्रः श्रीश्रीसुमतिजयजीतामीत्रमल्लवर्माह श्री ३ नाथेश्वर-वर्षवर्धनार्थं चभुरोपनिका डत्तवान जीर्णोधारार्थं द्वीरोपनिका डतवानो ॥ ॥ अथ नेपाल्भाषा गबु[६] रोव ४X मलगाग[७] रोव १ गोनाल् ॥ कर्ष २ वलाको[८] ॥ थो बुया वलसानन हाने ॥ माघसुक्लश्रीपंचमी कुन्हु बोसाधन याय ॥ पुजा ॥ चेत ॥ सीन्ध्र ॥ स्वान ॥ सील्हाल ॥ केगोड ॥ अक्षेत ॥ धुन ॥ जजमका ॥ धरी वो ॥ बलीपात १ ॥ इताल ॥ गुगुरी ॥ चेकन ॥ न्यान ॥ सबुन ॥ दं ८ ॥ ताय पोतासयातं दं १ ॥ पंचामृतयात दं १ ॥ न्यानधारा १ ॥ सबुन फं १ ॥ डा म्वातयातं दं ३ ॥ दुगुयात के फं २० ॥ चतामाधी[९]याता के फं १ ॥ दृष्टी कर्णपताका पंचपताकायात दं ३ ॥ अदुवार ॥ अस्ता २ ची माथन ॥ प्ल १ चेकन ॥ जापुजायात के कु १ ॥ बलीपात १ ॥ मेलानीवत १ ॥ गोर जा १ ॥ चौत १२ ॥ द्वंदु १२ ॥ दक्षीणा ॥ दं ५ ॥ दुगुया कर्ण गो १ ॥ दुगुया री १ ॥ श्री २ राजस दुते ॥ लेको गुठीजनयात ॥ दुला जुको छुयाव सह्मे काये ॥ आचात छवोन नके ॥ पु १ पताप कु २ कापोलयात दं ६ ॥ माढेयात दं ४ ॥ ताय कु १ ॥

---

६. के २४८/६ मा गोबु ।
७. के २४८/६ मा मलागग ।
८. के २४८/६ मा वालाको ।
९. के २४८/६ मा °मढी° ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

अक्षेत प्ल १ ॥ द्वाफोलस्वानसे ॥ के फं २ आवालयाता ॥ वापु चकोयता पछायक ल छोये गुठीजन ॥ श्रीगंगाधर इपाछे श्रीवीश्वराज इपाछे चुकुढी[10] वीजु छत्रसिं वीजु जयराम कोस्याम चराङाछे ॥ बु रोव २ सेल्होयतं ॥ ॥ चोस्ये तको हानेमाल ॥ महानसा पंचमहापातक लाक हानसा उत्तरोउत्तर धर्म्म लाक ॥ सम्बत् ८१२ फाल्गुणकृष्णप्रतीपतीथौ ॥ श्री ३ श्वेष्टदेवता प्रीणातु ॥

के २४७/२६ सङ्ख्याको पत्रमा

(१३ पङ्क्तिको हाराहारीमा उल्टो पारी)

सहि

(बायाँ फट्केमा)

सक्कलबमोजिम नक्कल दुरुस्त छ भनी सहीछाप गर्न्या नाइक्या हरकुमार राजउपाध्या इपाछे

के २४८/६ सङ्ख्याको पत्रमा

(बायाँ फट्केमा)

१. कसैको सहीछाप नभयाको नकलको नकलबमोजीम् दुरुस्त छ भनी सहीछाप गर्ने भा-

२. दगाउ मलाछे बस्ने केदारनाथ झा ———————

६ सङ्ख्या

[11]चैत्रकृष्णपञ्चमी ज्येष्ठानक्षत्र वरीयान्योग बृहस्पतिवार

भक्तपुर इन्द्राणीको रथको काष्ठपत्र

गूठीलगततहसीलको ४ सङ्ख्याको पोकोमा रहेको ३३२ सङ्ख्याको मिसिलमा रहेको ८९ सङ्ख्याको लगत = माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ३७७/४०

यस काष्ठपत्रको गूठीका कर्मचारीहरूले पढेको पाठ उनीहरूले आफ्नो तर्फबाट लेखेको कुरासमेत गरी २ पानामा छ । त्यहाँ १ पाना भरिइसकेपछि बायाँपट्टि ठूलो र दायाँपट्टि सानो छाप लगाइएको छ । दोस्रो पानामा चाहिँ लेखको सिरानमा तिनै छाप त्यस्तै छाँटले लगाइएका छन् । छाप अस्पष्ट भएकाले तिनका अक्षर बुझिँदैनन् ।

मूलपाठ

१. स्वस्ति श्री ३ इन्द्रानिदेवीस्के श्रीश्रीश्रीजयभुपतिन्द्र मल्ल-

२. देव प्रभु ठाकुर षनिमाटोल यताछेटोल बीया पंचसमुचयन

३. वीश्वजात्रायाता लुथा पोल विमान्दयकाव दुता चैत्रकृ-

---

१०. के २४८/६ मा चुकुधी ।

११. यस पत्रमा संवत् नदिई खालि महीना, पक्ष, तिथि, नक्षत्र, योग र वार मात्र दिइएको छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

४. ष्नपंचमी जेष्टनछेत्र वलीयानजोग बृहस्पतिवार थो षुन्हु

५. दुता श्रीश्रीश्रीतीकाधारी राजानं थ्व व *[12] स्ये ल्होनेमा-

६. ल मया पंचसमुचयन साङान ल्होङाव**[13] यायमाल स्व-

७. भमस्तु सर्वदा

७ सङ्ख्या

ताडपत्रमा लेखिएको, ने.सं. ८६० (वि.सं. १७९७) आषाढशुक्लद्वादशी अनुराधानक्षत्र शुभयोग सूर्य मिथुनराशिमा र चन्द्र वृश्चिकराशिमा भएको दिनको दानपत्र

गूठीलगततहसीलको २ सङ्ख्याको पोकोमा ११ सङ्ख्याको मिसिलमा ४७ सङ्ख्याको फाइलमा राखिएको ११ सङ्ख्याको पत्र = माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ३६१/१

पाहाडबन्दोबस्तको ४ सङ्ख्याको पोकोमा रहेको पत्र = माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ३७१/५८

पाहाडबन्दोबस्तको ४ सङ्ख्याको पोकोमा रहेको २७८ सङ्ख्या = माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ३७१/४९

यस ताडपत्रका ३ थरी नकल पाइएका छन् । तिनमध्ये के ३६१/१ को पत्रमा बायाँपट्टि मूलपाठ र दायाँपट्टि चित्तहर्ष वज्राचार्यले नेपालीमा गरेको, त्यसको उल्था छ । के ३७१/५८ को पत्रमा मूलपाठ मात्र दिइएको छ र के ३७१/४९ को पत्रमा चाहिँ मूलपाठको खास गरी नेवारी भाग मात्र दिइएको छ ।

के ३६१/१ को पत्रमा पत्रको सिरानमा बायाँ च्यापेर <u>पुस्तक्खानाबाट</u> लेखिएको छ र त्यसको हाराहारीमा दायाँपट्टि एउटा छाप र जहाँ <u>पुस्तक्खानाबाट</u> लेखिएको छ, त्यसको तल अर्को छाप लगाइएको छ । ती दुवै छाप अस्पष्ट भएकाले तिनका अक्षर देखिँदैनन् तापनि ती छाप वीरपुस्तकालयकै हुनु धेरै सम्भव छ । चित्तहर्षको छाप एकचोटि मूलपाठ दिइसकेपछि, अर्कोचोटि उल्था दिइसकेपछि र तेस्रोचोटि ताडपत्रबमोजिम उल्था दुरुस्त छ भनी लेख्दा लगाइएको छ । मूलपाठ दिँदा छुटेका शब्द थप्दा थपिएको अंशको उठानमा एकचोटि र बैठानमा अर्कोचोटि गरी दुइचोटि र उल्थामा बिग्रिएको ठाउँमा सच्याई त्यही छाप जम्मा तीनचोटि बढी लगाइएको छ ।

के ३७१/५८ को पत्रमा सकलबमोजिम नकल दुरुस्त छ भनी लेख्दा एउटा छाप लगाइएको छ । छाप त्यति स्पष्ट नआएकोले त्यसका अक्षर पढ्न सकिएनन् ।

दाँजेर हेर्दा चित्तहर्ष वज्राचार्यले दिएको पाठ धेरै नै प्रामाणिक देखिन्छ तापनि त्यस पाठमा पनि ठाउँठाउँमा शङ्का उठाउन नसकिने भने होइन । तल हामीले जुन पाठ दिएका छौं, त्यो पाठ तीनै थरी पाठको आधारमा तयार गरिएको, सकेसम्म शुद्ध पाठ हो ।

---

१२. व र स्येको बीचमा लेखिएको यस्तो [illegible] अक्षर पढ्न सकिएन ।

१३. ल्होङाव र यायमालको बीचमा लेखिएका यस्ता [illegible] दुइ अक्षर पढ्न सकिएन ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

मूलपाठ

अद्य ब्रह्मणो द्वीतियपरार्द्धे श्वेतवराहकल्पे वैवश्वतमन्वत्तरे अष्टाविंशतितमे चतुर्युगस्य कले प्रथमपादे जम्बुद्वीपे भरतखण्डे भारतवर्षे हिमवद्दक्षिणपादे नेपालमण्डले श्री ३ पशुपतिसन्निधाने श्री ३ वासुकिक्षत्रे वाग्मत्या पश्चिमकुले विष्णुमत्या पूर्वकूले आर्य्यावर्तदेशे श्रीमत्कांतिपुरीमहानगरे काष्टमण्डपस्थाने इहैव पुण्यभूमौ ॥ अद्य ॥ आषाढमासे शुक्लपक्षे द्वादश्यां तिथौ अनुराधानक्षत्रे शुभयोगे यथाकर्णमुहुर्तके मिथुनराशिगते शवितरे विछेराशिगते चन्द्रमसि एतस्मिन् हरिवासरमहापर्वणी श्रीश्रीश्रीलुमधिमहांकालिकादेवताप्रीत्यर्थं श्रीश्रीजयजयप्रकाशमल्लदेवेन प्रत्यब्दफाल्गुणकृष्णपिशाचचतुर्दश्यां पञ्चोपचारपूजनार्थं मुद्रात्रयेन मूल्येन क्रीत्वा छागैकबलिप्रदानार्थं च तस्या रात्रौ मुद्राद्वयेन तैलं क्रित्वा दीपमाला कारयितु पुनः मुद्रात्रयेण घृत कृत्वा कटाहेन घृतधारा कारयितुं लुधं ------ रोपनीकं नवलं[१४] बु षद्रोपनीकं खालसि बु द्विरोपनिकं गोष्टीत्वेन संप्रदत्तमेतदन्यथाकर्ता पंचमाहापातकी भविष्यतित्यस्मिन्नर्थे साछिण आदित्यादयो देवता ॥ अतष्परं देशभाषा ॥ लुंधल[१५] बु रो ४ नवलं[१६] बु रो ६ खालसि बु रो २ खालशुद्धां श्वते बुया वलसानन दसं दसं प्रसाद[१७]चतुर्दशी कुन्हु पंचोपचारपूजा यास्यं दुगु ह्मं १ बलिदानयात श्व कुन्हुया रात्रीस पलिखाल पालस चाकलमत छोयेकेमाल षासि गोर १ दुंता वतया श्व खासिस घेल तस्यं यज्ञस घृतधारा हायकेमाल जुलो ॥ कटं ३ बहायात कटं २ चेकं कटं ३ घेल फलचा फल बपुकह्म जुगियात कटं १ सेल्हो पंजिह्मिचास तयेमाल. दसं दसं श्वते हसेनं लेको गुथिजन भारोपनिसेनं भक्षाभोजन यायेमाल ॥ श्वतेया गुठिभालो विमलेश्वर भा १ तवधीक भा १ भाचा भा १ महंतसिंह भा १ धंजु भा ऐन्द्रयात कुन्हु ह्याङ राजलनु १ ग्व १ तवसी ---- श्रीश्रीस्त तयेमाल ॥ त्वालया महर्जन थकाली ह्मं ४ स्मस्त समय बियेमाल श्वतेया सेष लेनक्व दछितो पाल राकह्मनं कृष्णपक्ष चतुर्दसी च्यान्हुस छपोल शनिश्चरवार पतिंपूजायात वनेमाल लिल कलल ग्व १ लिल ताहाप्व ग्व १ लिल लंपिचा ग्व १ कंशया थलचा ग्व १ ग्वल २ चेतषोला श्वते दुता जुलो ॥ श्वते गुठीभारोपनीसेनं थिरनं चोस्यें तयाश्वें निस्तपेमाल ॥ कदाचित् मनिस्तप लोप यास्यें सनसा पंचमहापातक लाक्व जुलो ॥ निदान यास्यें लोप मयातसा जनधनसन्तानऐश्वर्य्यवृद्धिरस्तु ॥

स्वदतं परदतं वा यो हरन्ति वसुंधरा
षष्टिवर्षसहस्राणि विष्टायां जायते कृमी ॥

श्वते भाषाया दृष्टसाक्षी यावत चन्द्रार्कमेदिनी ॥ सम्बत् ८६० आषाढशुदि १२ शुभम्

के ३६१/१ को पत्रमा

(ढायाँ फट्केमा छाप लगाई लेखिएको)

यस ताडपत्रबमोजीम् उल्था गरेको दुरुष्ट छ भनि सहिछाप गर्ने पं. चितहर्ष वज्राचार्य्य असन् ------ १

---

१४. के ३६१/१ मा नवरं ।
१५. के ३६१/१ मा लुधत, के ३७१/५८ मा लुढल ।
१६. के ३७१/४९ मा नवलि ।
१७. के ३६१/१ मा प्रसाच°, के ३७१/४९ मा पिचास° ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

के ३७१/५८ को पत्रमा

(ढायाँ फट्केमा छाप लगाई लेखिएको)

सकल्बमोजीं नकल् दुरुस्त छ भनी स्हीछाप् गर्ने मुनीराज कर्माचार्य्ये लगन्टोल्

के ३७१/४९ को पत्रमा

(ढायाँ फट्केमा)

१. तालपत्र सकलबमोजीम् नकल् दुरुस्त छ भनी स्हीछाप गर्ने
२. लगन् बस्न्या मनीराज कर्माचार्य्ये

८ सङ्ख्या

ने.सं. ८८९ (वि.सं. १८२५) चैत्रशुक्लद्वितीया

पाहाडवन्दोबस्त १५ सङ्ख्याको पोकामा रहेको ३८ सङ्ख्याको पत्र

= माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ७९/३६ ई

यस नकलपत्रमा सकलबमोजिम नकल दुरुस्त छ भनी लेख्दा, सार्दा सच्याइएको ठाउँमा र अर्को एक ठाउँमा छाप लगाइएको छ । छाप अस्पष्ट भएकाले तिनका अक्षर बुझिदैंनन् ।

मूलपाठ

१. १ स्वसि ॥ श्री ३ कौमारीप्रीतीन श्रीश्रीजयेरनजीत मल्लदेवसन पत्नी जयेलक्ष्मीया उद्देसन रो २ नाना
बु
२. दुंता श्व बुया वलसानन कुल्व्कात कुन्हु हाने ॥ पंचोपचारपुजा याये ॥ ह्मं १ स्यालचा ॥ फं २ सबुन
३. ॥ फं १ बजी ॥ प्र १ ची ॥ ॥ प्र १X चेकं ॥ प्र १ म्वात ॥ प्रवा के कु १ चतामाढै ह्मं ८ साले डा ॥
सुकले २ ॥ दछीना दं ३
४. देवास्ता ॥ दं ४ आचात ॥ अचात ह्मती ह्मती पीठया आचातन श्रीदेव खेलस बिज्यातकानली राजपुजा
५. तहापुजा याये. त्वालस त्वालनायेक उदास नेह्म काभनं हिलकाव दासं दासं पालं पालं यायेमाल ॥ स-
६. मजबछी गुठीजनाव सावछी त्वालया पंचयेता बियेमाल ॥ कलं गुठिंजनन काये ॥ राजस स्वान तये-
७. माल ॥ ला प्र १ पाये रापं श्वते यायेमाल न्हपायागु ओहोया पात्र अर्घा गुठीजनन बिमाल यायेमाल
८. ॥ यातसा पुन्य ॥ मयातसा पाप ॥ ॥ सं ८८९ चैत्रसुदी २ शुभंम्

(ढायाँ फट्केमा औंठाछाप लगाई लेखिएको)

१. कसैको स्हीछाप नपरेको सकलबमोजीं नक्क-
२. ल दुरुस्त छ भनी स्हीछाप गर्ने पुनकुमारी

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

यी पत्र सम्पादन गर्दा काम लिइएका पुस्तक र लेखको छोटकरी र पूरा रूप खुलाइएको, रचयिताको नाउँको वर्णक्रमअनुसारको तालिका

डिल्लीरमण रेग्मी २०२३

= ई.सं. १९६६ (वि.सं. २०२३) मा कलकत्ताबाट फर्मा के.एल. मुखोपाध्यायद्वारा प्रकाशित, डिल्लीरमण रेग्मीको *मेड्इईभल् नेपाल्* (मध्यकालको नेपाल) २ भाग।

महेशराज पन्त २०६०

= वि.सं. २०६० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ११० पूर्णाङ्कका ३४-५० पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *जङ्गममठसम्बन्धी ८ वटा पत्र*।

महेशराज पन्त २०६० क

= वि.सं. २०६० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १११ पूर्णाङ्कका ४३-५८ पृष्ठमा छापिएको, महेशराज पन्तको *दुर्गानाथी देव गिरिले राखेको शिलापत्र*।

योगेश राज २०५६

= वि.सं. २०५६ मा भक्तपुरबाट सुथांद्वारा प्रकाशित *पासूका* (पञ्चसूत्रिका) ४ वर्ष ४ अङ्कका ९-११ पृष्ठमा छापिएको, योगेश राजको *भक्तपुर मल्ल राजपरिवार सँग सम्बन्ध राख्ने ऐतिहासिक टिपोट*।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

वि.सं. १५३८ देखि १८३६ भित्रका, ताडपत्रमा लेखिएका, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ११ वटा लिखतपत्र

– महेशराज पन्त

यी सबै ताडपत्रको माइक्रोफिल्म नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाबाट भएको छ । यिन-मध्ये १-१० सङ्ख्याको पाठ मूलबाट पहिल्यै पढिएको थियो, अहिले माइक्रोफिल्मको फोटोबाट रुजू गरी पाठ दिइएको छ । ११ सङ्ख्याको पाठचाहिँ माइक्रोफिल्मको फोटोबाट पढिएको हो ।

ताडपत्रको मूलपाठमा हामीले प्रयोग गरेका चिह्नको विषयमा

१. मूल ताडपत्रमा हामीले पढ्न नसकेको अक्षर यस्तो ⊛ चिह्नले जनाइन्छ ।
२. मूल ताडपत्र भाँचिएर जाँदा नष्ट भएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो ( ) कोष्ठभित्र पढिन्छ ।
३. मूल ताडपत्र मूसाले काट्दा नष्ट भएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो {{ }} कोष्ठभित्र पढिन्छ ।
४. मूल ताडपत्रको रेशा उप्किएर जाँदा नष्ट भएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो [ ] कोष्ठभित्र पढिन्छ ।
५. मूल ताडपत्र कीराले काट्दा नष्ट भएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो << >> कोष्ठभित्र पढिन्छ ।
६. मूल ताडपत्र भाँचिएर जाँदा नष्ट भएको अक्षर भर्न नसकिँदा यस्तो x चिह्नले जनाइन्छ ।
७. मूल ताडपत्रको रेशा उप्किएर जाँदा पढ्न नसकिएको अक्षर यस्तो * चिह्नले जनाइन्छ ।
८. मूल ताडपत्र मूसाले काट्दा नष्ट भएको अक्षर भर्न नसकिँदा यस्तो ◎ चिह्नले जनाइन्छ ।
९. मूल ताडपत्र कीराले काट्दा नष्ट भएको अक्षर भर्न नसकिँदा यस्तो ❀ चिह्नले जनाइन्छ ।
१०. मूल ताडपत्र भाँचिएर जाँदा नष्ट भएका, तर यति भनी किट्न नसकिएका अक्षर यस्ता ... चिह्नले जनाइन्छन् ।

१ सङ्ख्या

ने.सं. ६०२ (वि.सं. १५३८) मार्गकृष्णषष्ठी

माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई २१३५/२३

यस पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ४३ पृष्ठमा छ ।

मूलपाठ

(छाप खस्न जाँदा र छापमुनिको दोब्राएर सिइराखेको अंश फुस्किन जाँदा देखिन गएका अक्षर)

१. {{खो}}रागाद बू रोव ४◎[1]
२. ◎◎[2]तमिद९ ।[3] {{क्रेप}}त्र[4]

---

१. ४ भन्दा पछाडिको अक्षरको डिकोभन्दा माथि गएको अंश देखिन्छ ।
२. तभन्दा अगाडिको अक्षरको पछिल्लो भाग देखिन्छ ।
३. ताडपत्र मूसाले खाएकोले दण्डको बीच भाग देखिँदैन ।
४. ताडपत्र मूसाले खाएकोले त्रको तल्लो भाग देखिँदैन ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१. ९ श्रैयोऽस्तु ॥ सम्बत ६०२ मार्गशिरकृष्णषष्टम्या{{य}}[५]ा[६] तिथै ॥ श्रीबूब्रुमाया ९ श्रीगा[७]ग्वलं{{गे}}[७] ॥ श्रीकेलंमंदपतोलिके ॥ चावंखाब{{हार[८]}} भिक्षु श्रीजयहरखजुस नामनेन स्वक्रेयं {{स्व[९]भु}}जमानिकं ॥ स एव तोल थंथछें कास्कार ◎◎[१०]{{ि}}शह्ङभारोस नामनान सकासात ॥ खोरागादक्षेत्रनामप्रदेसे ॥ मार्गस्य पश्चिमत ॥ छाकजुस ८ वायुया भुमे उर्त्त ॥ धार{{ण}}-

२. स भुमे {{दक्षि[११]}}नत ॥ एतेषा मधे चतुररो{{प[१२]निकं क्षे[१३]}}त्र ९ यत क्षत्रां९कतोपि बू रोव {{४[१४] ततक्षे}}त्रस्य सा जथादेसकालप्रवतमान{{संचारा[१५]}}घेन सूवर्ण्नमुलमादाय क्रेविक्रेस्वादर्{{नवर्त्तक}}न्यायेन क्रेन विक्रेयतं भवति ॥ तत्र जदि {{श[१६]ङ्कटव्या}}वादपिदा स्यात त्दा धारनकेन परिसोधनि{{यं}} अत्रार्थे साक्षि धारनस बबा भिक्षु श्री◎[१७]◎◎◎ {{त}}लपति पो २ सह ॥ शु{{भं ॥}}

३. ◎◎◎◎◎ प्रस क्रेन काया ॥

९ सङ्ख्या

ने.सं. ६२६ (वि.सं. १५६२) कार्तिकशुक्लद्वादशी

माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई २१२८/२२

यस पत्रको, माइक्रोफिल्मवाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ४३ पृष्ठमा छ।

यस पत्रमा बायाँपट्टि फट्केमा माटाको, गोलो छाप छ। त्यस छापको छेउमा वरिपरि थोप्ला छन्। त्यसपछि वृत्ताकार घेरा छ। त्यस घेराभित्र बीचमा श्री लेखिएको छ।[१८]

मूलपाठ

१. ९ शुभ ॥ श्रैयोऽस्तु८ सम्वत् ६२६ कार्त्तिकमास्य८ शुक्लपक्षे८ द्वादश्यान्तिथौ श्रीयम्बुब्रुमायां श्रीगांगुलंके८ श्रीआसोमन्दपस्तोलके८ हतखो येताछे९ गृहवास्तव्य ८ मनिक साहुस नामनां ८ स्वक्रेयं स्ववुच्यमानिकं ८ स

---

५. म्याभन्दा पछाडिको अक्षरको डिको देखिन्छ ।
६. पहिले लेखिएको अक्षर मेटी त्यही ठाउँमा गा लेखिएको छ ।
७. लंभन्दा पछाडिको अक्षरको सामै देखिन्छ ।
८. बभन्दा पछाडिको अक्षरको डिको देखिन्छ ।
९. यंभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भागको माथिल्लो केही अंश देखिन्छ ।
१०. रभन्दा पछाडिका अक्षरका डिको देखिन्छन् ।
११. नभन्दा अगाडिको अक्षरको सामै देखिन्छ ।
१२. रोभन्दा पछाडिको अक्षरको माथिल्लो भागको केही अंश देखिन्छ ।
१३. त्रभन्दा अगाडिको अक्षरको डिकोको पछिल्लो भाग देखिन्छ ।
१४. वभन्दा पछाडिको अक्षरको माथिल्लो भागको अलिकति अंश देखिन्छ ।
१५. घेभन्दा अगाडिको अक्षरको डिको देखिन्छ ।
१६. दिभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भाग देखिन्छ ।
१७. श्रीभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भाग देखिन्छ ।
१८. मूलबाट यस पत्रको पाठ उतारिँदा भएको छापको अक्षर भएको भाग माइक्रोफिल्म गर्दा फुटिसकेको थियो ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

यव[१९] तोलिकेछ एकातछे९ वाष्टव्य ‚ जिताज भारोसा नामनां ‚ सकासात ॥ ननिसाल पिंथ्या व[१९]लनाम-प्रदेशेछ श्रीवन्तुंबाहार ‚ संगभुमे पश्चि-

२. मतछ स्वल्पमाग्गस्य उत्तरतो पूर्व्वत ॥ किताजकस्य भुमे दक्षेनत ॥ एतेषायां ‚ मधे सार्द्धाधिकमेक-कर्षवातिकाङ्क अंके च बल कर्षत्या १॥ तलपत्रसह ॥ ततव[१९]ातिकास्य जथादेसकालप्रवत्तमानसञ्चाराघेन सूव[१९]र्ण्णमुलमादाय क्रेन विक्रेयतम्भवतु तत्रा धारनकस्य निमितिन जदि संकृत्तव्यावादे सति तदा धारनकेन परिसोधनियञ्च प्रति धारनस घरसार बय या-

३. येस क्रेन काया जुरोछ तत पत्राथें ‚ साषि दृष्ट स्यव[२०] छे९ भिक्षु श्रीजितशिंह्ङजुस मेकप्रमान शुभ ॥

(पछाडि)

१. १ ननिसाल पिं-

२. थ्या व[२०]लया ‚ क्रे प॰

३. त्र ॥

३ सङ्ख्या

ने.सं. ६२६ (वि.सं. १५६२) मार्गकृष्णतृतीया

माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई २१३१/१४

यस पत्रको, माइक्रोफिल्मवाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ४४ पृष्ठमा छ।

यस पत्रमा बायाँपट्टि फट्केमा माटाको, गोलो छाप छ। त्यस छापको छेउमा वरिपरि थोप्ला छन्। त्यसपछि वृत्ताकार घेरा छ। त्यस घेराभित्र बीचमा श्री लेखिएको छ।

मूलपाठ

१. १ शुभ ॥ श्रैयोस्तु सम्बत् ६२६ मार्गशिरमास्य कृष्णपक्षे तृतीयां तिथौछ श्रीयंबुब्रुमायां श्रीगांगुलकछ श्रीआसोमन्दपस्थाने ‚ हतखो येता छे९ तुलाध्र मनिक साहुस ‚ परिसोधकरनाय ‚ स्वधपत्र लिषितं पदत्तं ‚ स यव तोल ‚ एकातछे९ वाष्टव्य जिताज भारोस नामधेयायेछ ननिसाल पिंथ्यानं कथिद्वंवातिकानामप्रदेशेः वंतुंबाहार ‚ संगभुमे पश्चिमतः स्वल्पमार्गस्य ‚ उत्तरत ‚ पूर्व्वतः

२. किताजकस्य भुमे दक्षे[२१]नत ‚ एतेषायां ‚ धे सार्द्धाधिक ‚ मेककर्षवातिकाङ्क अङ्क च वल कर्षत्या १॥ ततवातिकास्य ‚ पूर्व्वाधार मुलतलपत्र अलोननष्टाभावनिमितिन ‚ एत परिसोधकरनाय सोधपत्र

---

१९. यो व चोसे छ।

२०. यो व लाम्चो छ।

२१. पहिले लेखिएको अक्षर मेटी त्यही ठाउँमा क्षे लेखिएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

लिषितं पदत्तं ९ अत्परं पश्चान्तकाले ८ कालान्तरेन वा पुरुषान्तरेन वा ८ श्रीश्रीराजकुलेन[२२] वा पात्रकुलेन वा ८ अपराप्र सोहस्तपरहस्तेन वा ८ केचेत् दुर्ज्जनहस्तेन वा ८ पूर्व्वमुलतलपत्रसंप्रा-

३. प्तकाले अकरनो भवन्तु फातिकृतं ८ प्रति थ्व वल मनिक साहुस्यं ८ जिताज भारोया केहेङास तलपति बिय मफ्व तङान ८ थ्व सोपत्र चोस्यं बिया ८ थ्वतिया साषि ८ दृष्ट थंछु योथलाछ ८ वंथनिह्मं ८ वसुराज भारोस शुभ ॥

(पछाडि बीचमा)

१. ९ ननिसाल पिंथ्या-
२. नं कथिद्वं ८ वलया सो-
३. धपत्र ॥

४ सङ्ख्या

ने.सं. ६८४ (वि.सं. १६२१) भाद्रपूर्णिमा शतभिषानक्षत्र ध्रुवयोग मङ्गलवार

माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई १८७७/११

यस पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ४५ पृष्ठमा छ।

मूलपाठ

१. ९ शैभ ॥ श्रीयोऽस्तु ॥ सम्बत ६८४ भाद्रप्दमास्य शुक्लपक्ष ८ पुणमावास्याया ८ तिथौ श्रीथेमि मध्येष्ठाने ८ वेस्यादिवाशिनां ८ थतोल ८ कै वास्त्रव्यं ८ यबुकछे दुदु यता छे गृहवास्त्रव्यं ८ सगतिमयि भरिस नाम ८ मृतंगुथि चिनक तया ८ मृत छोयकेघात ८ एदजात्रान ८ च्याह्नुतो ८ बिसकजात्रान ८ नेह्नुतो ८ मृत छोयके ८ थाय स्वतोल श्री ३ भैलवी माहा ८ लाछ योता फरेस ८ देवतिदेवतास ८ अग्रस छोयके ८ मृतं

२. प्वाथ ङा ५ थ्वतेया ८ आदि ८ मोहोर ओहो टंका स्व ३ थ्वतेन जव जुकोन ८ दान याय ८ इनक्व ८ एद-यात ८ पुनिशि क्वह्नु बगजि कुद नस्य २ जिपथ्व ८ फंछि ह्नङचेङ घदिन ८ ला प्ल नस्य २ मुकलाथेस ८ बिसकसंगराति क्वह्नु इनक्व ८ दान याय ८ बगजि कुद नस्य २ जिपथ्व फंछि ह्नङचेङ घदिन ८ ला प्ल नस्य २ मुकला थ्वतेङ ८ दान याय ८ लेक्वन ८ थम थम भोपे ८ थ्वतेन गुथि जुयिवतो ८ आगदस्य मानातिन ८ निस्त्रप ८

३. यनिव ८ धर्म्मसिंह भारो ८ जयकित भारो ८ चद्रसिह भारो ८ तृभयस्य ८ मनिस्त्रपस कारे ८ गोहथ्या ८ ब्रम्मथ्या ८ बारहथ्या ८ त्रिहथ्या ८ पंचमाहापात्र लाक्व ८ थ्वते ८ निस्त्रप ८ यङ ८ उतोल जुरो ८ थ्वतेन ८ जोजोमान ८ सगतिमयि भरिस नामन प्रदोषित भुमिदान ८ जथासात्र ८ स्तविष ८ नक्षत्र ८ ध्रुवन-जोग ८ अगारवारसरे ८ तुलराशि ८ जथाक्रन ८ एतेन ८ दानपत्र। शुभ ॥ मस्तु सदा ॥ शुभ ॥ ० ॥[२३]

---

२२. लको डिको मोटो पारी ले बनाइएको र पहिले लेखिएको अक्षरलाई न बनाइएको छ।

२३. शुभ ॥ पछि केही ठाउँ खाली छोडेर पङ्क्तिको अन्त्यमा पुग्ने गरी ॥ लेखिएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

५ सङ्ख्या

ने.सं. ७३२ (वि.सं. १६६९) भाद्रकृष्णप्रतिपदा

माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई १८७७/११[२४]

यस पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ४६ पृष्ठमा छ।

मूलपाठ

१. १ र्ण्णन भाषा ; जोजोमान ॰ रावनसिं दुवालन ; थव बबु ; चंन्द्रसिं दुवार ॰ माम नुकलिमयि ; किज ; शुजसिं दुवाल ॰ विष्णुसिं दु[२५]वाल ; थ्वतेस्ता नामन विमान देव ह्मं ४ थ्वयाता बु ; कापरा बु रोव २ इदेवर बु रोव १ छि ; थुतेन जको ॰ दान याय देव बिज्याक थायस दान याय बजि फं १ कु १ माह्ली कुर ९ ॰ थ्व कुद ९ ॰ रा प्र ३ धलि पात ५ थ्वन चाछि बजि

२. थ्वते दान याय एन्द्रजात्रानं ॰ विस्वजात्रानं ॰ दान याय जुरो ॰ किह्नसिं ॰ नानसिं थ्वपनि निह्मा गुठिस थ्याक जुरो शुभ ॥ सम्बत ७३२ भादपद्रबद्धि १ शुभ ॥

(पछाडि)

१. गोजामाधि गुठि

२. कामला बुया ॰ एदओ बुया

६ सङ्ख्या

ने.सं. ७३४ (वि.सं. १६७०) माघशुक्लअष्टमी

राष्ट्रिय अभिलेखालयमा ६४ सङ्ख्याको बट्टामा क्रमसङ्ख्या ९४८ को रूपमा मूल पत्र छ।

माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या डीएन्ए २२/३०

यस पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ४७ पृष्ठमा छ।

यस पत्रमा बायाँपट्टि फट्केमा माटाको गोलो छाप छ। त्यस छापको छेउमा वरिपरि थोप्ला छन्। त्यसपछि वृत्ताकार घेरा छ। त्यस घेराभित्र बीचमा त्रिशूल छ। त्रिशूलको बायाँ चन्द्र र दायाँ सूर्य छन्। फोटोमा छाप स्पष्ट नआएकोले अरू बयान गर्न सकिएन।

मूलपाठ

१. १ श्रैयोऽस्तु। संम्बत् ७३४ माघमासे शुक्ल८ पक्षे ॥ अष्टम्यान्तिथौ ॰ श्रीयंबुबुमायां ॰ श्रीगाङुलंगे

---

२४. ने.सं. ६८४ (वि.सं. १६२१) भाद्रपूर्णिमाको लिखतपत्रको तल खाली ठाउँमा यो लिखतपत्र लेखिएको छ।

२५. दु र वाको बीचमा लेखिएको। मा ३ वटा धर्का दिई त्यो खारेज गरिएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

श्रीमाषमण्डपस्तोलके ८ यंथनिह्मं लिपछेंगृहाद्धिव[२६]शीन थापित ८ छं भारो भ्रात्य ८ अमृतसिंह भारो ८ भ्रात्य मयनसिंह भारो तृभयस नाम्ना सकासात४ श्रीमत्श्रीविजयकरथ्यायां ८ श्रीनंदरस्थाने श्रीहतमंडो-तोलके ८ मगुडिछें गृहाद्धिव[२६]शीन ८ शुथाभारोकस्य नाम्नेन शुक्रीयं शुवुर्च्यमानिक ॥ थानस्य उत्तरदिस १ आलंखाक्षेत्रेनामप्रदेसे ॥ प्रजापति ह ...

२. पिशाचतुर्द्दशी मंडुरा[२७]गुथिक्षेत्रेन उर्त्तरत४ जित्रसिंहभारोकस्य क्षेत्रेन पूर्व्वत४ श्रीश्रीराजकुरया क्षेत्रेन दक्षिनत४ एतेषा मध्ये ॥ साद्धाधिकतृयरोपनिकं ८ तंस्यार्द्धभागं क्षेत्राङ्कतोपि बु रोव[२६] ३x श्वतेस[२८] बच्छि १ यं चेल जुरों ८ ततक्षेत्रस्य ८ यथादेशकालप्रव[२९]र्त्तमानसञ्चाराघेन सुव[२९]र्णमूलमादाय स्वादिनानव[२९]तुकं न्यायन क्रीविक्रीयतम्भवति ॥ तत्रा धारणकस्य निमितेन जडि शंकत १ व्याव[२९]डपीडा स्यात् १ तदा धारणकेन परिस्वधनियञ्च (अत्रार्थे साक्षी धारणकस्य)

३. पुत्र ब[२९]बुतेज प्रते धारणस लेयिदेयि पोलेस क्रीविक्रीन काया जुरों तरपतिस खण्ड याफु पो २ सह जुरों ॥ शुभ ॥[३०]

(पछाडि)

१ आलंखा बु[२९]या क्रीपत्र ॥

७ सङ्ख्या

ने.सं. ८४७ (वि.सं. १७८४) ज्येष्ठशुक्लअष्टमी मघानक्षत्र व्याघातयोग मङ्गलवार
सूर्य वृषराशिमा र चन्द्र सिंहराशिमा भएको दिन
माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई १८८८/२१
यस पत्रको, माइक्रोफिल्मवाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ४८ पृष्ठमा छ।

मूलपाठ

(छाप खस्न जाँदा र छापमुनिको, दोब्र्याएर सिइराखेको अंश फुस्किन जाँदा देखिएका अक्षर)

१ श्री ॥ ❀[३१]

१. १ ॐ अदे वाराहाकरे वैवस्वतमनो करिजोज्ञ भरतखंद्य हेमंतपादे जापुदियपे श्रीनेपारमनदरे ८

---

२६. यो व लाम्चो छ।
२७. पहिले लेखिएका अक्षर मेटी त्यही ठाउँमा पिदेखि रासम्मका अक्षर लेखिएको छ।
२८. सको यस्तो र भाग र सामै देखिन्छ, बीचको धर्को भने देखिँदैन।
२९. यो व चुच्चे छ।
३०. रों ॥ पछि केही ठाउँ खाली छोडी दोस्रो पङ्क्तिको दक्षिनतको तको तलबाट उठाई शुभ ॥ लेखिएको छ।
३१. ॥ भन्दा पछाडि यस्तो ❀ अक्षर छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

श्रीश्रीश्रीपसुपतिस थाने वाशुकिक्षेत्रे वागमत्याया पुर्व्वकुञ्य एहयिव पुन्यभोमो अदे ज्येष्टमास्य शुक्रपखे-
स्तम्यायान्तिथौ श्रीमधेपुरि ᐧ स्थाने श्री ३

२. बारकुमारि आज्यावतदेस्य मघनक्षेत्र व्य[३२]घातजोग जथाकनमोहोत ᐧ अंगवारसरे ᐧ वृखरासिगते ᐧ सिंघरासिघ
चन्द्रमसि आसमनत ᐧ श्रीथेमि हितिफुसितोरो जोजोमान जगतसिंङ प्रजापतिन थवता निमितिन दरुथिगुथि
संप्रदत ᐧ दत स्वात्र दो-

३. बाति बु[३३] रोवछि १ बा कख X थ्वतेया वरसनन बय हाने ᐧ मतंप्वात स्व ३ मतं छोयके थास थव छेया
फरस जुरो ᐧ मतं छोयके थायस दान याय ᐧ सबुन कुर ६ जिपथ्व कुर ६ मुकरा प्र २ पात २ धरि स्वग
बिय ᐧ कुरछि १ क्रगुरि फाया ᐧ थ्वते विस्वजात्रा-

४. न बह्नि यनके जुरो गुथिभारो जुयिव शुजमान प्रजाति ᐧ जयदतसिं पजापति जगदेव पजापति मोहोन
प्रजापति ᐧ राम पजापति ᐧ छत्रसिं पजापति ᐧ आगदस्य मानाति जुस्य अच्छित्र याङा नितपा वयमार ᐧ
धाको मनिरत्रप्रासं कारे ᐧ गुरुहथ्या बह्म-

५. [३४]हथ्या ᐧ बर-
हथ्या ᐧ पंचमाहापतक राक जुरो ᐧ धको यात(स[३५]ा) XX (प)[३६]गरोके प्राति भसत थ(ते साखि[३७]) पंच-
भूतानि ᐧ रिखित ᐧ शु(भ)[३८] सम्बत् ८४७ ज्येष्टशुदि ७ ॥

(ढायाँ फट्केमा तलबाट उठाई तेस्रो पारिर)

शुभ

८ सङ्ख्या

ने.सं. ८६८ (वि.सं. १८०५) भाद्रशुक्लप्रतिपदा पूर्वफाल्गुनीनक्षत्र सिद्धियोग आदित्यवार
सूर्य र चन्द्र सिंहराशिमा भएको दिन
माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई २१३६/१८
यस पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ४९ पृष्ठमा छ।

---

३२. पहिले लेखिएका अक्षर मेटी त्यही ठाउँमा मघनक्षेत्र व्य लेखिएको छ।
३३. बुभन्दा पछाडि लेखिएको दण्डमा मसी दली त्यो खारेज गरिएको छ।
३४. ताडपत्रको बायाँपट्टिको चौडाइ दायाँपट्टिको भन्दा कम भएकोले पाँचौं पङ्क्ति शुरू गर्न अगाडि ठाउँ अपुग हुँदा चौथो पङ्क्तिको जगदेव पजापतिको जाको कान्नानीको तलबाट पाँचौं पङ्क्ति उठाइएको छ।
३५. तभन्दा पछाडिको अक्षरको अधिल्लो भागको केही अंश देखिन्छ।
३६. गभन्दा अगाडिको अक्षरको माथिल्लो भाग देखिन्छ।
३७. पंभन्दा अगाडिको अक्षरको बाइमात्राको माथिल्लो भाग र पछिल्लो भाग देखिन्छ।
३८. शुभन्दा पछाडिको अक्षरको अधिल्लो भागको अलिकति अंश देखिन्छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

मूलपाठ

१. १ अद्य वा[३९]राहाकल्पे वैव[४०]श्वतमन्वतरे कलिजुग्य भक्तखण्ड जाम्बुदिप्य ज्यमुवादे वसुखिक्षेत्रे ; ह्यामारयायां दक्षिपास्य ; शंखपद्मते समिपेः श्रीसंवराकारः मंण्डरे उपच्छन्दोहोक्ष[४१]<<त्रे>> गोपुच्छपवतेः श्रीस्व[४२]यंभुचैत्रथाने ; अष्टवैतरागसन्नि[४३]धाने ; नेपारदेस्य वागमत्यायां पुर्व्वकुरे ; विरुपाक्षेदेवतानिवासिने खगाननाश्रीगुह्यश्वरिः रक्षेकनदेस्य पसुपतिसंनिधानेः भाद्रपण्डमास्य शुक्लपक्षे पतिपद्या तिथे पुर्व्वफागुनक्षेत्रे सिधिजोगे आदितवारसरे ; सिंहरासि सवितरे ; सिंहरासि चन्द्रमसि

२. [४४] मध्यपुरिस्थाने मारुटोरनिवासित ; नंदनि मात्रान एद बु[४५] रोंओछि १ दु[४६]ताः थ्वतेया वलसानन हाने ; गो १ नंदनि मात्रायता पिण्ड थय जुरो ; सुपुरुख <<व>>[४७]ज्राचार्य्य जिवचण्ड बंदे[४८]- <<य>>त<<ा>> गो[४९] १ पिन्ड थयमा<<र>>[५०] [४४] कु [४४][५१] जाके ; कु १ बजि [४४] [४४][५२] छु<<चु[५३] दं[५४]>> १ घेर कस्ति [४४] [४४] १ म्वाच<<म>>[५५]धि ; द १ दं १[५६] खु ; दं १ धरि ; दं ४ दक्षिनाः प्र २ माता के जाके ; जु १ निसराव ; गुभाजुयता ; दं २ दक्षिना मात्रोजुयता ; प्र २ जाके ; जुछि १ निसराव ; गुभार ह्डायाह्मा दयके ; ह्मं १ मात्राजु ; थ्वते हानेमार जुरो ; गुथिभारो ; व-

३. <<ज्र>>[५७]चार्य्य सिरि [४४] [४४][५८] बदे ; वज्राचार्य्य <<ध>>[५९]र्म्म बंदे ; वज्राचार्य्य तओधिक बदे ;

---

३९. पहिले लेखिएको अक्षरलाई वा बनाइएको छ ।
४०. यो व खुँडे छ ।
४१. ताडपत्र कीराले खाएकोले क्षको पछिल्लो भाग र डिको देखिँदैन ।
४२. ताडपत्र कीराले खाएकोले स्वको बीचको केही भाग देखिँदैन ।
४३. सभन्दा पछाडिको अक्षरको बाइमात्राको यस्तो । भाग र यस्तो ^ भागको पछिल्लो केही अंश देखिन्छ ।
४४. मभन्दा अगाडिको अक्षरको पछिल्लो भागको केही अंश देखिन्छ ।
४५. पहिले लेखिएको अक्षरलाई बु बनाइएको छ ।
४६. पहिले लेखिएका अक्षर मेटी त्यही ठाउँमा १ दु लेखिएको छ ।
४७. खभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भागको केही अंश र सामैको अघिल्लो भाग देखिन्छ ।
४८. ताडपत्र कीराले खाएकोले देको पछिल्लो भागको केही अंश देखिँदैन ।
४९. ताडपत्र कीराले खाएकोले गोको अघिल्लो भागको अलिकति अंश देखिँदैन ।
५०. माभन्दा पछाडिको अक्षरको डिकोको अघिल्लो भाग देखिन्छ ।
५१. कुभन्दा पछाडिको अक्षरको डिको र तल्लो भागको अलिकति अंश देखिन्छ ।
५२. छुभन्दा अगाडिको अक्षरको पछिल्लो भागको अलिकति अंश देखिन्छ ।
५३. छुभन्दा पछाडिको अक्षरको तर्कुल्लेसहितको अघिल्लो भाग देखिन्छ ।
५४. छुभन्दा पछाडिको दोस्रो अक्षरको अनुस्वारसहितको डिको र तल्लो भागको अलिकति अंश देखिन्छ ।
५५. चभन्दा पछाडिको अक्षरको डिको र तल्लो भागको केही अंश देखिन्छ ।
५६. ताडपत्र कीराले खाएकोले १ को तल्लो भागको अलिकति अंश देखिँदैन ।
५७. ाभन्दा अगाडिको अक्षरको सामैको तल्लो भागको केही अंश देखिन्छ ।
५८. रिभन्दा पछाडिका दुइ अक्षरका डिका देखिन्छन् ।
५९. र्य्यभन्दा पछाडिको अक्षरको माथिल्लो भाग देखिन्छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

वज्राच[६०]र्य्य आनंद बदे ; वज्राचार्य्य ‚ भाजुनन्द बंदे[६१] वज्राचार्य्य रछमिनंद बदे ‚ ह्मं ६[६२] थ्वते गुथिभारो जुरो ; थ्वते धाक्व मयातसा पञ्चमाहापातक राकः धाक्व ॥ यातसा श्वगप्रापति राक जुरो ; रिखित कायस्थ ॥ हाकुसिंह ‚ शुभ ॥ सम्बत् ८६८ भादपन्डशुदि १ शुभ ॥ ग्व १ जि बंदेओ ; ग्व १ अपुण्णाः ग्व १ जिरायदेओ ; ग्व १ जमुनाजु ; ग्व १ शाक्षमुणीजुः ग्व १ अमिराजु ; थुरियत पिंड थय जुरो ॥ शुभ ॥[६३]

(पछाडि)

इदोर बु गुथ्या

९ सङ्ख्या

[६४]फाल्गुनशुक्लप्रतिपदा उत्तरभाद्रनक्षत्र शुभयोग शुक्रवार सूर्य कुम्भराशिमा र चन्द्रमा मीनराशिमा भएको दिन राष्ट्रिय अभिलेखालयमा २३ सङ्ख्याको बट्टामा ३३९ सङ्ख्याको रूपमा मूल पत्र छ।

माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ए ८५६/६३

यस पत्रको, माइक्रोफिल्मवाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ५० पृष्ठमा छ।

मूलपाठ

१. १ ॐ अद्य वाराहाकल्पे वैव[६५]स्वत ; मनोतरे ‚ करियुग्य भलथखंण्ड जाम्बूदिपे ; हेमुपादे ; वाशुकि-क्षेत्र ; हेमालयायां ‚ दखिनपासो ‚ संखलपर्व्वतसे सनिपे ; श्रीसंम्बुराकाल ‚ मंर्ण्डरे ; उपच्छदोहक्षत्रे ; ग्वपुच्छपर्व्वत ; श्रीश्वयंभूचैतेस्थाने ; अस्तवैतरागसनिधाने ; नेपारदेसे वार्ग्मत्या पूर्व्वकूरे ; श्रीविरुपाक्षेदेवतानिवासिते ; खगाना ‚ श्रीगुज्येजोगेश्वरिरक्षेकरे श्रीश्रीश्रीपशुपतिसनिधाने ; आज्यावत-देस्य ; श्रीमध्यपुरिस्थाने ; श्री ३ बार-

२. कुमारिनिवासिते रखेकरे देशे ॐ अद्य युखमविधानाथे ‚ फाल्गुणमासे शुक्ल[६६]पक्षे पदिपद्यायांन्तिथौ उत्रभन्द्र-नक्षेत्रे शुभजोगे र्यथाकंनमुहुत्रे शुक्लवारसरे ; कुभरासि सवित्रे ; मिनरासि ‚ चंन्द्रमसि ततदिने जज ‚

---

६०. पहिले लेखिएको अक्षरलाई च बनाइएको छ।

६१. आनंद बदेको देको ठीक तल खाली ठाउँमा वज्राचार्य्यदेखि लेख्न थालिएको छ र थपिएको वज्राचार्य्य ‚ भाजुनन्द बंदे तेस्रो पङ्क्तिको रछमिनंदको दको तलसम्म पुगेको छ।

६२. थ्वको डिकोभन्दा माथि दोस्रो र तेस्रो पङ्क्तिको बीचको खाली ठाउँमा दुइवटा यस्ता •• थोप्ला दिई थ्वको तल खाली ठाउँमा ह्मं ६ थपिएको छ।

६३. ग्व १ जिवंदेओदेखि पङ्क्तिको अन्त्यसम्मै फरक मसीमा लेखिएको छ।

६४. यस पत्रमा संवत् दिइएको छैन।

६५. यो व खुँडे छ।

६६. पहिले लेखिएका अक्षर मेटी त्यही ठाउँमा से शुक्ल लेखिएको छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

मान ᳀ मादुटोरया ᳀ वज्राचाज्ये जयधर्म्म बंन्देन चैतेप्रितिन थामह्ला रू रोव खु ६ दुता अस्तभागन बच्छि नितेनपुजा याकह्मायाता ; थूते बुया वलसानन हाने ᳀ चैत्रबद्धि ८ बुसाधन याय जुरो

३. जु १ पूजा दं १ घेल कस्ती ; दं १ दुंदु ; स्वान ᳀ ताय आक्षेत छत्र कु १ एलमाधि रूय ॥ कतिजात्रान ᳀ हाने पूजाजु १ दं १ घेर कस्ती ; दं १ दुदु ; स्वानमार ; आक्षे ताय ; कु १X चेकंनं मता छोयकेमार ; गुथिभारोपनि ; वज्राचाज्ये जिगिदेव बंन्दे ; बिज्याधरि मात्रा ; वज्राचाज्ये ᳀ रण्र्णराय[६७] बंन्दे ; वज्राचाज्ये जयधर्म्म बंन्दे ᳀ थुते धाक्व मयातसा ᳀ पंञ्चमाहापातक राक धाक्व यातसा देवया शुदिति रिखित का[य[६८]स्थ] **[६९] सिंह ॥ शुभ ॥

१० सङ्ख्या

[७०]भाद्रकृष्णचतुर्दशी उत्तरभाद्रनक्षत्र वज्रयोग शुक्रवार सूर्य कन्याराशिमा र चन्द्रमा तुलाराशिमा भएको दिन

माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई २१०१/६६

यस पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलिं तल ५१ पृष्ठमा छ ।

मूलपाठ

१. १ ॐ अद्य ब्रह्मनो द्वितियप्रार्द्धे ; श्वैतवाराहाकल्पे वैश्वतमनोनस्ता ; विंसतितमस्य ; चतुजुगस्य कलै ; प्रथमपादे जाम्बुदियपे ; भारतखंण्डे ; भारतवक्ष ; आर्य्यावर्त्तदेस्य ; हेमवर्त्तदक्षिणपादे ; नैपालमण्डले ; वासुकिक्षेत्र ᳀ ***[७१]*****[७२]...

२. X[७३] अर्द्य भाद्रपदमास्य ; कृष्णपक्षे ; चतुदस्यांन्तिथौ ; उत्तभद्रनक्षेत्र ; व्रज्रजोग जथाकर्ण्णमुहुत ; शुक्ल-वासरे ; कर्न्यरासिगते ; तुलरासिघाते ; चन्द्रमसि ; आसमंतो ; इनायराछतोल ; पुषुरिसीकै वास्त्रव्यं ; जजमान ; प्रियाग दुवाल भारोस ; पिता ; बबा दिवंगत ; जिसिंह दु(व[७४]ाल) ...

---

६७. पहिले लेखिएका अक्षर मेटी त्यही ठाउँमा वज्राचाज्ये ᳀ रण्र्णराय लेखिएको छ ।
६८. काभन्दा पछाडिको अक्षरको डिको देखिन्छ ।
६९. सिंभन्दा अगाडिको अक्षरको माथिल्लो भागको केही अंश देखिन्छ ।
७०. यस पत्रमा सवत् दिइएको छैन ।
७१. त्र ᳀ भन्दा पछाडिका तीन अक्षरका तल्लो भाग देखिन्छन् ।
७२. त्र ᳀ भन्दा पछाडिका चौथोदेखि आठौँसम्मका अक्षरका तल्लो भागका केही अंश देखिन्छन् ।
७३. अभन्दा अगाडिको अक्षरको पछिल्लो भागको केही अंश देखिन्छ ।
७४. दुभन्दा पछाडिको अक्षरको अघिल्लो भाग देखिन्छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

३. *****[७५]*[७६]*[७७]*[७८] तस्य क्षेत्राङ्क ; चतुरोपनिक रोव पि ४ पेपे कलर्सि जुक्व जुरो ; धलन यिताथिता जुरो ; रोव नस्य २ द्ववाचोः थ्वतेया वलसानन ; बय हंनेः मेतं प्वाथ ङा ५ मेतं छोयका थाय् दान याय ; कुव षु ६ अजिथ्व ; फं नस्य २ एन्दमाध्य ; दंमछि १ चाकुमाध्य ...

४. **[७९]**[८०]**[८१]*****[८२] अकरा ; स्वात प्र १ मास प्र १ थ्वते एन्दजात्रान पुनिसि कुह्व ; यिनक्व ; दान याय ; पेर थययाता ; पुजाजु १ सगोनजु १ दुदु पात १ छोचुन प्र नस्य २ पताक्षप नस्य २ घेर कस्ती जव नस्य २ स्वान जव नस्य ...

५. ... **********[८३] ...

११ सङ्ख्या

ने.सं. ८९९ (वि.सं. १८३६) ज्येष्ठकृष्णषष्ठी

माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या ई १९०२/५२

यस पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि तल ५२ पृष्ठमा छ ।

मूलपाठ

१. १ ॐ अद्य श्रीब्रह्मणो द्वितीयपरार्द्धे । श्वेतवराहकल्प्ये । इत्यादि ॥ ॥ आसमंतो ॥ श्रीथिमि-देशया । इनायटोलया ब्राह्मननिया । कस्येपगोत्र । जयमानसिंङ भारो । स्त्री भागिदेवि मयिन । थम स्वरूप जुस्ये । थओ नेह्मं तिपुया । निमिस्तिनं । नेह्मं स्त्रीपुरुख । सालि दयकाओ । मतंगुठि दयकाओ तया जुलो ॥ तदश्चात्र ॥ क्वदोल बु कर्ष स्वं ॥॥ क्वदोल बु रोओछि कर्षछि १। क्वदोल बु रोओ स्वं ३ क्वदोलदु बाबु रोओ नेपित्या २॥ हिटिदोल बु रोओछि १

२. मिखुंदोल बु रोओ नस्ये २ थ्वते बुया वलसान । जाकि पेल कायाओ बय हानेमाल जुलो ॥ श्रीविश्व-जात्राया । छुक्व छाक्व खुनु । शुंथा तेवलन । श्री ३ बालकुमारिजुसके । जुलछि १ पुजाजोलं माक्व । ह्मंछि १ दुगुचा । पा २ सगंधलि । कुल नस्ये २ चिकन । सालि नेह्मंसके । मातं छोयके जुलो । थ्व चिकन

---

७५. तभन्दा अगाडिका चौथौ र पाँचौं अक्षरका डिको देखिन्छन् ।
७६. तभन्दा अगाडिको तेस्रो अक्षरको अनुस्वारसहितको डिको देखिन्छ ।
७७. तभन्दा अगाडिको दोस्रो अक्षरको डिको देखिन्छ ।
७८. तभन्दा अगाडिको पहिलो अक्षरको अनुस्वारसहितको डिको देखिन्छ ।
७९. अभन्दा अगाडिको दशौं अक्षरको माथिल्लो भागको केही अंश देखिन्छ ।
८०. अभन्दा अगाडिको आठौं अक्षरको माथिल्लो भागको केही अंश देखिन्छ ।
८१. अभन्दा अगाडिको छैटौं अक्षरको डिको र बाइमात्राको यस्तो ^ भाग देखिन्छ ।
८२. अभन्दा अगाडिका चार अक्षरका डिको देखिन्छन् ।
८३. ताडपत्रको रेशा उप्किएर गएकोले पाँचौं पङ्क्तिमा भएका अक्षर पढ्न सकिँदैनन् । त्यस पङ्क्तिका ३० वटा अक्षरका भने डिका देखिन्छन् ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

लेङ दक्व सकल्यं । बये हाने जुलो ॥ समस भोजन यायेता । नजोलन । फं २ देओकि जाकि । फं २ सभुरि । फं ६ ॥ बजि । कुल २ को-

३. तधलि । कुल २ ला । कुल १ स्वात । पल २ चिं । कुल १ चिकन । ब्व[८४] नस्ये २ छेब्व तयमाल । पाल चियता । चिब्वस कु[८५]ल १ बजि । क्वत १२ ला । तयाओ पाल चियेमाल जुलो ॥ जाकि छि ज्याया-यता । नजोलन । फं १ देओकि । फं २ बजि । कुल २ ला । माल जुलो ॥ हानं जुगादि खुनु दान यायता जुल १ पुजा । पा २ सगंधलि । आल पि ४ वा । आल स्व ३ जाकि । आल नस्ये २ छो । थ्वते सालि नेह्मासके । पुजा याकेता ।

४. बंदेजु । ग्वह्मा ह्मापा । पाल लाकह्मामा । छेस दुहां वला । थ्वह्मा गुभालन पुजा याकाओ । थ्व गुभाल छह्मं चिपन थियेकाओ । थ्व गुभालं निस्यं । वा । जाकि । छो[८६] दान याङाओ छोये जुलो ॥ थ्व दान धुन-काओ । पालुन यायेता । नजोलन । फं २ देओकि । फं ३ बजि । कुल ३ ला । कुल २ ग्वल धलि । कुल २ दुदु माल जुलो ॥ थ्वते गुठिभारोपनि नाम ॥ दारित । सिधिनंद भारो । सिधिजय भारो । ह्मचाच जयलक्ष्मी-मयि । चं-

५. द्रलक्ष्मीमयि । धनमोहोन भारो ॥ बबु जयमानसिंङ भारोन । गुलित्व । गुथिस । गुबु तयाओ ताथागुं बु । उ[८७]लित्व । गुठि बु सकल्यं । दक्वयां लगा ह्मचाच जयलक्ष्मी[८८]मयियता । सदाकालं । गुठि बुया । लगा । चोस्ये बिया जुलो ॥ थ्वते चोस्ये तक्व मयातसा । थ्वह्मायता । पंचमाहापातक लाक जुलो । चोस्ये तक्व यातसा । स्वर्गप्रापती । वैकुंठवास लाक जुलो ॥ ॥ थ्व गुठि चिनकुह्मा नेह्मा तिपुस छह्मा स्वा-त्वले । थ्व गुठि पिता छो-

६. येमुमाल भाखा जुलो । थ्व नेह्मं तिपूलि मदतङाओ । थ्वनंलि गुठिभारोपनिस्ता । नाम चोस्यं तया काथनं । थ्व गुठि पाल चियाओ छोयमाल भाखा जुलो ॥ ॥

स्वदत्तपरदत्तंम्बा । जो हरंति वसुंधरा ।
षष्ठीवर्षसहश्रानि । विस्तायां जायतेऽक्रमि ॥

थ्वतेया दृष्टसाक्षि । पंचभूतानि ॥ लिखित कायस्थ ॥ गुनसंखर ॥ सम्बत् ८९९ ज्येष्ठबदि ६ ॥ शुभ ॥ ॥

(पछाडि अर्के हस्ताक्षरमा)
सालिगुठिया दानपत्र ।

---

८४. पहिले लेखिएको अक्षर मेटी त्यही ठाउँमा ब्व लेखिएको छ ।
८५. पहिले लेखिएको अक्षर मेटी त्यही ठाउँमा कु लेखिएको छ ।
८६. ताडपत्रको रेशा उप्किएर गएकोले छोको बीच भागको केही अंश देखिँदैन ।
८७. पहिले लेखिएको अक्षर मेटी त्यही ठाउँमा उ लेखिएको छ ।
८८. ताडपत्रको रेशा उप्किएर गएकोले क्ष्मीको दाहिनेको यस्तो ^ भाग देखिँदैन ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१ सङ्ख्याको पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ३१-३२ पृष्ठमा छ।

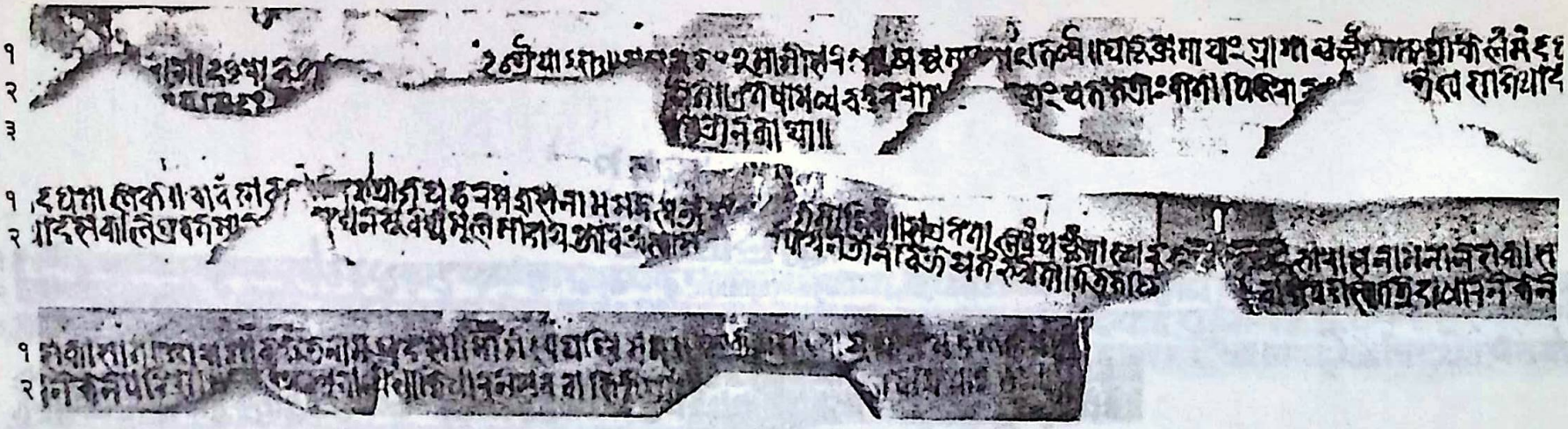

२ सङ्ख्याको पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ३२-३३ पृष्ठमा छ।

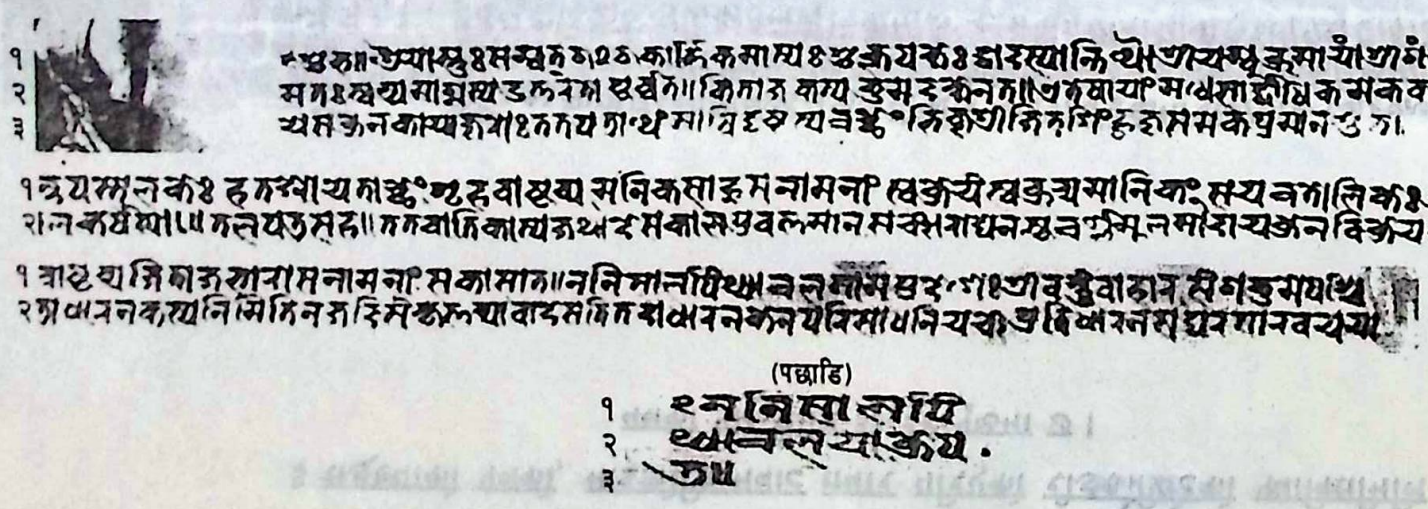

(पछाडि)

३ सङ्ख्याको पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ३३-३४ पृष्ठमा छ।

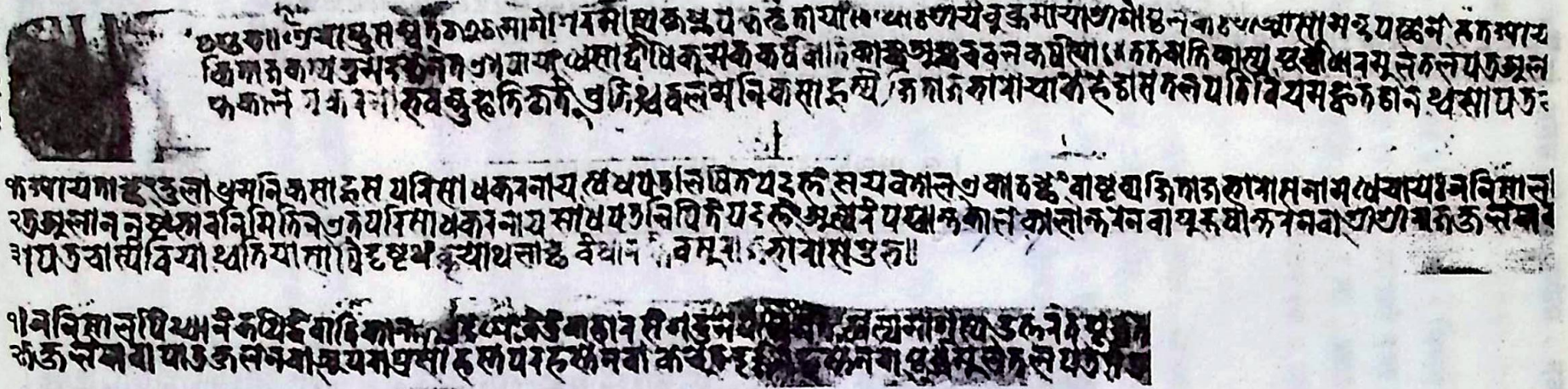

(पछाडि)

१ २ननिसालपिथ्या
२ नैकथिद्वैवलयासा
३ ४पत॥

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

४ सङ्ख्याको पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ३४ पृष्ठमा छ।

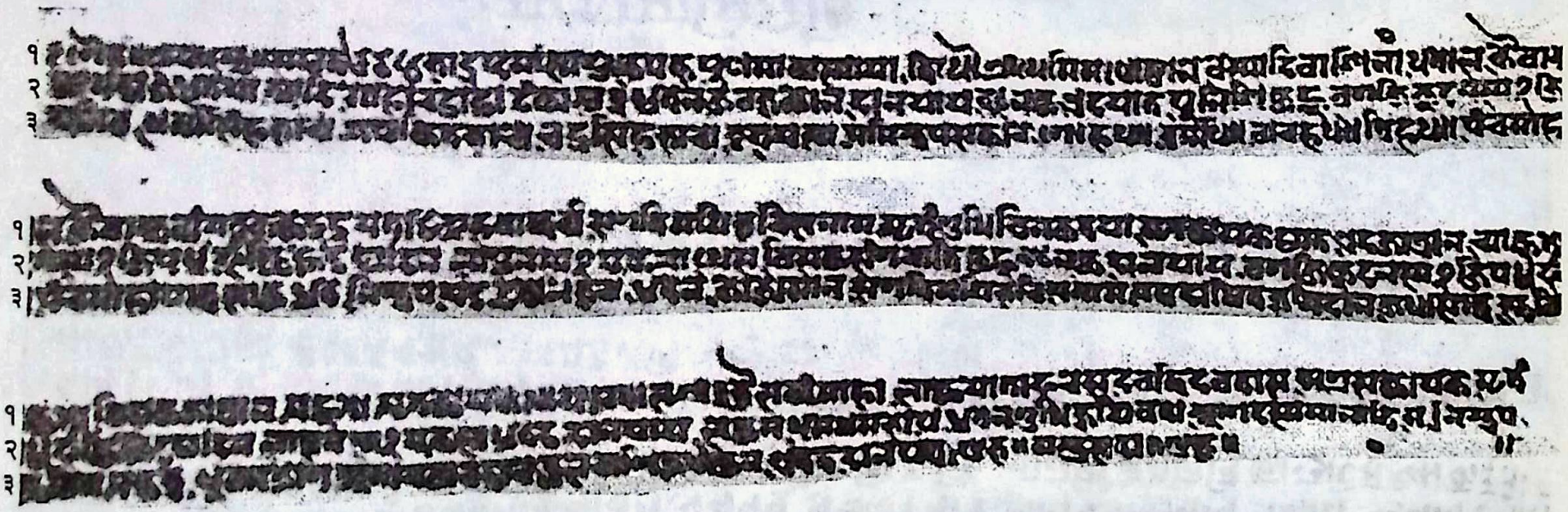

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

५ सङ्ख्याको पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि

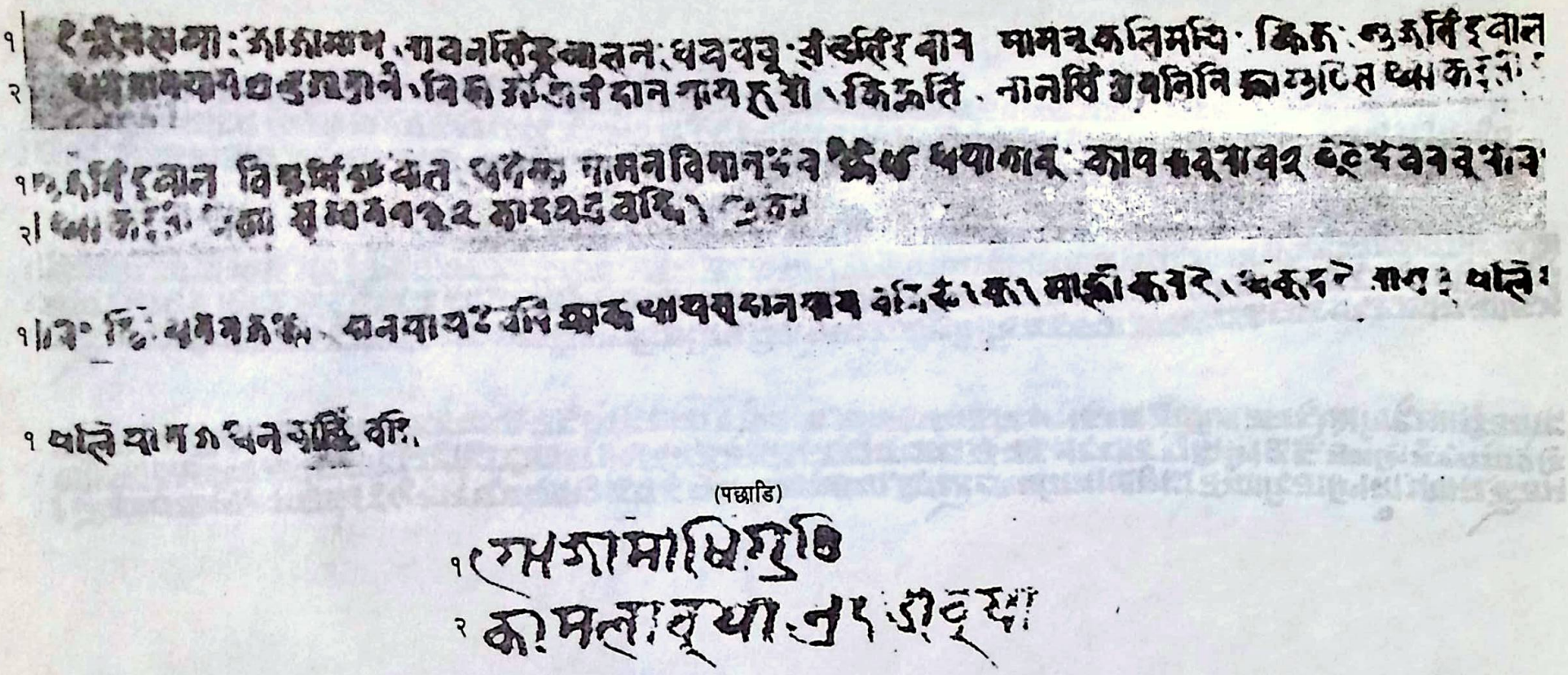

यसको पाठ माथि ३५ पृष्ठमा छ ।

(पछाडि)

६ सङ्ख्याको पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ३५-३६ पृष्ठमा छ।

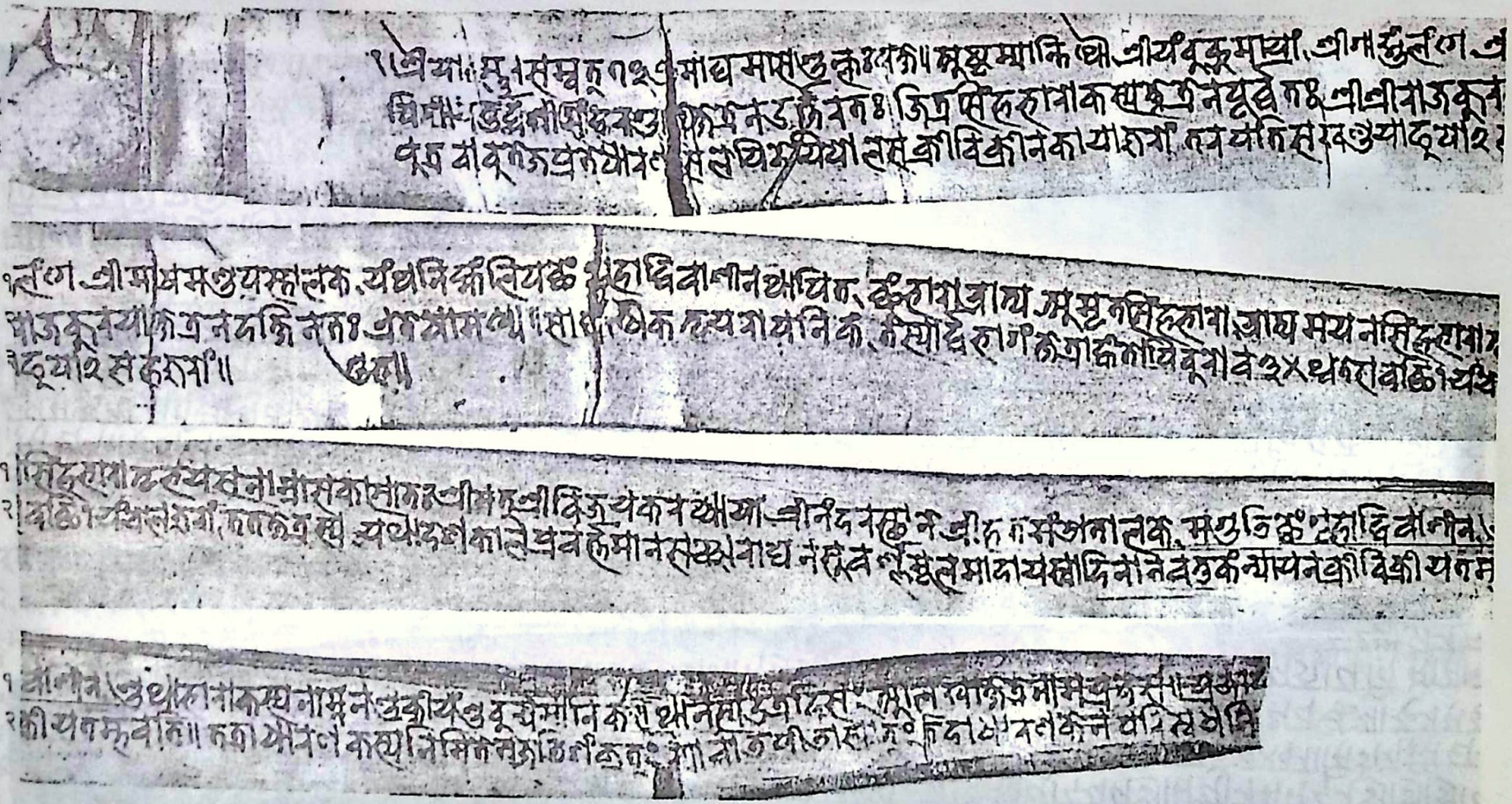

(पछाडि)

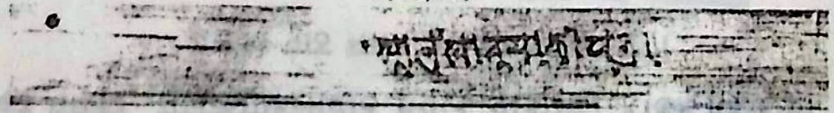

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

७ सङ्ख्याको पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ३६-३७ पृष्ठमा छ ।

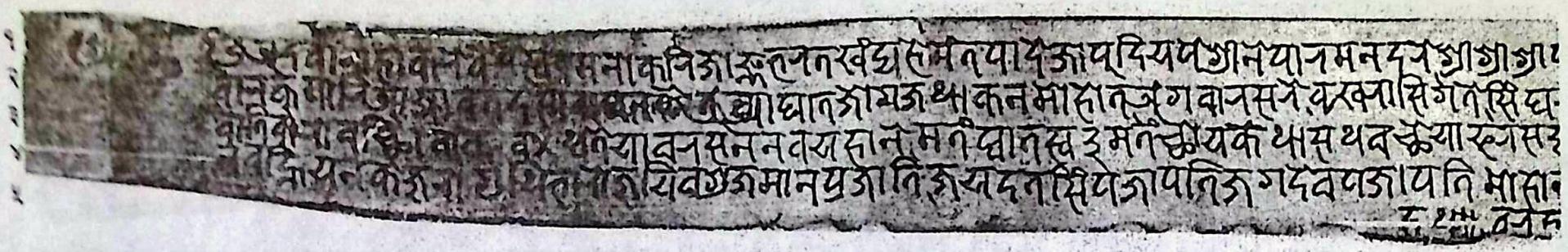

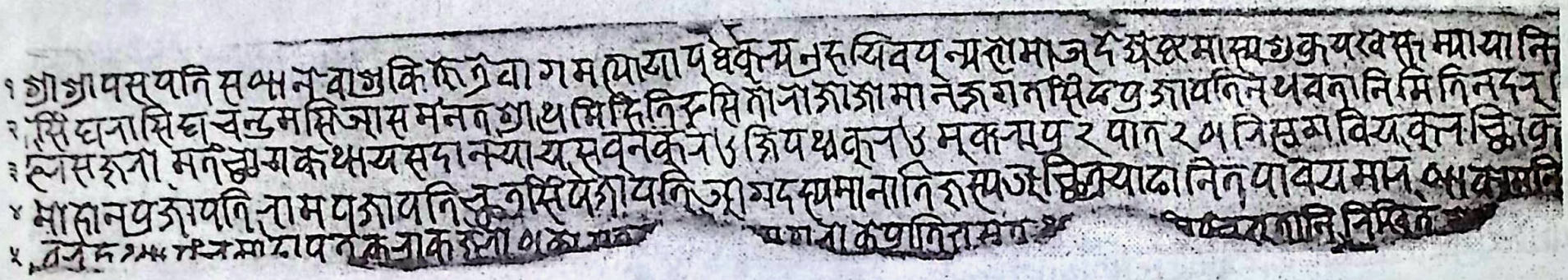

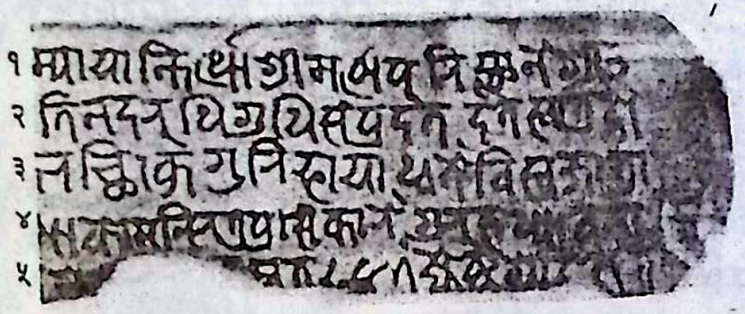

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

८ सङ्ख्याको पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ३८-३९ पृष्ठमा छ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

९ सङ्ख्याको पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ३९-४० पृष्ठमा छ ।

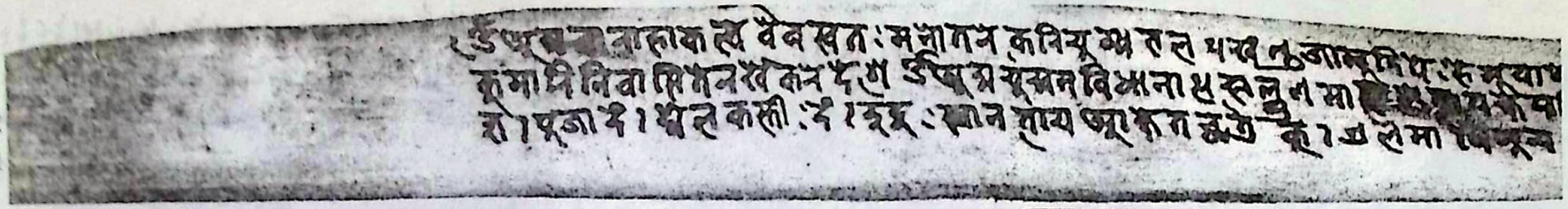

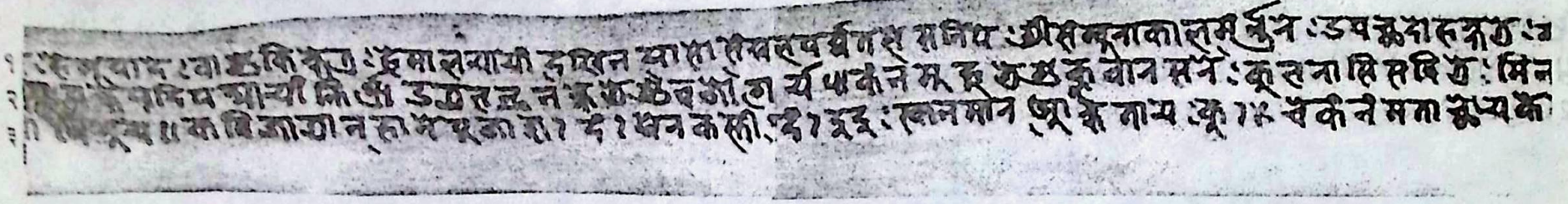

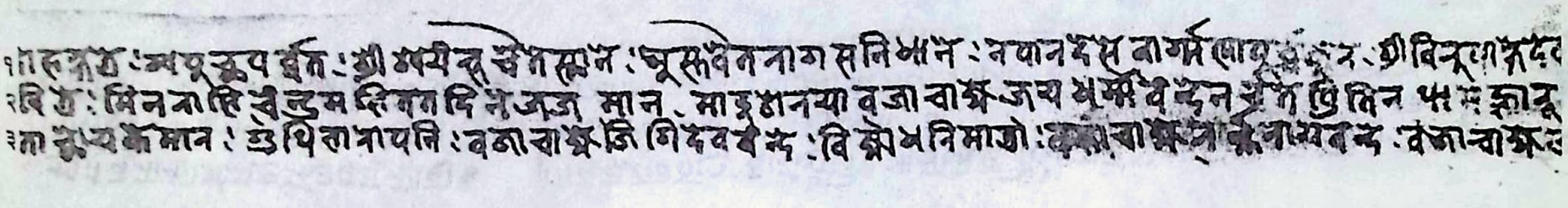

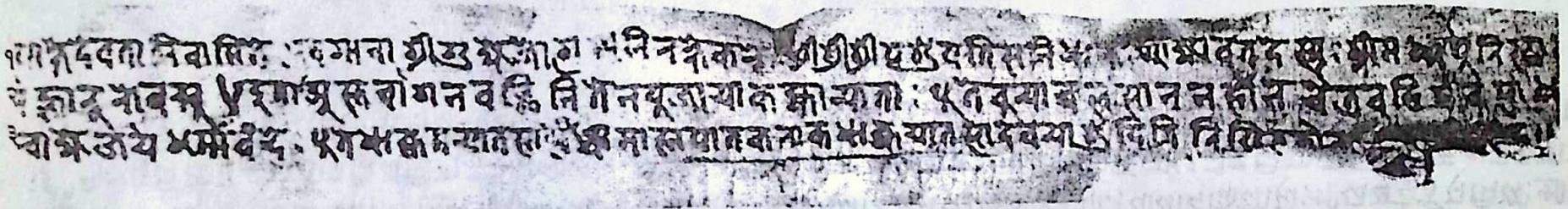

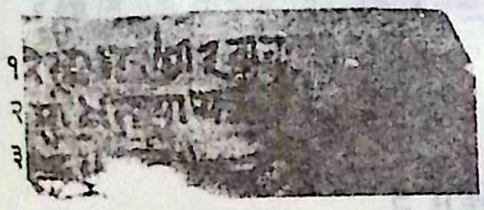

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१० सङ्ख्याको पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फ्रोटोको फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ४०-४१ पृष्ठमा छ।

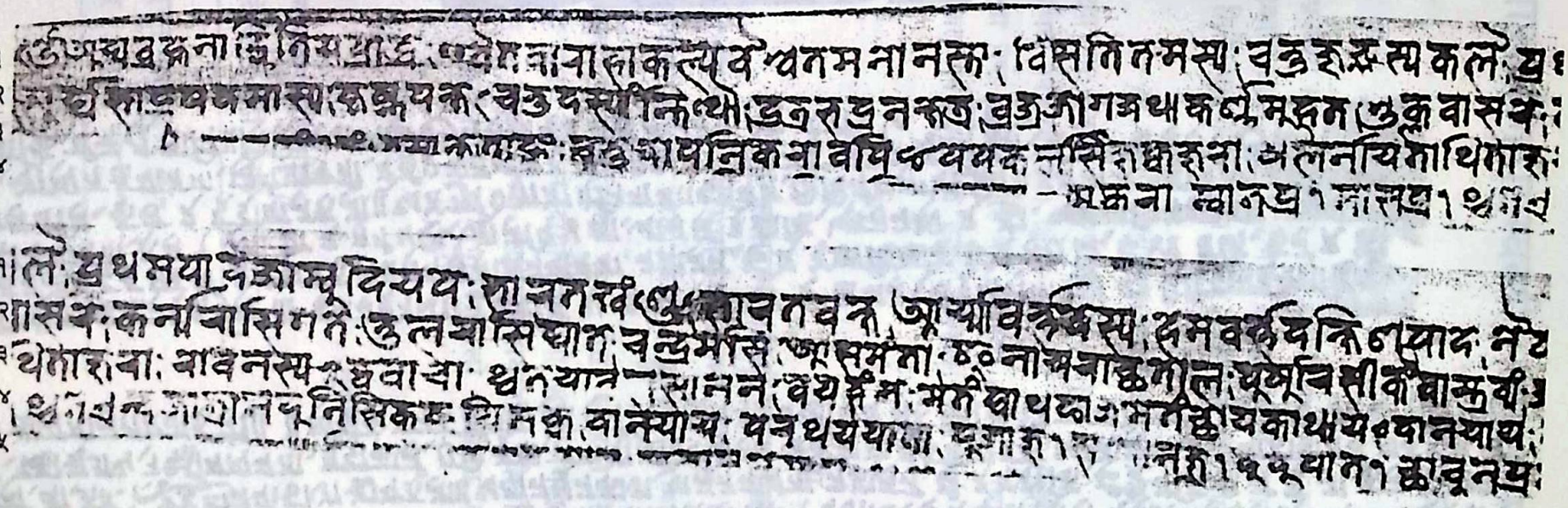

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

११ सङ्ख्याको पत्रको, माइक्रोफिल्मबाट तयार गरिएको फ्रो २ को फ्याक्सिमिलि

यसको पाठ माथि ४१-४२ पृष्ठमा छ।

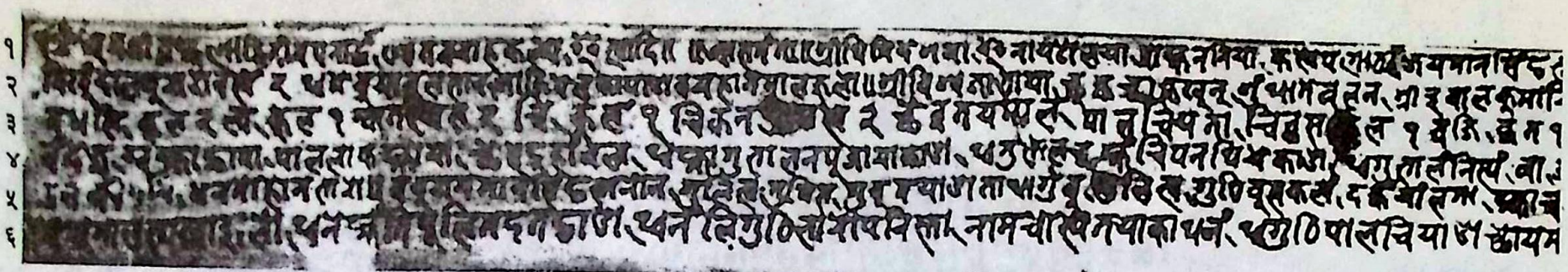

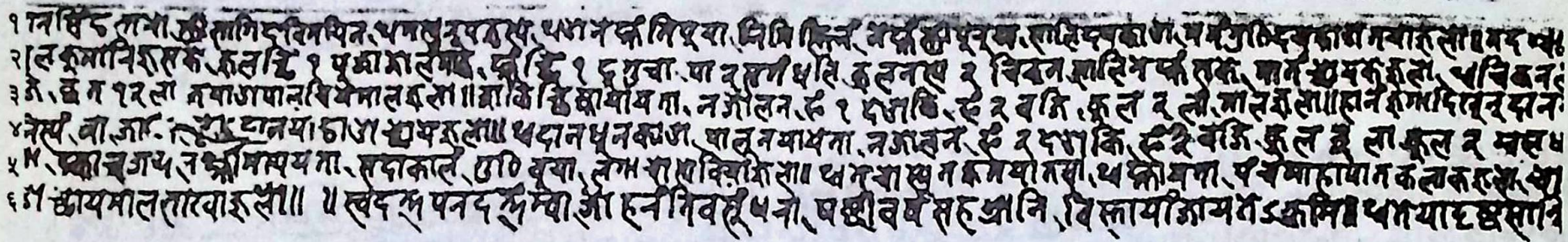

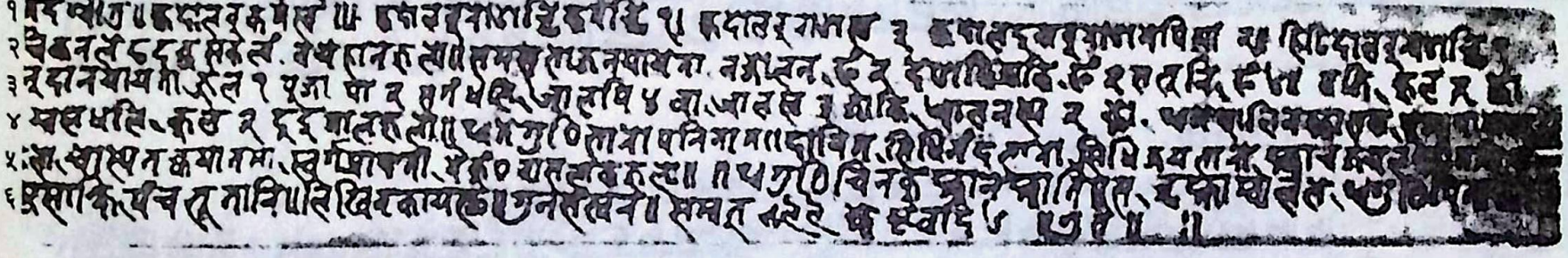

(पछाडि)

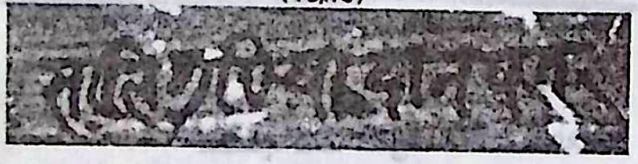

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

संसारदेवीगूठीसम्बन्धी, अहिलेसम्म प्रकाशमा नआएका ५ वटा पत्र

– महेशराज पन्त

यहाँ अहिले प्रकाश गरिन लागेका पत्र काठमाडौँ टुँडिखेलको भद्रकालीस्थानमा रहेको गूठीलगत तथा अभिलेखशाखाकार्यालयमा छन् । यिनको माइक्रोफिल्म नेपाल-जर्मनहस्तलिखितग्रन्थसंरक्षणपरियोजनाबाट भएको छ । तिनै माइक्रोफिल्मको रीडर प्रिन्टबाट यी पाठ उतारिएका हुन् ।

यी पत्रको मूलपाठमा हामीले प्रयोग गरेका चिह्नको विषयमा

१. पत्र फाट्दा नष्ट भएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो ( ) कोष्ठभित्र पढिन्छ ।
२. पत्र प्रमाणित गर्न लगाइएको छापले छोपिएको अक्षर प्रसङ्गानुरोधले यस्तो [ ] कोष्ठभित्र पढिन्छ ।
३. पत्र फाट्दा नष्ट भएको अक्षर भर्न नसकिँदा यस्तो x चिह्नले जनाइन्छ ।
४. पत्र प्रमाणित गर्न लगाइएको छापले छोपिएको अक्षर भर्न नसकिँदा यस्तो ● चिह्नले जनाइन्छ ।

१ सङ्ख्या

संसारदेवीगूठीको आम्दानीखर्चसम्बन्धी

वि.सं. १८६७ मार्गकृष्णसप्तमी (मार्ग ५ गते) आदित्यवारको पत्र

२ सङ्ख्याको पोकामा रहेको नकल = माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ८७/२५ डी

यो नकल २ खण्ड पारेर सारिएको छ । दोस्रो खण्डको सिरानमा श्री लेखिएको छ । पहिलो खण्ड सिद्धिँदा बायाँपट्टि ठूलो छाप र दायाँपट्टि सानो छाप लगाइएको छ । छाप अस्पष्ट भएकोले त्यसका अक्षर बुझिँदैनन् । दोस्रो खण्ड सिद्धिँदा बायाँपट्टि पहिलो खण्डमा लगाइएको जस्तो ठूलो छाप लगाइएको छ । बीचमा र दायाँपट्टि पहिलो खण्डमा लगाइएको जस्तो सानो छाप ३ पटक लगाइएको छ ।

मूलपाठ

१. श्रीपसुपतीनाथका मंदीरभीत्र=
२. का संसारदेविका गुठी १ को ———
———————————————

३. ३२१ नम्बरका पानामा ९ सा=
४. ल्को ईजार ———————
———————————————

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

५. असामी ——— ६.	षेत रो-पनीं	धान	के रु	गहु	के रु	तेल	घ्यू	ज्मा
७. श्रीकृष्ण ढुंगानाके माहांकाल	६—	७।—	१५॥´—	x—	x—	x—	x—	१५॥´
८. तेजनारायनसींके चषुडोल्	१३॥॥-	३।—	६॥॥।२-	x—	x—	x—	x—	६॥॥।२
९. आनसींके सुपीगा	३—	५।—	११´।॥-	x—	x—	x—	x—	११´॥।
१०. धनसीं मागमीके चलाको	१२—	१८।—	४०—	x—	x—	x—	x—	४०
११. लक्ष्मीनारांके ऐं	२—	४।—	८॥॥॥-	x—	x—	x—	x—	८॥॥॥
१२. नारांचाके ऐं	१।—	२।—	४।३-२-	x—	x—	x—	x—	४।३-२
१३. जवर्चा धोबीके ठडोको	१॥—	x—	x भटमास ।९—	१॥—	x—	x—		१॥
१४. दमाचा ऐं वपीचाष्वाट्	२—	२।—	४।३-२-	x—	x—	x—	x—	४।३-२
१५. हनसिं धमलाके मैतीको	९॥—	१८।—	४०—	x—	x—	x—	x—	४०
१६. बृहपतीके ठैब	३—	५।—	११´।॥-	x—	x—	x—	x—	११´॥।
१७. नेमरुप बाहुनके सुपीगाल्	४।॥—	६।१५-	१५—	x—	x—	x—	x—	१५
१८.	५८॥	७०।१५	१५७॥।२	भटमास ।९	१॥	x	x	१५८॥॥।२

१९. तेमध्ये षर्च	७८३।।
२०. नगदी	३८३।।
२१. श्रीसंसारदेविका वर्षवधंनपुजाके	८९।

२२. धोती ३ के मोहरु	१।´	पंचामृत घ्यू पार्उ १ के	—॥
२३. पछेवरा ३ के मोहरु	१।´-	ऐं चीनी पार्उ १ के	—२
२४. लहगा ३ के मोहरु	१।´	ऐं मह पाउ १ के	—२
२५. दछीणाभेटीके	॥ ·	ऐं दहीके र दुदके	—३

२६. पर्वपर्वमा चढाउनुपर्ने नैवेद्यके ज्मा रु	३ ·
२७. च्यूरा पाठी ।७।४ के	११।
२८. दही कहतरा ४ के	॥·

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

२९. मीठाईके ।. केराके । घ्यू । ज्मा रु ——————— ।।।

३०. सकर ——————— ।

३१. अभ्येंतरपुजाको सराजामके ज्मा रु ——————— २२

३२. गुठीयार षुवाउनाके च्यूरा पाठी १२ के ——————— २।।।´

३३. चावल पाठी ।११ के ——————— ११५

३४. सालबसाल श्रीपसुपतीका ट भंडार दाषील गर्न्या महसुल् ——— ४

३५. जींसी रु ——————— ४०

३६. श्रीपसुपतीनाथका भदाऱ्या गैहृके दिनके कुरुवा १ का हीसापले वर्ष

३७. १ के चावल मुरी ४।१० के दर ।४।४ ताके मोहरु ——————— २०

३८. भर्तीहरुले दीन १ को कुरुवा १ का हीसापले वर्ष १ के चावल मुरी

३९. ४।१० के दर ।४।४ ताके मोहरु ——————— २०

४०. <u>तेरीज</u>

४१. षर्च ज्मा मोहीरु ——————— ६८।।५।।१

४२. मोहरु ——————— ४।३

४३. पैसा रु ३३।।´। के २२ गंदी रु २४।३।।।१

४४. चावल मुरी ९।। के दरा ४।४ के मोल् ४०

४५. बाकी ——— ——— ——— ——— ८९।।। ।।।

४५. वर्ष ——— ——— ——— ———

४६. ७

श्री(

१. ६ का बीर्ता गुठीको लाल्मोहर-

२. बाट लेषीयाको ———

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

३. संसारदेवीको गुठी

५. असामी — षेत रोपनी — धान

६.	माहांकाल् रोपनी	५॥	५।१०
७.	चषुचा	१३॥।	१०।१०
८.	सुपीगाल्	४॥।	४।
९.	ऐं	३	३।
१०.	चलांको	१२	१०
११.	ऐं	२।	२।
१२.	वोयको	१।	१।४
१३.	भुडोको	१॥	।८
१४.	वपिचाष्वाट	२	१।१०
१५.	वटु	३	३।
१६.	भेटीको	९॥	१०।
१७.		५८॥	५०।१९

१८. आम्दानी ज्मा रुपैञा — ६३।

१९. धान् ५०।१२ के दर १६ पाथी ताके रु — ९३

२०. मध्ये षर्चका रुपैञा — ५७

२१. श्रीपसुपतीनाथके रोजीना चावल कुर्वा १ को भुजा चढाउनाके

२२. चावल वर्ष दीनको ज्मा मु ४।१० के — ११।

२३. चिउरा रोजीन्ना कुर्वा १ का हीसाबले वर्ष दीनको चीउरा मुरी

२४. ४।१० ताके धान मुरी ६।१५ के रु — ८।३

२५. श्रीसंसारदेवीको पुजाके रु — ६॥३

२६. धोती — ३ के — १।

२७. लहगा — ३ के — १।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

२८. पछेउरा ——— ३ के ——— ॥´

२९. पंचामृतके ——— ॥´

३०. दछीनाभेटी ——— ॥

३१. दही ——— के ——— ॥·

३२. मीठाई ——— के ——— ।·

३३. केरा ——— के ——— ।·

३४. घुउ ——— के ——— ।·

३५. सकरके ——— के ——— ।·

३६. चीहुरा पाठी ७॥ के ——— ॥३

३७. लेषामा जेमा बिरीयाको अै षर्चमध्ये ——— ॥·

३८. अभींतरपुजाके सराजाम ज्मा ——— २२

३९. चीहुराके धान मुरी २।५ के ——— २॥´

४०. चावलके धान मुरी ——— ॥२ के ——— ॥२

४१. सालबसाल पसुपतीनाथभंडार दाषील गर्न्या महसुल रु ——— ४

४२. ईती सम्बट १८६७ साल मंसीरबदी ७ रोज १[1] भ्म् ———

---

१. संवत् १८६७ शकः १७३२ द्रव्यसाहशकः २५१

मार्गकृष्णः

	[गते]	[तिथि]	[वार]	[तिथिको घ. प.]	[नक्षत्र]	[घडी पला]	[योग]	[घडी पला]
[मार्ग]	१	३	बु	१५।१५	मृ	१७।५१	सि	३१।५४
							भ १५।१५ या संवृश्चिकेर्कः ९।४७	
	५	७	र	३४।१३	अ	४१।४७	ब्र	३५।४९ भ ११।२२ या

([लक्ष्मीपति पाँडे] १८६७८ख पत्र)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१ सङ्ख्या

देउपाटनका वैद्यहरूलाई संसारदेवीगूठी थामिदिई जङ्गबहादुर राणाले वि.सं. १९३१ आषाढकृष्णपञ्चमी (ज्येष्ठ २४ गते) शुक्रवार गरिदिएको रुक्का

२ सङ्ख्याको पोकामा रहेको नकल = माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ८७/२५ ए

यस नकलको बायाँपट्टि फट्केमा सकलबमोजिम नकल दुरुस्त छ भनी लेख्दा छाप लगाइएको छ। त्यही कुरा लेख्दा छुटेका शब्द थपी तिनका दायाँबायाँ त्यही छाप ३ पटक लगाइएको छ। छाप अस्पष्ट भएकोले त्यसका अक्षर बुझिँदैनन्। यस नकलको सिरानमा श्री ५ सर्कारसँगै बायाँपट्टि तलबाट उठाई ठाडो पारेर द मु ठाकरमान लेखिएको छ।

मूलपाठ

श्रीपसुपतीनाथ	श्री ३ सर्कार	श्री ५ सर्कार
१	२	४

१. स्वस्ति श्रीमद्दतीप्रचन्द्दभुजडंन्डेत्यादीश्रीश्रीश्रीमाहाराजजङ्गबहादुरराणा जी सी बी आण्ड जी सी येस आई थो-

२. ङ् लीं पींम्माको काङ्-वाङ् स्यान् प्राईम्मीनीष्टर यांड कम्यांडरईनचीफकस्ये रुक्का ——— ———

३. स्वस्ति श्रीमद्राजकुमारकुमारातमजश्रीकम्यांडरईनचीफजनरलरणउदीप्सीहकुवरः राणाकस्ये पत्रम

४. आगे देउपाटं बष्या चेतानंद बैद्द सदानंद बैद्द हर्ष बैद्द सीरीदत्त बैद्द कुलानंद बैद्द इंन्द्रानंद बैद्द गौरीनंद बैद्द बाबु-

५. लाल् बैद्द गोपाल् बैद्द काजीचा बैद्द धीजदत्त बैद्द नुंनारां बैद्द कुल्मान्सी बैद्द वीरमान् बैद्द धनराज बैद्द हर्षमा-

६. न् बैद्द चक्रानंद बैद्दहरुके ---१ का १३।१४ गुठी र सात सये ९ नौ पाटंका सर्व रकम् छुट् गरीबक्सनुभयो जछे मल्ल-

७. ले आफ्ना मुमा संसारदेवीको प्रतीमा बनाई ---१ का देवलभीत्र राषी ---१ लाई नीत्त्येभोग पुजा ईत्यादी-

८. को गुठी चलाउनु सेष रहचाको षानु लेषीयाबमोजींका गुठी नचलाया ---१ का नीग्रह लाग्लां भंन्या तावा-

९. पत्र ---१ का देवालयेभीत्र टासी हाम्रा पुर्षालाई गुठीयार गरी गुठी बक्स्याको थीयो ६३ साल्मा गुठी जाच हुदा-

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१०. मा पनी हामीलाई थामीदीयाकै थीयो तामापत्रमा हाम्रा पुर्षाको नाउ लेषीयाको थीयेन चार सये चौबीस वर्ष भ-

११. यो सो गुठी हामीले चलाईरह्याका छु ताबापत्रमा सेष षानु भंन्या भयापछी २४ साल्देषी गुठी छुट्का सनद

१२. गरी पाउन्या हु भनी चेतानंद सदानंद हर्ष सीरीदत्त कुलानंद इंद्रानंद गौरीनंद बाबुलाल गोपाल काजी-

१३. चा धीजदत्त नुंनारां कुलमान्सीं वीरमान् धनराज हर्षमान् चक्रानंद बैद्दहरुले ---[२] का हजुरमा बी-

१४. न्तीपत्र चधाउदा ---[१] का मंदीरभीत्र संसारदेवीका गुठी १ को वर्ष १ को ठेक १२३। लाग्याका गुठी नीज

१५. बैद्दहरुको पुर्षाको नाउ ताबापत्रमा लेषीयाको रहेनछ तापनी ४२४ वर्षसम्म नीज बैद्दहरुको भोग्च-

१६. लन् भयाको हुनाले र सेष षानु भंन्या ताबापत्रमा लेषीयाको भयापछी सो गुठी २४ साल्का बालीदे-

१७. षी गुठीकचहरिका बहीबाट षारेज बेतालुक गरी लगत्मा कटाईदी नीज बैद्दहरुका नाउमा सनद

१८. १ गुठीकचहरिका हाकींकारीन्दाको नाउमा चाहिन्या बेहोराको सनद १ गरी दीनु भंनी ---[२] बाट हुकुं भ-

१९. याको छ भंन्या प्रमांगी ---[३][२] पल्टन्का कपतान् नैन्सी घलेले[३] ३१ साल ज्येष्टबदी ३० रोज ७[४] मा सहि-

---

२. यस रुक्काको पेटबोलीमा ---[३] भए पनि ३ ले के बुझाउँछ भन्ने कुरा माथि शिरमा खुलाइएको छैन ।

३. वि.सं. १९३१ द्वितीयाषाढकृष्णप्रतिपदा (आषाढ १८ गते)*को जङ्गबहादुर राणाको रुक्कामा पनि यिनै कप्तान नैनसिंह घलेको उल्लेख आएको छ (गोविन्द टण्डन २०५६:५६८ = २८१ परिशिष्टको २६ पङ्क्ति) ।

४. स्वस्ति श्रीशालीवाहनीयशाकः १७९६ श्रीविक्रमार्कसम्वत् १९३१ नैपालीयसम्वत् ९९४ कलेर्गताब्दाः ४९७५ अयनांशाः २०।३७।३०। वा २२।३२

ज्येष्ठकृष्णः

[तिथि]	[घडी पला]	[नक्षत्र]	[घडी पला]	[योग]	[घडी पला]	[वार]	[गते]
११	१९। ३२	उ	४१।१५	वि	२८।३४	मं	[वैशाख] ३१
							अग्नौ २ वृषेऽर्कः ५२।२९
१२	१३। २४	रे	३७६	प्री	२७।५५	बु	[ज्येष्ठ] १
							संभोगः प्रदोशः १३
१४	१।२५	भ	२९।२५	सौ	५।५७	शु	३
	५५।५९				५८।५९		

भ ७।१३ उ ३४।१९ या अग्नौ १ ज्ञः ५८।२ मृगे १ शुक्रः ५८।२० वटसावित्री ३०

ज्येष्ठशुक्लः

१	५१।१४	कृ	२६।१२	अ	५२।२९	श	४

अग्नौ २ वृषेज्ञः ४४।२५ ब्राह्मे ३ भौमः ५२।५१

([विश्वनाथ पाँडे] १९३१:२क-ख पत्र)

---

* [विश्वनाथ पाँडे] १९३१:४क पत्र।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

२०. छाप् गरी दीयामुताबीक साबीकवाला कपतान् कालीदास धमलाले २४ सालदेषी पजनी पाको भनी
२१. लेषीदीयाको --- का मंदीरभीत्र संसारदेवीका गुठी १ को बर्ष १ को ठेक मोहर्रु १२३ भयाको गुठी २४ सा-
२२. लैका बालीदेषी गुठीकचहरिका बहीबाट षारेज बेतालुक गरीबक्स्यौ अघीदेषी दरीचलीआयामाफी-
२३. क आलोपालो गरी ताबापत्रबमोजीं नीत्त्येभोग र परबपरबका पुजा गुठी चलाई --- का जये मनाई
२४. सेष रह्याको षानु लोभलालच गरी अघीदेषी दरीचलीआयामाफीक ताबापत्रबमोजीं नीत्त्ये-
२५. भोग र परबपरबका पुजा नचलाई षंडीत गऱ्यौ भंन्या अैन्बमोजीं सजाये गरी गुठीबाट बर्षास गरि-
२६. बक्स्यौला भंन्या रुक्का दस्षत गरी बक्यौ ईती सम्बत १९३१ साल मीती आषाडबदी ५ रोज ६[६] शुभ्मं

(बायाँ फट्केमा छापपछि)

१. [स]कल्बमोजीं नकल् दुरुस्त छ भनी सकल बुझी ली हामीहरुका जीम्मामा छ भनी स्हीछाप गर्ने बीजयानंद बैद्द
२. डचौपाटं

३ सङ्ख्या

सदानन्द वैद्यहरूले गूठीलगतजाँचअड्डामार्फत श्री ५ सरकारमा चढाएको लगतमुचुल्का

२ सङ्ख्याको पोकामा रहेको पत्र = माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ८७/२५ सी

यस पत्रको २८ पङ्क्तिमा एउटा शब्द छुट्दा त्यो शब्द २७ र २८ पङ्क्तिको बीचमा थपी त्यसको दायाँबायाँ छाप लगाइएको छ । छाप अस्पष्ट भएकोले त्यसका अक्षर बुझिँदैनन् । यस नकलको सिरानमा श्री ५ सर्कारको मुनि तलबाट उठाई छड्के पारेर द मु ठाकरमान लेखिएको छ ।

शुक्रवारको दिन ज्येष्ठकृष्णचतुर्दशी १ घडी २५ पलाउप्रान्त औंसी लागेको र औंसी शुक्रवार ५५ घडी ५९ पला छ । त्यसपछि ज्येष्ठशुक्लप्रतिपदा लाग्छ । भोलिपल्ट शनिवारको दिन प्रतिपदा ५१ घडी १४ पला छ । यसरी ज्येष्ठकृष्णमा औंसी टुटेको छ । औंसी टुटेको याद नगरी सरासर गनी सोझै शनिवार औंसी भनी यस पत्रमा लेखिएको देखिन्छ ।

५. गुठीबाट हुनुपर्ने ।

६. स्वस्ति श्रीशालीवाहनीयशाकः १७९६ श्रीविक्रमार्कसम्वत् १९३१ नैपालीयसम्वत् ९९४ कलेर्गताब्दाः ४९७५ अयनांशाः २०।३७।३०। वा २२।३२

आषाढकृष्णः

[तिथि]	[घडी पला]	[नक्षत्र]	[घडी पला]	[योग]	[घडी पला]	[वार]	[गते]
५	१०।५९	श्र	१५।३५	ऐं	१९।१५	शु	[ज्येष्ठ] २४

रौद्रे १ ज्ञः २१।३३ अदितौ १ शुक्रः ५९।४७

([विश्वनाथ पाँडे] १९३१।३क पत्र।)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

मूलपाठ

श्रीसंसारदेवी १ ——— श्री ५ सर्कार २

१. लिषीतम् हामी तपसीलबमोजीम्का मानीस्हरु आगे --- १ का गुठीको
२. षेतपाषा हाल कमाउन्या मोहीको नाउवतन् कुट् दैदस्तुर सो गुठीमा गर्नु-
३. पर्न्या षर्च सो गुठीलाई भयाको सनदस्मेत्को लगत् लेषीदेउ भनी हामी-
४. हरुलाई पत्काउ गर्दा हामीहरुको चीत बुझ्यो. सो गुठीको षेतपाषा हाल
५. कमाउन्या मोहीको नाउवटन् दैदस्तुर र १९३१ साल आषाडबदि ५ रोज-
६. का सनदबमोजीम् अघीदेषी चलीचलाईआयाबमोजीम्को गर्नुपर्न्या ष-
७. र्च औ सो गुठी चलाई सेस षानु भंन्या म सदानंद बैदस्मेत् जना १७ का नाउमा भ-
८. याका सोही सनद १ मात्र छ अरु सनदपत्रहरु मेरो जीम्मामा केही सनदप-
९. त्रहरु छैन जो भयाको तपसीलमा लेषीदीयाबमोजीम् दुरुस्त छ फरक छैन
१०. घटीबढी पारि लेषीदीयाको ठहऱ्यो (भन)या औनसवालबमोजीम् बुझाउला भ-
११. नी लगत्मुचुल्का लेषी --- २ तर्फ गुठीलगतजाचअडामार्फत् --- २ मा चढाऱ्यूं ———
१२. तपसील
१३. लगत आम्दानी ———
१४. जील्लै काठमाडौ ———
१५. असामी ——— षेत रो- धान् गहुं घ्यू
१६. पनी ———
१७. मौजे देउपाटन्
१८. माहाकाल षेतको मोही माहांकाल बष्या
१९. देवीप्रसाद ढुंगाना ——— ५॥— ५।१० — —
२०. सुपीगाल षेतको मोही देउपाटं ज्यागटो-
२१. ल बष्ने हरिकृष्नानंद बैद भत्कुनीटोल
२२. बष्या तगलु ज्यापुस्मेत् २ मोही ——— ४॥॥ — ६।१५ — —
२३. चलांको षेतका मोही देउपाटन मृतुंजयेटो-
२४. ल बष्या कासीराज बैद ——— २। — २।५ — —

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

२५. चलांको षेतका मोही मालीगाउ बष्ने जी-
२६. तमान ज्यापु देउपाटं मृतुंजयेटोल बष्ने का-
२७. सीराज बैदष्मेत् २ मोही ——— १२ — १२। — —
२८. वोयेकोको चषुचा षेतका मोही देउपाट-
२९. न् दुनेछेटोल बष्या हर्षमान बैद ——— १। — २। — —
३०. वपीचाष्वात् षेतका मोही चाबहेल बष्या जा-
३१. नकीप्रसाद उपाध्या ——— २ — २।८ — —
३२. मैतीका षेतको मोही देउपाटं देउनाटोल
३३. बष्या नीरमलानंद बैद नबाली वष्या भै-
३४. रवरंजोक २ मोही ——— ९।। — १८। — —
३५. चषुचा षेतका मोही चाबहेल बष्या ष-
३६. गनाथ ढुंगाना षोलो अधीया ——— १३।।। — ७। — —
३७. सुपीगाल षेतका मोही देउपाटं कडटो-
३८. ल बष्या कीर्तीवीर कसाई ——— ३ — ५। — —
३९. थुडोको षेत्का मोही बतीसपुतली बष्ना
४०. नरबहादुर षतृ ——— १।। — १।१० — —
४१. बठू षेतका मोही भैमाल बष्या प्रती-
४२. मन् पुडासैनी कृष्नलाल पुडासैनी २ मोही — ३ — ३।८ — —
४३. ५८।। ६५।१६ X X
४४. तेमध्ये जीन्सी षर्च अघीदेषी चलीचलाईआयाबमोजीम् कटी नघ-
४५. टाउनु भंन्या सो ३१ सालका सनद(बमो)जीम् गर्नुपर्न्या षर्च ——— १९।१३।२
४६. ---१ मा रोजीजींदा भोग चढाउनाके र(ाज)को फ चावल् माना
४७. ।.।२ का दरले वर्ष १ के मुरि ४।१० को दोबरले धान् मुरि ——— ९।
४८. --१ का पुजाहारि भट्के रोज १ को च्यूडा माना ।.।२ का दर्ले वर्ष १ के
४९. च्यूडा मुरि ४।१० का देधाले धान् मुरि ——— ६।१५
५०. माघबदि ८ रोजका दीन संसारदेवीका वर्षवंधन्पुजाके धां मुरि ३।१८।२
५१. नैवेदके च्यूडा पाथी ।७।४ को देधाले मुरि ——— ।११।२
५२. अभींतरपुजाके ——— ३।७

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

५३. च्यूडा मुरि १।१० के देधाले मुरि ——— २।५

५४. फ. चावल् मुरि ।११ के दोबरले मुरि ——— १।२

५५. बाकी धान् मुरि ——— ४६।२।६

५६. सो बाकी जीन्सी धान् मुरि ४६।२।६ के मोरु १। को दर पाथी ।५ ले नगदी

५७. मोहरु ——— १८४।५५

५८. तेमध्ये बजारबाट षरिद गर्नुपर्ने अघीदेषी चलीचलाईआयाबमोजीं ष-

५९. र्च नघटाउनु भंन्या सोही ३१ सालका सनदबमोजीम् चलाउनुपर्ने माल-

६०. को मोल र भंडार दाषील हुनेष्मेत् ज्मा मोहरु ——— ११४।७०

६१. ---१मा रोजीं भोग चहाउनाके रु ——— ५२।२०

६२. XX वी रोज १ के रु ।३ ले ——— १०।८०

६३. मुगीको दाल रोज १ के रु ।०।२ ले ——— ५।४०

६४. रहरको दाल रोज १ के रु ।१।२ ले ——— ५।४०

६५. तरकारि रोज १ के रु ।१ ले ——— ३।६०

६६. अमे रोज १ के रु ।२ ले ——— ७।२०

६७. नुन् रोज १ के रु ।१ ले ——— ३।६०

६८. घ्यू रोज १ के रु ।४ ले ——— १४।४०

६९. बेसार रोज १ के रु ।।२ ले ——— १।८०

७०. माघबदि ८ रोजका दीन संसारदेवीका वर्षबंधन्पु-

७१. जाके रु ——— ५८।५०

७२. धोती ३ के रु ——— ३।

७३. पछेउरा ३ के रु ——— २।७५

७४. लहंगा ३ के रु ——— ३।

७५. सषरके ——— ।३२

७६. मीठाईके रु ——— १।

७७. दहीके रु ——— १।

७८. घ्यूके रु ——— ।५०

७९. फलफुलके ——— १।

८०. दुदके ——— ।२८

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

८१. सींधुरके ——— ।२
८२. महके ——— ।५०
८३. कपुरके ——— ।२
८४. धुपके ——— ।२
८५. केसरके ——— ।२
८६. अबीरके ——— ।४
८७. अबरषरके ——— ।१
८८. श्रीषण्डके ——— ।२
८९. दक्षीनाके ——— ।५०
९०. रुमाल २ के ——— ।५०
९१. अभीतरपुजाके ——— ४४।

९२. सालबसाल --- का पुजाहारि भट्टमार्फत् --- का भं-
९३. डार दाषील हुन्या मोहरु ——— ४।

९४. बाकी नगदी मोहरु ——— ६९।८५

९५. सो १९३१ साल आषाडबदी ५ रोज मा भयाको सनदको
९६. नकल् थान् ——— १

९७. आम्दानीषर्च दुरुस्त छ भनी सहीछाप गर्न्या
९८. [७]गुठीयार सदानंद बैद देउपाटं देउनाटोल ——— १

९९. ऐं चेतानंद मर्दा नीजका बुहारि कुलसुंदरि बैं-
१००. [८]दनी ऐं ऐं ——— १

१०१. ऐं हर्ष बैद मर्दा नीजको रा[९] कासीराज बैद ऐं
१०२. मृतुंजयेटोल ——— १

१०३. ऐं सीरिदत मर्दा नीजका स्वास्नी संती बैदनी
१०४. दुनेछे ——— १

---

७. दुवै पट्टि छुने गरी औंठाछाप लाएको ।
८. औंठाछाप लाएको ।
९. छोरा हुनुपर्ने ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

१०५. ऐं कुलानंद मर्दा नीजका नाती सत्रानंद बै-
१०६. द काठमाडौ कीलागलटोल ——————————— १

१०७. ऐं इन्द्रानंद मर्दा नीजका छोरा स्यामानंद
१०८. बैद काठमाडौ नरदेवी ——————————— १

(बायाँ फट्केमा १०१ र १०३ पङ्क्तिको बीचमा तेस्रो पारिर)

१. सहि कासि-
२. राज बैद देउ-
३. पातन् मृ-
४. तुंजये

४ सङ्ख्या

गूठीलगतजाँचअड्डाबाट पशुपतिनाथभण्डारतहबीलमा वि.सं. १९७७ पौष १० गते शुक्रवार पठाइएको पुर्जी

२ सङ्ख्याको पोकामा रहेको पत्र = माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ८७/२५ डी

यस पत्रको सिरानमा बायाँ च्यापेर एउटा छाप लगाइएको छ । छाप त्यति स्पष्ट नआए पनि त्यहाँ दोस्रो पङ्क्तिमा गुठी र तेस्रो पङ्क्तिमा डा पढ्न सकिएकोले र यो पुर्जी गूठीलगतजाँचअड्डाबाट पठाइएकोले त्यो छाप गूठीलगतजाँचअड्डाकै हो भनेर निर्धक्क भन्न सकिन्छ । त्यस छापसँगसँगै अलि तल अर्को सानो छाप लगाइएको छ । छाप अस्पष्ट भएकोले त्यसका अक्षर बुझिँदैनन् । पत्र टुङ्गिदा एउटा सानो छाप लगाइएको छ । त्यहाँ कनाथ पढ्न सकिएकोले त्यो छाप त्यस अड्डाका कर्मचारी लोकनाथ भन्नेको हो कि जस्तो लाग्छ ।

मूलपाठ

●● [स]र्का[र] गुठीलगतजाचअडाबाट् श्रीपसुपतिनाथका भंडारतहबिलके

पुर्जि

१. उप्रांत [यस अ]डामा दायर [भये]का श्रीपशुपतिनाथका मंदीरभीत्र श्रीसंसारदेवीका गुठीको डचौपाटं डचौनाटोल(ा)
२. बस्ने सदानंद बैदस्मेटले दाषील गरेका लगतको षेतषलामा तेस भंडारातहबिलबाट आयाका ताबापत्र-
३. को उल्ठाबाट भीडाई हेर्दा सो लगतबमोजीं नमीलेको हुदा तेस भंडारतहबिलअडालाई लेषने की भना-
४. को छ तसर्थ सो ताबापत्रबमोजीमको गुठी तेस भंडारतहबिलका र अमानतबाट चलाई आयाको

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

५. छ छैन् छ भने सो गुठीको लगत गुठीभीत्र पठाईदीने र छैन भने कस्ले चलाईआयाको छ सो पट्टा लगाई

६. तुरंत पठाईदीने काम गर. ईति सम्बत् १९७७ साल पौष १०[१०] गते ६[११] रोज[१२] सुभम्

५ सङ्ख्या

गूठीलगतजाँचअड्डाबाट देउपाटनअमाललाई पठाएको पत्र

२ सङ्ख्याको पोकामा रहेको पत्र = माइक्रोफिल्मको रीलसङ्ख्या के ८७/२५ डी

यस पत्रको सिरानमा बायाँ च्यापेर एउटा छाप लगाइएको छ । छाप त्यति स्पष्ट नआएकोले त्यहाँ सर्कार मात्र पढ्न सकिन्छ । त्यही छापकै हाराहारीमा पत्रको बीचमा अलि सानो अर्को छाप लगाइएको छ । अघिल्लो छाप जस्तै त्यो छाप पनि अस्पष्ट छ र त्यसको बीचमा त्रिशूल र दायाँबायाँ सूर्यचन्द्र मात्र चिन्न सकिन्छन् । त्यस पत्रको मूल भागको १ पङ्क्ति मात्र माइक्रोफिल्ममा आएको छ ।

मूलपाठ

●● सरकार गुठील[गतजाचअ]डाबाट देउपाटनअमालके

१. उप्रांत सनसारदेवीगुठीको गुठीयार तपसीलका मानीस महजुद छ छैन बुझ्नुपर्छ

१०: पछि थपेको ।

११. पछि थपेको ।

१२. संवत् १९७७ मार्गशुक्ल (थिंलाथ्व) ... डिसेम्बर अङ्गिराः दक्षिणायनम् + हेमन्तर्तुः ।

[गते]	[वार]	[तिथि]	[घडी पला]	[नक्षत्र]	[घडी पला]	[योग]	[घडी पला]	[करण]	[घडी पला]
[पौष] १	बु	५	४३।४६	श्र	७।३७	व्या	७।३५	व	११।१९

[आनन्दादि योग] [चन्द्रमाको राशि घ.प.] [दिनमान] [सूर्योदय घण्टा] [तारीख]

म

छत्र ४०।१६ २५।४३ ६।५१ [डिसेम्बर] १५

धनुःसंक्रान्तिः ६।५

[गते]	[वार]	[तिथि]	[घडी पला]	[नक्षत्र]	[घडी पला]	[योग]	[घडी पला]	[करण]	[घडी पला]
१०	शु	१४	३४।१७	रो	१५।३५	शु	३१।१९	ग	६।४७

[आनन्दादि योग] [चन्द्रको राशि घ.प.] [दिनमान] [सूर्योदय घण्टा] [तारीख]

वृ

मित्र ४८।४५ २५।३९ ६।५२ २४

भ ३४।१७ उ

(तोयनाथशर्मणामन्तेवासी १९७७)

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

यी पत्र सम्पादन गर्दा काम लिइएका पुस्तकपात्रा र लेखको छोटकरी र पूरा रूप खुलाइएको, रचयिताको नाउँको वर्णक्रमअनुसारको तालिका

गोविन्द टण्डन २०५६

= वि.सं. २०५६ मा काठमाडौँबाट भरेन्द्र शम्शेर ज.ब.रा. र मञ्जु राणाद्वारा प्रकाशित, गोविन्द टण्डनको *पशुपतिक्षेत्रको सांस्कृतिक अध्ययन* २ भाग ।

तोयनाथशर्मणामन्तेवासी (तोयनाथ शर्माका चेला) १९७७

= काठमाडौँबाट प्रकाशित, तोयनाथ शर्माका चेलाको *अगनगाङ्कशशाङ्क १९७७ मिताब्दस्य नेपालदेशीयपञ्चाङ्गम्* (संवत् १९७७ को नेपाल देशको पात्रो) ।

दिनेशराज पन्त २०२२

= वि.सं. २०२२ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ७ पूर्णाङ्कका ६१-७४ पृष्ठमा छापिएको, दिनेशराज पन्तको *दैवज्ञशिरोमणि लक्ष्मीपति पाँडे (वि.सं. १८१५-१८८८)* ।

दिनेशराज पन्त २०२३

= वि.सं. २०२३ मा प्रकाशित *पूर्णिमा* ११ पूर्णाङ्कका ३७-४८ पृष्ठमा छापिएको, दिनेशराज पन्तको *दैवज्ञशिरोमणि लक्ष्मीपति पाँडे (वि.सं. १८१५-१८८८)* ।

नयराज पन्त २०६०

= वि.सं. २०६० मा प्रकाशित *पूर्णिमा* १०७ पूर्णाङ्कका २७-३६ पृष्ठमा छापिएको, नयराज पन्तको [*पण्डित भुवननाथ पाँडे (वि.सं. १९२०-२०००)*] ।

[लक्ष्मीपति पाँडे][1] १८६७

= वि.सं. १८६७ को लेखोट पात्रो ।

[विश्वनाथ पाँडे][1] १९३१

= वि.सं. १९३१ को लेखोट पात्रो ।

---

१. यहाँ चर्चा गरिएका लेखोट पात्रामा पात्रो तयार गर्नेको नाउँ नभएकाले कसले यी पात्रा तयार गरेका हुन् भन्ने हामीलाई थाहा छैन । तर यी पात्रा लक्ष्मीपति पाँडे (वि.सं. १८१५[1]-१८८८[2]) र उनका सन्तानको सङ्ग्रहका भएकाले र लक्ष्मीपतिको वंश ज्योतिषीको भएकोले वि.सं. १८६७ को पात्रो लक्ष्मीपति पाँडेको नाउँमा, वि.सं. १९३१ को पात्रो लक्ष्मीपतिका नाति विश्वनाथ पाँडे (वि.सं. १८७९-१९४३)[3]को नाउँमा दर्ता गरिएका छन् ।

---

१. दिनेशराज पन्त २०२२:६६-६७ ।

२. उही २०२३:४५-४८ ।

३. वि.सं. १९४३ साल आषाढकृष्ण ६ का दिन ... विश्वनाथले ६४ वर्षका उमेरमा स्वर्गको बाटो लिए भनी विश्वनाथका पनाति नयराज पन्त (२०६०:२८)ले लेखेकाले वि.सं. १९४३-६४ = वि.सं. १८७९ मा विश्वनाथ पाँडेको जन्म भएको देखिन्छ ।

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

आदर्श: ए सप्लिमन्ट् टु पूर्णिमा, द जर्नल् अफ् द संशोधन-मण्डलमा छापिएका लेखका शीर्षकको नेपालीमा उल्था

१ सङ्ख्या

शीर्षक	पृष्ठ
१. *आदर्श* किन	क-ङ
२. शब्दकारको अर्थको विषयमा	१-९
३. राणाराज्यमा कौटल्यको विचार	१०-१६
४. *द गोपालराजवंशावली* पढ्दा	१७-७६
५. विज्ञानकेशरी अर्ज्यालको *कुवलयानन्दपरिशिष्ट*	७७-१२५

२ सङ्ख्या

१. नेपालको विस्तार, अङ्ग्रेजसँग नेपालको लडाइँ हुँदा नेपालका दण्डोपनत राजाहरूले नेपालको पक्ष नलिएकोमा र वि.सं. १८५७ को भारतीय विद्रोहमा कौटल्यको विचार.	१-१८
२. *यान् एन्साइक्लोपीडिअक् डिक्शन्अरि अफ् स्यान्स्किट्*को विषयमा केही टीकाटिप्पणी	१९-२०
३. गन्धशास्त्रसम्बन्धी दुइवटा सम्पादित पुस्तकको विषयमा	२१-२८
४. नेपालमा गएका भैंचालाको इतिहासतर्फ एक पाइला	२९-६०
५. रेग्मी-अन्वेषण-सङ्ग्रहमा रहेका कागजात– १ सङ्ख्या	६१-१५२
६. अग्निदण्डको विषयमा	१५३-१५८

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

पूर्णिमा (इतिहास-प्रधान त्रैमासिक पत्रिका) *का.मे.अ.द.नं. १५५/२४९*

कार्यालय

संशोधन-मण्डल

एकान्तकुना, जावलाखेल

ललितपुर

नेपाल

फोन नं. ५-५३२७४९

४-४३५७४९

ई-मेल – samshodhanamandala@yahoo.com

पो.ब.नं. ४१६६, काठमाडौँ

वि.सं. २०६२ वैशाख

यस अङ्कको मूल्य रु. ८०/-

मुद्रक

सामुदायिक प्रिन्टर्स प्रा.लि.

थापाथली

काठमाडौँ

नेपाल

फोन नं. ४-२५३४९९

पो.ब.नं. ५१८३, काठमाडौँ

CC-0. Nepal Sanskrit Academy, Kathmandu

पूर्णिमा

इतिहास-प्रधान त्रैमासिक पत्रिका

१२२

पू

र्णा

ङ्क

संशोधन-मण्डल